

Gemeenschappelijke voorzieningen in een park

Onderzoek naar de bijdrage
van gemeenschappelijke voorzieningen
op de ruimtelijke kwaliteit van een park

Wendy Lenders
Michiel van Lent

COLOFON

Onderzoek gemeenschappelijke voorzieningen in parken

Auteurs: Michiel van Lent
Wendy Lenders

School: Hogeschool van Hall Larenstein

Opleiding: Tuin- en Landschapsrichting

Major: Tuinarchitectuur

Onderdeel: Afstuderen 4e jaar

Begeleiding: Rob Aben
Ard Middeldorp
Ben ter Mull
Adrian Noortman
Hans Smolenaers
Johan Flug
Cees Zoon

Teksten: Michiel van Lent
Wendy Lenders

Foto's: Michiel van Lent
Wendy Lenders

Vormgeving: Michiel van Lent
Wendy Lenders

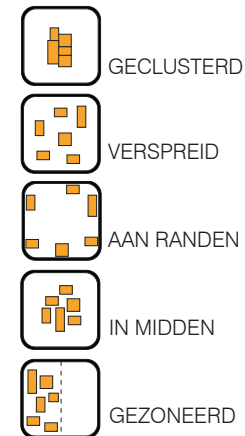
Illustraties: Michiel van Lent
Wendy Lenders
(tenzij anders vermeld)

Druk: Repro van Hall Larenstein

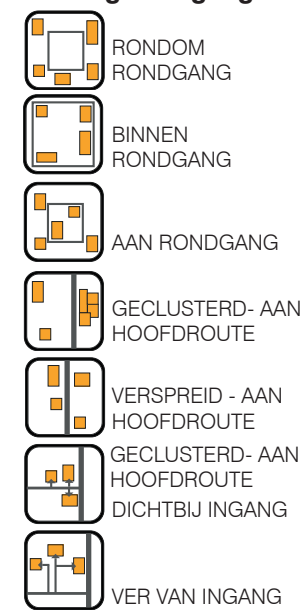
Datum: 26 april 2012

Ontwerpprincipes

Positie

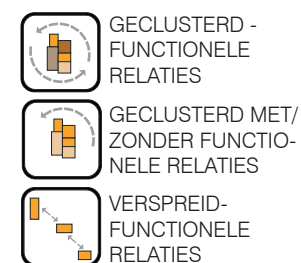
Routing en ingangen

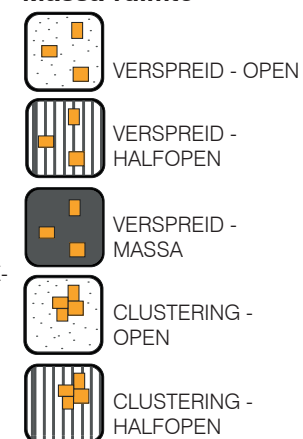
Rand / overgang

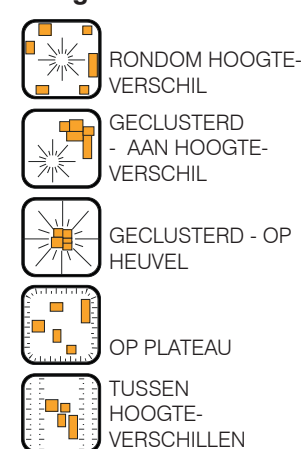
Functionele relatie

Massa-ruimte

Hoogteverschillen

Routing

Gemeenschappelijke voorzieningen in een park

Onderzoek naar de bijdrage
van gemeenschappelijke voorzieningen
op de ruimtelijke kwaliteit van een park

[illegible]

Fig. 0.1 Moodboard met begrippen.

Samenvatting

Vanuit de ontwerp-opgave voor het masterplan van Sliedrecht is de vraag ontstaan naar het inpassen van gemeenschappelijke voorzieningen in een park. Een park is opgebouwd uit verschillende onderdelen, waaronder vaak dus deze gemeenschappelijke voorzieningen. Voorzieningen kunnen op veel verschillende manieren worden ingepast, maar de uitdaging is om deze voorzieningen zo in te passen dat ze bij gaan dragen aan de ruimtelijke kwaliteit van het gehele park. In dit onderzoek is er daarom gekeken naar hoe gemeenschappelijke voorzieningen kunnen bijdragen aan de ruimtelijke kwaliteit van een park. De hoofdvraag in de onderzoek is: Welke ontwerpprincipes voor de inpassing van gemeenschappelijke voorzieningen dragen bij aan de ruimtelijke kwaliteit van een park? Het doel van dit onderzoek is het verzamelen van ontwerpprincipes voor het ruimtelijk en functioneel inpassen van gemeenschappelijke voorzieningen.

Door onderzoek te doen op twee schaalniveaus, op de schaal van het gehele park en op de schaal van een de voorziening zijn er ontwerpprincipes naar voren gekomen voor het inpassen van gemeenschappelijke voorzieningen in een park. Met betrekking tot de ruimtelijke kwaliteit is er gekeken naar de aspecten ruimtelijke en functionele samenhang en afwisseling en de bereikbaarheid en toegankelijkheid van gemeenschappelijke voorzieningen.

Op de grote schaal is de situering van de voorzieningen in een park erg belangrijk. Voorzieningen kunnen namelijk op veel verschillende manieren gepositioneerd worden in een park, maar het is erg belangrijk dat de voorzieningen een heldere positie krijgen die ruimtelijke samenhang met het park kent. Wanneer de voorzieningen bijvoorbeeld aan de rand gepositioneerd worden, krijgen de voorzieningen een heldere positie ten opzichte van het middengebied. Dit draagt bij aan de ruimtelijke samenhang binnen een park. Verschillende aspecten, zoals terreinvormen, routing en massa's en ruimtes kunnen de ruimtelijke samenhang en afwisseling tussen het park en de voorzieningen versterken. Hierbij speelt de situering van de voorzieningen ten opzichte van deze aspecten een belangrijke rol.

Randen en overgangen zijn op de kleine schaal erg belangrijk ten aanzien van de bijdrage die de inpassing van gemeenschappelijke voorzieningen kan hebben op de ruimtelijke kwaliteit. Ook hierbij spelen ruimtelijke samenhang én afwisseling een

belangrijke rol. Ruimtelijke afwisseling tussen het park en een voorziening kan bijvoorbeeld gecreëerd worden door combinaties te maken tussen verschillende afscheidingen. Samenhang tussen de voorzieningen kan gecreëerd worden door bijvoorbeeld het doorzetten van de bomenstructuur in het park en de voorziening, maar ook door eenzelfde type afscheiding bij meerdere voorzieningen in het park toe te passen. Ook de positie van een (of meerdere) gebouwen kan ervoor zorgen dat meerdere voorzieningen samenhang krijgen.

Er zijn tal van principes te benoemen, maar vooral belangrijk is dat er 'evenwicht' wordt gevonden tussen de samenhangende en afwisselende principes. Door alleen samenhangende principes toe te passen kan dit de ruimtelijke kwaliteit niet te goede komen, doordat het saai kan worden. Alleen afwisselende principes kunnen zorgen dat het gehele park chaotisch en onsamenhangend wordt.

Fig. 0.2 Is dit ruimtelijke kwaliteit?

Voorwoord

Beste lezer,

Het onderzoeksrapport dat u in handen heeft, is gemaakt in het kader van de tweede fase van het afstudeertraject Tuinarchitectuur aan Hogeschool van Hall Larenstein te Velp. Het rapport is geschreven naar aanleiding van de masterplannen die reeds gemaakt zijn voor een park in Sliedrecht. Naar aanleiding van de masterplannen zijn er vragen ontstaan, die beantwoord zouden kunnen worden in het onderzoek. Een van deze vragen was op welke manier de verschillende functies, die moeten worden ingepast in het park, kunnen bijdragen aan de ruimtelijke kwaliteit van het gehele park. Functies spelen namelijk een belangrijke rol in het park, omdat ze vrij dominant aanwezig zijn. Er is daarom besloten een onderzoek te doen naar hoe gemeenschappelijke voorzieningen in een park kunnen worden gepast zodat de bijdragen aan de ruimtelijke kwaliteit van een park.

Dit rapport dient dus als handreiking voor het maken van een verdiepingsslag in onze masterplannen. Daarnaast kan het ook als hulpmiddel dienen bij het maken van soortgelijke plannen, waarbij gemeenschappelijke voorzieningen in een park dienen te worden ingepast.

Graag willen wij onze docenten, Ard Middeldorp, Ben ter Mull, Hans Smolenaers, Johan Vlug en Cees Zoon, Rob Aben en Adrian Noortman bedanken voor de begeleiding van het onderzoek.

Wij wensen u als lezer veel plezier bij het lezen van dit rapport.

Velp, 26 april 2012
Michiel van Lent
Wendy Lenders

Inhoud

Samenvatting
Voorwoord

1.	Inleiding	11
2.	Onderzoeksopzet	13
2.1	Vraagstelling	13
2.2	Onderzoeksvragen	13
2.3	Afbakening onderzoek	13
2.4	Hypothese	15
2.5	Methode	15
3.	Begrippenlijst	19
4.	Voorstudie	23
4.1	Ruimtelijke kwaliteit	23
4.2	Gemeenschappelijke voorzieningen	27
5.	Afbakening studiegebieden	29
6.	Uitwerking studiegebieden	33
6.1	Griftpark Utrecht	35
6.1.1	Analyse gehele park	37
6.1.2	Synthese / conclusies gehele park	43
6.1.3	Deeluitwerkingen	44
6.1.4	Conclusies deeluitwerkingen	53
6.2	Bijlmerpark Amsterdam	55
6.2.1	Analyse gehele park	57
6.2.2	Synthese / conclusies gehele park	63
6.2.3	Deeluitwerkingen	64
6.2.4	Conclusies deeluitwerkingen	69
6.3	Gooikerspark Deventer	71
6.3.1	Analyse gehele park	73
6.3.2	Synthese / conclusies gehele park	79
6.3.3	Deeluitwerkingen	80
6.3.4	Conclusies deeluitwerkingen	89
6.4	Park de Groene Scheg Putten	91
6.4.1	Analyse gehele park	93
6.4.2	Synthese / conclusies gehele park	99
6.4.3	Deeluitwerkingen	100
6.4.4	Conclusies deeluitwerkingen	107
7.	Conclusies	109
7.1	Conclusies analyse gehele park	111
7.1.1	Conclusies positie	111
7.1.2	Conclusies functionele relaties	113
7.1.3	Conclusies geomorfologie	114
7.1.4	Conclusies routing en ingangen	116
7.1.5	Conclusies massa-ruimte	118
7.2	Conclusies deeluitwerkingen	121
7.2.1	Conclusies randen en overgangen	121
7.2.2	Conclusies routing	124
8.	Terugkoppeling hypothese	127

Literatuurlijst

Fig. 0.3 Is dit ruimtelijke kwaliteit?

1 Inleiding

Vanuit de ontwerp-opgave voor het masterplan van Sliedrecht is de vraag ontstaan naar het inpassen van gemeenschappelijke voorzieningen in een park. Een park is opgebouwd uit verschillende onderdelen, waaronder vaak dus deze gemeenschappelijke voorzieningen. Door het inpassen van voorzieningen in een park krijgt deze over het algemeen een ruimtelijke en functionele meerwaarde.

In opdracht van Hogeschool van Hall Larenstein, zal onderzoek gedaan worden naar het inpassing van gemeenschappelijke voorzieningen zodat deze een bijdrage leveren aan de ruimtelijke kwaliteit van een park. Het doel van dit onderzoek is het verzamelen van ontwerpprincipes voor het ruimtelijk en functioneel inpassen van gemeenschappelijke voorzieningen. De situering en de bereikbaarheid en toegankelijkheid van voorzieningen zijn hierbij belangrijke aspecten. Maar daarnaast spelen ook de randen en overgangen van de voorzieningen naar het park een belangrijke rol. De hoofdvraag in dit onderzoek zal zijn: Welke ontwerpprincipes voor de inpassing van gemeenschappelijke voorzieningen dragen bij aan de ruimtelijke kwaliteit van een park?

Allereerst is er een onderzoeksopzet gemaakt waarin de hoofdvraag wordt omschreven met bijbehorende deelvragen. Voor het beantwoorden van de hoofdvraag is er een onderzoeksmethodiek opgezet die op vier studiegebieden zal worden losgelaten. Vervolgens zijn op basis van een literatuuronderzoek de belangrijkste begrippen, ruimtelijke kwaliteit en gemeenschappelijke voorzieningen, verder onderzocht. Hier op volgend hebben er veldbezoeken plaatsgevonden aan de vier studiegebieden. Deze zijn daarna uitgewerkt volgens de onderzoeksmethodiek. Uit dit onderzoek zijn de ontwerpprincipes naar voren gekomen, die bij elkaar zijn gebracht in een eindconclusie.

Het rapport is als volgt opgebouwd. In hoofdstuk 2 wordt de onderzoeksopzet omschreven, met hierin de vraagstelling, de afbakening van het onderzoek, de hypothese en de methodiek. De begrippen met betrekking tot het onderzoek worden beschreven en hoofdstuk 3. In hoofdstuk 4 wordt de voorstudie toegelicht en in hoofdstuk 5 de afbakening van de studiegebieden. De uitwerking van de studiegebieden wordt in hoofdstuk 6 toegelicht. De conclusies uit het onderzoek worden beschreven in hoofdstuk 7. In hoofdstuk 8 wordt de hypothese teruggekoppeld aan de hoofdvraag.

2

Onderzoeksopzet

2.1 VRAAGSTELLING

In de ontwerpfase van het masterplan is gebleken dat het vaak lastig is om voorzieningen in te passen in een park. Voorzieningen kunnen namelijk een vrij dominante positie in het park innemen. Vanuit het masterplan is dat ook de vraag ontstaan hoe voorzieningen kunnen worden ingepast zodat ze bijdragen aan de ruimtelijke kwaliteit van een park.

2.2 ONDERZOEKSVRAGEN

De vraagstelling die ontstaan is tijdens de masterplanfase heeft geleid tot de volgende hoofdvraag:

Welke ontwerpprincipes voor de inpassing van gemeenschappelijke voorzieningen dragen bij aan de ruimtelijke kwaliteit van een park?

Om deze hoofdvraag te kunnen beantwoorden zijn een aantal deelvragen opgesteld. Het betreft twee verschillende soorten vragen, namelijk afbakeningsvragen en onderzoeksvragen. De afbakeningsvragen zijn vragen die voorafgaand aan het onderzoek zullen worden beantwoord in de voorstudie. Het beantwoorden van deze vragen is nodig om het verdere onderzoek uit te kunnen voeren. De antwoorden op de afbakeningsvragen zullen niet terug komen in de conclusies. De onderzoeksvragen zullen daarentegen wel beantwoord worden in de conclusies.

Afbakeningsvragen:

- Wat is de definitie van ruimtelijke kwaliteit en hoe moet deze ingeperkt worden ten behoeve van dit onderzoek?
- Wat is de definitie van een gemeenschappelijke voorziening?
- Welke typen gemeenschappelijke voorzieningen zijn er te benoemen en in welke categorieën kunnen de voorzieningen worden ingedeeld?

Onderzoeksvragen:

- Hoe kunnen gemeenschappelijke voorzieningen gesitueerd worden in een park?
- Welke functionele relaties kunnen verschillende gemeenschappelijke voorzieningen met elkaar hebben?
- Welke combinaties tussen gemeenschappelijke voorzieningen zijn er mogelijk binnen een park?

- Hoe zijn de gemeenschappelijke voorzieningen gesitueerd ten opzichte van de aanwezige terreinvormen in het park?
- Wat is de invloed van de massa's in het park op de gemeenschappelijke voorzieningen? Hoe zijn de voorzieningen ruimtelijk ingepast?
- Hoe sluiten de hoofd- en nevenroutes binnen het parkgebied aan op de gemeenschappelijke voorzieningen en waar bevinden zich de ingangen ten opzichte van de voorzieningen?
- Hoe is de bebouwing in het park gesitueerd ten opzichte van de gemeenschappelijke voorzieningen?
- Hoe is de overgang van de gemeenschappelijke voorzieningen naar het park vormgegeven?

2.3 AFBAKENING ONDERZOEK

Dit onderzoek is uitsluitend gericht op het vinden van ruimtelijke en functionele ontwerpmethoden die kunnen worden toegepast bij de inpassing van gemeenschappelijke voorzieningen in een park, zodat gemeenschappelijke voorzieningen bijdragen aan de ruimtelijke kwaliteit van een park.

Zoals hierboven reeds genoemd bij de deelvragen is het erg belangrijk dat een tweetal begrippen, namelijk ruimtelijke kwaliteit en gemeenschappelijke voorzieningen, helder gedefinieerd en afgebakend worden ten behoeve van dit onderzoek. Omdat het begrip ruimtelijke kwaliteit erg breed is zal dit begrip ingeperkt worden. Dit zal gedaan worden door een aantal begrippen op te stellen die met ruimtelijke kwaliteit te maken hebben en die voor dit onderzoek van belang zijn. In hoofdstuk 4 van dit onderzoek zal dit verder toegelicht worden. Het begrip gemeenschappelijke voorziening wordt in dit hoofdstuk tevens afgebakend ten behoeve van dit onderzoek, zodat helder is welke functies binnen een park onder gemeenschappelijke voorzieningen worden gerekend in dit onderzoek.

Verder is er een afbakening van de studiegebieden gedaan zodat de studiegebieden vergelijkbaar zijn met het projectgebied in Sliedrecht en de studie gebruikt kan worden bij de uitwerkingsfase van het masterplan.

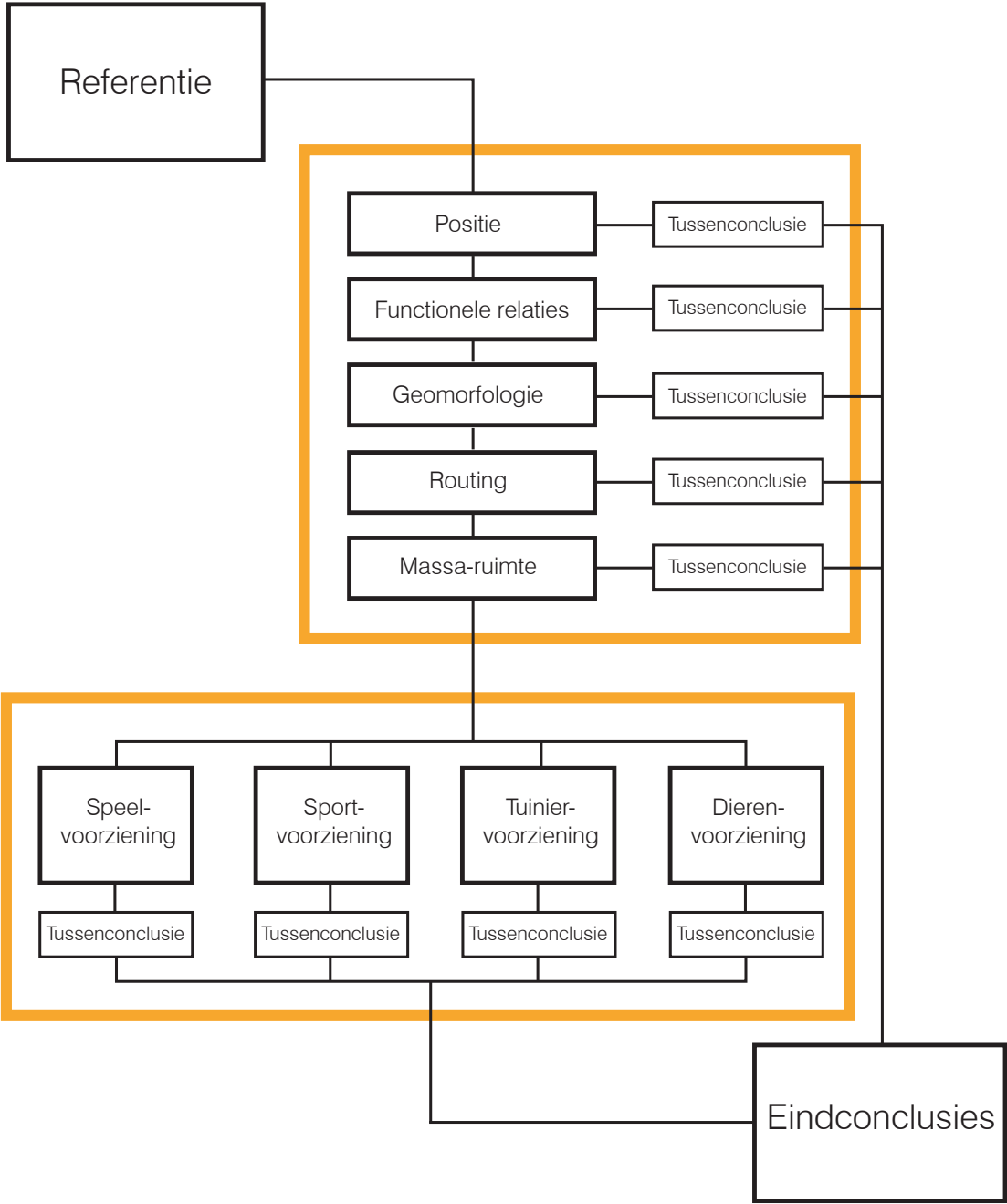

Fig. 2.1 Schema ter verduidelijking van de onderzoeksmethodiek.

2.4 HYPOTHESE

Voorafgaand aan het onderzoek is de volgende hypothese met betrekking tot de hoofdvraag (Welke ontwerpprincipes voor de inpassing van gemeenschappelijke voorzieningen dragen bij aan de ruimtelijke kwaliteit van een park?) opgesteld:

Ontwerpprincipes die ruimtelijke en functionele verbanden tussen het park en de voorzieningen creëren, kunnen bijdragen aan de ruimtelijke kwaliteit van het park.

2.5 METHODIEK

Twee schaalniveaus

Per referentie bestaat de methode van onderzoek telkens uit twee delen. Het eerste deel is een analyse van de vier parken als geheel. In dit deel zal de Delftse lagenmethode, zoals hieronder zal worden beschreven, de basis vormen.

In het tweede deel zal gekeken worden aan de hand van doorsnede-aanzichten en fotobewerkingen volgens de methode uit het boek 'Tussen haard & Horizon' (2004) hoe gemeenschappelijke voorzieningen op kleinere schaal zijn ingepast in parken en welke ruimtelijke en functionele elementen ervoor kunnen zorgen dat gemeenschappelijke voorzieningen bijdragen aan de ruimtelijke kwaliteit van een park. In de fotobewerkingsmethode zoals hierboven beschreven, worden belangrijke bouwstenen in een foto uitgelicht.

Delftse lagenmethode als basis

De Delftse lagenmethode is als basis gekozen voor het eerste deel van dit onderzoek. De methode is gericht op het ontrafelen van een aantal lagen: verschijningsvorm (beeld), ruimtevorm (vorm van de ruimte), planorganisatie (routing, water e.d.) en geomorfologie. Deze lagen worden uiteindelijk samengebracht in een synthese. De methode wordt vaak toegepast op begrensde gebieden. Er is voor deze methode gekozen omdat deze methode meer relaties laat zien tussen de verschillende lagen van de Wageningse lagenmethode. Het uiteenrafelen van alle lagen apart volgens de Wageningse lagenbenadering (groen, water, bebouwing, reliëf e.d.) zal in

dit onderzoek minder opleveren. Om de methode te kunnen toepassen op dit onderzoek is de methode deels omgevormd.

Ten behoeve van dit onderzoek zal allereerst per referentie onderzocht worden hoe de gemeenschappelijke voorzieningen gepositioneerd zijn in een park. Tevens zal een duiding gemaakt worden van de mate van openbaarheid van de voorzieningen, zullen functionele relaties benoemd worden en zullen de voorzieningen getypeerd worden.

Vervolgens zal verder worden gegaan met de lagenbenadering die ten behoeve van dit onderzoek is aangepast. De volgende lagen zullen, telkens in relatie tot de gemeenschappelijke voorzieningen, per referentie onderzocht worden: geomorfologie, routing/ingangen en massa-ruimte.

Morfologische en typologische reductie

De analyse zoals hierboven beschreven zal uitgewerkt worden door middel van morfologische en typologische reductie. Reductie is een vaak toegepaste techniek bij de plananalyse en bestaat in essentie uit het weglaten van niet ter zake doende informatie. Door alleen die informatie uit de tekening over te nemen die relevant is voor het betreffende te onderzoeken aspect, ontstaat er een tekening die alleen de essentie van dit aspect van het gebied laat zien.

Morfologische reductie richt zich op het achterhalen en begrijpen van de ruimtelijke kenmerken van een terrein of gebied. Daarvoor wordt in een tekening verschil gemaakt tussen bebouwd (de massa) en onbebouwd (ruimte). De methode zal worden gebruikt om de verschillende structuren helder uit elkaar te rafelen. De typologische reductie van een ontwerp of terrein tot zijn essentiële kenmerken kan leiden tot een schema dat de structuur van het plan weergeeft. In vergelijking met morfologische reductie gaat de typologische reductie nog een stap verder; het ontwerp of terrein wordt namelijk nog schematischer weergegeven. Deze vorm van reductie is voor dit onderzoek gekozen omdat het kan leiden tot heldere schematische ontwerpprincipes.

De typologische kaarten zullen vervolgens vertaald worden in symbolen die deze principes helder weergeven en de mogelijkheid bieden om de principes van de verschillende referentiegebieden met elkaar

te vergelijken in de eindconclusie. Wanneer alle vijf de onderdelen van dit deel van de analyse behandeld zijn, zullen de belangrijkste (tussen)conclusies geformuleerd worden.

Doorsnede-aanzichten en fotobewerking

Zoals hierboven beschreven zal het tweede deel van het onderzoek per referentie bestaan uit een aantal doorsnede-aanzichten en bewerkte foto's die belangrijke elementen laten zien. Dit deel van de analyse richt zich op een aantal typerende voorzieningen. Omdat er vergelijkingen moeten worden gemaakt zijn de voorzieningen in typen ingedeeld. Alle typen voorzieningen zullen worden toegelicht in de voorstudie in hoofdstuk 4 van dit rapport. De gekozen typen voor verder uitwerking zijn in dit onderzoek: speelvoorziening, sportvoorziening, tui- niervoorziening en dierenvoorziening. Aan het einde van dit deel zullen ook per referentie de belangrijkste conclusies op een rijtje gezet worden.

Eindconclusie

In de eindconclusie worden alle ontwerpprincipes op een rijtje gezet. Per ontwerpprincipes zal er kritisch gekeken worden naar de voor- en nadelen die elke principe oplevert ten aanzien van de ruimtelijke kwaliteit. Tenslotte zullen er nog een aantal algemene overkoepelende conclusies geformuleerd worden.

3 Begrippen

Voorafgaand aan het onderzoek worden een aantal begrippen gedefinieerd die van belang zijn voor de leesbaarheid en begrijpelijkheid van de informatie in dit rapport. Het betreft de volgende begrippen:

- Afwisseling
- Bereikbaarheid
- Functionele relatie
- Gemeenschappelijke voorziening
- Mate van openbaarheid
- Park
- Parkonderdelen
- Positionering
- Ruimtelijke kwaliteit
- Samenhang
- Situering
- Toegankelijkheid

Afwisseling

Het van Dale definieert afwisseling als volgt: Beurtelinge opvolging of wisseling van onderling verschillende zaken, verandering die de eentonigheid doorbreekt (variatie).

Bereikbaarheid

Na een tocht in een als doel gestelde plaats aankomen, hoe makkelijk iets te bereiken is (Van Dale).

Functionele relatie

De twee begrippen kunnen volgens het van Dale als volgt gedefinieerd worden:

Functioneel: 'betrekking hebbend op, behorend tot'.

Relatie: 'betrekking waarin personen, zaken, begrippen of grootheden van nature tot elkaar staan'.

In dit onderzoek is een functionele relatie een relatie tussen verschillende voorzieningen. Deze relatie kan op verschillende manier gemaakt worden. Allereerst zijn er relaties aanwezig tussen een bepaald type voorziening. Speelvoorzieningen bijvoorbeeld, kennen een functionele relatie met elkaar omdat dezelfde doelgroep, namelijk kinderen, er gebruik van maakt. Daarnaast kunnen verschillende typen voorzieningen ook functionele relaties met elkaar hebben wanneer eenzelfde doelgroep er gebruik van maakt. Kinderen maken bijvoorbeeld gebruik van

een speeltuin, een kinderboerderij en een schooltuin. Tenslotte kunnen er nog functionele relaties aanwezig zijn wanneer voorzieningen behoeften met elkaar delen. Mest van de dieren van een kinderboerderij kan bijvoorbeeld gebruikt worden in de gemeenschappelijke tuinen van een park.

Gemeenschappelijke voorziening

De begrippen gemeenschappelijk en voorziening worden volgens het woordenboek (Kernerman Dictionaries en van Dale) als volgt omschreven.

Gemeenschappelijk: 'als iets voor meer mensen is of geldt' en 'gezamenlijk'

Voorziening: 'iets nuttigs waarvan je gebruik kunt maken' en 'dat wat men doet om in iets te voorzien, maatregel, (hulp)middel'.

Ten behoeve van dit onderzoek is de volgende definitie van een gemeenschappelijke voorziening bepaald. Een gemeenschappelijke voorziening is een plek waar mensen elkaar ontmoeten. De plek is ingericht voor één of meerdere doelgroepen die op deze plek samen kunnen komen. Een gemeenschappelijke voorziening heeft een recreatieve functie. De inrichting van een gemeenschappelijke voorziening kent een blijvende vorm, het is dus niet een tijdelijke voorziening. Daarnaast kent een gemeenschappelijke voorziening één vaste functie. Een grasveld in een park is bijvoorbeeld geen gemeenschappelijke voorziening, omdat deze meerdere functies kan hebben (picknicken, voetballen, evenementen e.d.).

Mate van openbaarheid

Openbaarheid wordt gedefinieerd als: het toegankelijk-zijn voor het publiek (van Dale).

Er kunnen verschillende maten van openbaarheid benoemd worden:

Openbaar: voor iedereen toegankelijk (van Dale). Openbare plekken zijn voor iedereen toegankelijk en worden vaak gekenmerkt door het ontbreken van afscheidingen.

Semi-openbaar: Semi-openbare voorzieningen zijn niet in z'n geheel openbaar toegankelijk, een semi-openbare plek is bijvoorbeeld voor een deel van de dag of 's nachts gesloten. Semi-openbare voorzieningen kunnen 'kwetsbaarder' ingericht worden dan geheel openbare plekken waar slijtage en vandalisme een robuuste aanleg vergen. Semi-openbare

plekken worden dan ook gekenmerkt door de aanwezigheid van een afscheiding.

Privé: particulier, privaat, persoonlijk (van Dale). Privé plekken zijn eigendom van een particulier en zijn alleen toegankelijk voor mensen die 'toestemming' hebben. De plekken worden gekenmerkt door de aanwezigheid van afscheidingen.

Park

Een park kent volgens het van Dale verschillende definities:

- Een afgeperkte ruimte waarin dieren in het wild leven, met name als jachtterrein;
- Een terrein bij of om een kasteel of landhuis, bestaande uit bos of weiland, meestal door vijvers en kunstmatige aanleg verfraaid;
- Een terrein nabij of in een stad of dorp, dat men door beplanting met bomen en heesters tot publieke wandelplaats heeft ingericht.

Het begrip 'park' is niet eenduidig te omschrijven. Het kan kortweg omschreven worden als een door de mens aangelegd groengebied met een recreatieve functie. Er zijn echter veel soorten parken en parksystemen, functionerend als groene oase, buffer of zone. Parken kunnen als groene enclaves in een stedelijk gebied liggen maar ook de binnenstad verbinden met zijn buitengebied. Parken kennen vaak een vervlochtenheid met de openbare ruimte van de stedelijke omgeving eromheen.

Parken worden gekenmerkt door de aanwezigheid van verschillende parkonderdelen. Parkonderdelen kunnen omschreven worden als elementen die over het algemeen vaak in een park aanwezig zijn. Gemeenschappelijke voorzieningen behoren niet tot de standaard parkonderdelen, omdat deze voorzieningen niet noodzakelijk zijn in de duiding van een gebied als park. Zonder gemeenschappelijke voorzieningen kan een gebied namelijk goed als park aangeduid worden.

Parkonderdelen

Parkonderdelen zijn onderdelen die over het algemeen vaak in een park aanwezig zijn. Het betreft groen- en waterelementen evenals routing e.d. De elementen zorgen ervoor dat mensen het gebied als

een 'park' beleven. Voorbeelden van parkonderdelen zijn: bosschages, boomgroepen, solitaire bomen, hagen, bosplantsoen, water, grasland, bloemenweiden, lanen en wandel- en fietspaden.

Positionering

Een bepaalde plaats geven (van Dale).

Ruimtelijke kwaliteit

Ruimtelijke kwaliteit bestaat uit de bouwstenen gebruikswaarde, belevingswaarde en toekomstwaarde.

Om gericht antwoord te kunnen geven op de hoofdvraag van dit onderzoek is het noodzakelijk dat het begrip verder onderzocht wordt en dat er een eigen definitie aan gekoppeld wordt. In hoofdstuk 4, voorstudie, zal het begrip verder onderzocht worden.

Samenhang

De omstandigheid dat of de mate waarin verschillende zaken aaneenhangen en de omstandigheid dat of de wijze waarop verschillende zaken met elkaar in verband staan (van Dale).

Situering

Plaatsing in ruimte (van Dale).

Toegankelijkheid

Hoe makkelijk een terrein betreden kan worden.

4

Voorstudie

In dit hoofdstuk worden een tweetal belangrijke begrippen, ruimtelijke kwaliteit en gemeenschappelijke voorzieningen, verder toegelicht. Dit verdiepende onderzoek is noodzakelijk om te kunnen onderzoeken hoe gemeenschappelijke voorzieningen bij kunnen dragen aan de ruimtelijke kwaliteit van een park.

Het begrip ruimtelijke kwaliteit zal eerst algemeen omschreven worden, vervolgens zal het begrip verder toegespitst worden op dit onderzoek. Gemeenschappelijke voorzieningen zullen in dit hoofdstuk getypeerd worden, waardoor ze beter met elkaar vergelijkbaar zijn.

4.1 RUIMTELIJKE KWALITEIT

Ruimtelijke kwaliteit is een belangrijk onderwerp geweest bij de totstandkoming van de Vierde Nota Ruimtelijke Ordening. In deze Vierde Nota wordt ruimtelijke kwaliteit uitgesplitst in drie begrippen: gebruikswaarde, belevingswaarde en toekomstwaarde. Deze begrippen zorgen ervoor dat het begrip ruimtelijke kwaliteit een brede opvatting wordt. Hieronder worden de begrippen nader toegelicht.

Gebruikswaarde

'gebruiksmogelijkheden van een ruimte in relatie tot de gebruikseisen' (Janssen-Jansen, 2009:6)

Begrippen die aan gebruikswaarde gekoppeld kunnen worden zijn: functionele geschiktheid, doelmatig gebruik, doelmatige aanleg, doelmatig beheer, samenhang, bereikbaarheid, patroon, functie, integratie.

Belevingswaarde

'beleving van een ruimte in relatie tot de verwachting' (Janssen-Jansen, 2009:6).

Onder belevingswaarde van een ruimte wordt verstaan: de cultureel bepaalde waardering van de herkenbare karakteristiek en samenhang van een ruimte, waarbij bestaande kwaliteiten worden afgewogen tegen overeenkomstige kwaliteiten in vergelijkbare ruimten (Hooimeijer, 2001: 23).

Begrippen die aan belevingswaarde gekoppeld kunnen worden zijn: identiteit, diversiteit, herkenbaarheid, zingeving, structuur, vorm, compositie, attractiviteit, schoonheid.

Toekomstwaarde

'aanpasbaarheid aan toekomstige eisen in relatie tot de kosten' (Janssen-Jansen, 2009:6)

Begrippen die aan toekomstwaarde gekoppeld kun-

nen worden zijn: sturende werking, doelmatigheid in de tijd, uitbreidbaarheid, aanpasbaarheid, duurzaamheid, proces, tijd, ontwikkeling, flexibiliteit.

Ruimtelijke kwaliteit wordt dus vertaald in drie elkaar aanvullende begrippen, waarop de relatie tussen de ruimte als systeem en het gebruik ervan door de mens wordt omschreven. Bij ruimtelijke kwaliteit staat de waarde die gebruikers aan een bepaalde ruimte toekennen centraal. Het toekennen van een waarde aan een bepaalde ruimte is vaak niet geheel objectief. De waardering van een bepaalde ruimtelijke inrichting is namelijk ten eerste verbonden aan persoonlijke voorkeuren (tijdsgeest, cultuur, locatie e.d.).

Verder toegespitst op de hoofdvraag: 'Welke ontwerpprincipes voor de inpassing van gemeenschappelijke voorzieningen dragen bij aan de ruimtelijke kwaliteit van een park?' kan het volgende over ruimtelijke kwaliteit gezegd worden. Gemeenschappelijke voorzieningen kunnen bijdragen aan de ruimtelijke kwaliteit wanneer ruimtelijke conflicten vermeden worden en er onderlinge versterking aanwezig is tussen vormen en functies binnen het gehele park. Hierbij gaat het om het vinden van evenwicht tussen de volgende begrippen: eenheid, verscheidenheid, samenhang en variatie.

Dit onderzoek richt zich op de begrippen gebruikswaarde en belevingswaarde binnen het begrip ruimtelijke kwaliteit. Het begrip toekomstwaarde wordt in dit onderzoek buiten beschouwing gelaten, omdat er wordt gekeken hoe ruimtelijke en functionele ontwerpmethoden in een park in zijn gezet, zodat voorzieningen bijdragen aan de ruimtelijke kwaliteit van een park. Het gaat hierbij niet om de aspecten tijd, de toekomstige waarden en toekomstige eisen.

Ten behoeve van dit onderzoek zijn vanuit bovenstaande definitie een aantal begrippen geformuleerd die te maken hebben met het kunnen duiden van ruimtelijke kwaliteit in een park:

Samenhang en afwisseling

Ruimtelijke samenhang en afwisseling

In ruimtelijke begrippen zijn samenhang en afwisseling een belangrijk aspect. Plekken en elementen krijgen door een wisselwerking tussen samenhang en afwisseling ruimtelijke kwaliteit. Samenhang ontstaat waar de plek en de elementen in elkaar vallen en elkaar aanvullen en zo bijdragen aan harmonie en rust. Afwisseling van de plek en elementen, door het contrast en de confrontatie op te zoeken, draagt bij aan de spanning en de avontuurlijke beleving van een plek.

Door het combineren van deze twee begrippen (samenhang en afwisseling) versterken ze elkaar en hebben zo een positieve invloed op de ruimtelijke kwaliteit van een plek. Enkel gebruik van een van deze begrippen zorgt voor een eenzijdige invulling/beleving waardoor het begrip zichzelf verzwakt. Hierdoor kan een plek al snel als saai of eentonig beschouwd worden (te veel samenhang) of te druk en chaotisch (te veel afwisseling).

Functionele samenhang en afwisseling

Ook in functionele begrippen zijn samenhang en afwisseling een belangrijk aspect. Functionele samenhang en afwisseling heeft betrekking op het feit dat functies al dan niet relaties met elkaar hebben.

Vanuit de volgende begrippen zal in dit onderzoek gekeken worden hoe deze bij kunnen dragen aan de ruimtelijke en functionele samenhang en afwisseling, en dus voor ruimtelijke kwaliteit kunnen zorgen:

Situering (van de voorzieningen in het park)

Vragen die hierbij gesteld worden:

Hoe zijn de voorzieningen in het park gesitueerd? Hoe verhouden ze zich ten opzichte van elkaar? Hoe zijn ze gesitueerd ten opzichte van de geomorfologie, de routing binnen het park en ten opzichte van de ingangen? Hoe zijn de voorzieningen gesitueerd ten opzichte van de massa's en ruimtes in het park? Welke invloed hebben functionele relaties op de situering van de voorzieningen? Hoe ligt de verhouding tussen de voorziening en het park, domineren

de voorzieningen het park niet te sterk?

En ten slotte: Hoe kan de situering van voorzieningen bijdragen aan ruimtelijke en functionele samenhang en afwisseling, en dus bijdragen aan de ruimtelijke kwaliteit van een park?

Randen en overgangen (van de gemeenschappelijke voorzieningen naar het park)

Vragen die hierbij gesteld kunnen worden:

Hoe kunnen randen en overgangen van verschillende voorzieningen vorm worden gegeven, zodat een gemeenschappelijke voorziening een bijdrage gaat leveren aan de ruimtelijke kwaliteit van een park? Is er voldoende ruimtelijke samenhang en afwisseling te herkennen in de randen en overgangen?

Bereikbaarheid en toegankelijkheid

Bereikbaarheid en toegankelijkheid van een voorziening binnen het park speelt ook een belangrijke rol als het om ruimtelijke kwaliteit gaat. Bereikbaarheid heeft te maken met de routing en de vorm daarvan naar de voorziening toe. Ook de afstand tot een voorziening is bepalend. Daarnaast heeft de toegankelijkheid te maken met waar en hoe een plek of voorziening betreden kan worden. Positionering van entrees heeft daarnaast invloed op de bereikbaarheid van een plek of voorziening. Een logische combinatie tussen deze begrippen heeft een positieve invloed op de ruimtelijke kwaliteit.

Vanuit de volgende begrippen zal in dit onderzoek gekeken worden hoe dit bij kan dragen aan de bereikbaarheid en toegankelijkheid van een voorziening:

Routing

Vragen die hierbij gesteld kunnen worden:

Hoe verhouden de voorzieningen zich ten opzichte van de routing van het park? Hoe zijn ze gekoppeld aan hoofd- en/of nevenroutes?

Ingangen

Vragen die hierbij gesteld kunnen worden:

Waar liggen de ingangen van het park gesitueerd en hoe verhouden deze zich ten opzichte van de voorzieningen?

4.2 GEMEENSCHAPPELIJKE VOORZIENINGEN

Een gemeenschappelijke voorziening is een plek waar mensen elkaar ontmoeten. De plek is ingericht voor één of meerdere doelgroepen die op deze plek samen kunnen komen. Een gemeenschappelijke voorziening heeft een recreatieve functie. De inrichting van een gemeenschappelijke voorziening kent een blijvende vorm, het is dus niet een tijdelijke voorziening. Daarnaast kent een gemeenschappelijke voorziening één vaste functie. Een grasveld in een park is bijvoorbeeld geen gemeenschappelijke voorziening, omdat deze meerdere functies kan hebben (picknicken, voetballen, evenementen e.d.).

Zoals in figuur 4.1 te zien is zijn er erg veel verschillende gemeenschappelijke voorzieningen in parken te benoemen. In de lijst hiernaast zijn veel voorkomende gemeenschappelijke voorzieningen in parken opgenomen. Het is dus geen volledige lijst van alle gemeenschappelijke voorzieningen in parken. De voorzieningen zijn naar gelang het soort voorziening onderverdeeld in acht categorieën:

1. Speelvoorziening

Een voorziening die erop gericht is om speelmogelijkheden te bieden.

2. Sportvoorziening

Een voorziening die erop gericht is om de mogelijkheid tot sporten te bieden.

3. Tuiniervoorziening

Voorziening die gericht is op gezamenlijk tuinieren.

4. Dierenvoorziening

Voorziening die ingericht is voor het houden van dieren.

5. Hondenvoorziening

Voorziening ingericht voor het uitlaten van honden.

6. Horecavoorziening

Voorzieningen ingericht als eet- en drinkgelegenheid.

7. Educatieve voorziening

Voorziening gericht op opvoeding en onderwijs.

8. Culturele voorziening

Voorziening ingericht ten behoeve van culturele activiteiten.

	+	+/-	-
Grootte park in hectare	6-20	4-6 / 20-50	< 4 / > 50
Contextuele ligging	stad	grens stad / landschap	landschap
Aantal gemeenschappelijke voorzieningen	≥4	3	≤2
Aantal duidelijke parkonderdelen	≥6	4-5	≤3
Openheid gebied	halfopen	open	dicht
Dominantie voorzieningen (% oppervlak)	<40%	40-50%	>50%

Fig.5.1 Selectiecriteria voor de studiegebieden gebaseerd op het projectgebied in Sliedrecht.

5

Afbakening studiegebieden

Verzamelen studiegebieden

Om geschikte studiegebieden te vinden zijn een aantal stappen ondernomen. Allereerst is er gekeken naar parken die bij ons reeds bekend waren. Deze zijn aangevuld met parken die de begeleiders toepasbaar vonden bij dit onderwerp. Vervolgens is er op internet verder gezocht naar studiegebieden in verschillende steden en dorpen in Nederland en Duitsland.

Selectiecriteria studiegebieden

Om te kunnen bepalen welke studiegebieden (het meest) geschikt zijn voor het onderzoek zijn een zestal selectiecriteria opgesteld waar de gebieden aan zouden moeten voldoen. Bij het bepalen van de criteria is steeds het projectgebied in Sliedrecht als uitgangspunt genomen. De kolom + laat dus steeds de waarde zien die op het projectgebied in Sliedrecht van toepassing is (fig. 5.1).

Hieronder volgt een korte toelichting op de verschillende selectiecriteria:

1. Grootte park in hectare

De grootte van het park is van belang omdat de uitkomsten van het onderzoek toepasbaar moeten zijn op het projectgebied in Sliedrecht. Wanneer de schaal en maat van een studiegebied te zeer afwijkt, kan dit misschien niet meer het geval zijn. De grootte van het projectgebied in Sliedrecht (10 hectare) is het uitgangspunt geweest voor het bepalen van de waarden voor de grootte van de studiegebieden.

2. Contextuele ligging

Het projectgebied in Sliedrecht kent een stedelijke context. Het is gewenst dat de studiegebieden vergelijkbaar zijn met het projectgebied en daarom dienen de studiegebieden zich ook in het stedelijk gebied te bevinden.

3. Aantal gem. voorzieningen

Dit onderzoek richt zich op het vinden van middelen die ervoor zorgen dat gemeenschappelijke voorzieningen een meerwaarde vormen voor een park. Onderlinge relaties tussen voorzieningen worden hierbij ook onderzocht. Het is van belang dat er dus een aantal verschillende gemeenschappelijke voorzieningen aanwezig zijn. Gewenst is het daarom dat er, net als in Sliedrecht, minimaal vier gemeen-

schappelijke voorzieningen aanwezig zijn in een studiegebied.

4. Aantal duidelijke parkonderdelen

Het onderzoek dient toepasbaar te zijn op de ontwerp-opgave voor een park in Sliedrecht. Voor de studiegebieden betekent dit dat het dus parken moet betreffen waarin een aantal duidelijke parkonderdelen aanwezig zijn. De studiegebieden met duidelijk als parken definieerbaar zijn.

5. Openheid gebied

Veel parkgebieden, net als het projectgebied in Sliedrecht, hebben een halfopen karakter. In parken met een halfopen karakter is vaak een interessante ruimte-massawerking aanwezig. Belangrijk voor dit onderzoek zijn de interacties tussen de voorzieningen en tussen de voorzieningen en het park. In geheel open en geheel dichte parken zullen deze interacties waarschijnlijk minder goed te herkennen zijn.

6. Dominantie voorzieningen (% oppervlak)

Tenslotte is er gezocht naar parken waarin de voorzieningen het park niet gaan domineren. Om te kunnen onderzoeken op welke manieren voorzieningen een meerwaarde kunnen bieden voor een park is het van belang dat de voorzieningen in een park liggen en dat het park niet alleen uit voorzieningen bestaat. Het grootste deel van het park dient daarom niet uit gemeenschappelijke voorzieningen te bestaan.

Park	Stad	Aantal ha.	Grootte park	Contextuele ligging	Aantal gemeenschappelijke voorzieninger	Aantal duidelijke parkonderdelen	Openheid gebied	Dominantie voorzieningen (% oppervlakt)	Cijfer
Zuiderpark	Rotterdam	215	-	+	+	+	+	+/-	9
Griftpark	Utrecht	12	+	+	+	+	+	+	12
Zuiderpark	Den Haag	100	-	+	+	+	+	+	10
Vondelpark	Amsterdam	47	+/-	+	+	+	+	+	11
Rembrandtpark	Amsterdam	45	+/-	+	-	+	+	+	9
Amstelpark	Amsterdam	25	+/-	+	+	+	-	+	9
Park Frankendael	Amsterdam	15	+	+	+/-	+	+	+	11
Park Schoneveld	Houten	6	+	+	-	+	+	+	10
Park Bloeyendaal	Utrecht	15	+	+	+/-	+	-	+	9
Westbroekpark	Den Haag	18	+	+	-	+	+	+	10
De Weezenlanden	Zwolle	21	+/-	+	+	+	+	+/-	10
Bijlmerpark	Amsterdam	32	+/-	+	+	+	+	+	11
Gooikerspark	Deventer	20	+	+	+	+	+	+	12
Westfalenpark	Dortmund	70	-	+	+	+	+	+	10
Südpark	Düsseldorf	70	-	+	+	+	+	+/-	9
Grugapark	Essen	70	-	+	+	+	+	+	10
Nooterhof park	Zwolle	45	+/-	+	+	+	+	+/-	10
Park de Groene Scheg	Putten	8	+	+	+	+	+	+	12

Fig. 5.2 Toetsing van de 19 mogelijke studiegebieden aan de hand van de selectiecriteria.

Vergelijking studiegebieden

Elk mogelijk studiegebied is door middel van een waardering per criterium (+, +/- , -) beoordeeld. Voorafgaand aan de waardering is de voorwaarde uitgesproken dat geen van de criteria een – mag zijn. Vervolgens is er een puntentelling opgesteld om de beste studiegebieden boven tafel te krijgen. De puntentelling ziet er als volgt uit:

+	=	2
+/-	=	1
-	=	0

Nadat de punten bij elkaar zijn geteld zijn de parken met de hoogste scores gekozen als studiegebieden voor dit onderzoek. Er waren maar drie parken die de hoogste score van 12 punten hadden. Als vierde park leek het Bijlmerpark het meest geschikt, omdat deze in de criteria het minst afwijkt.

6

Uitwerking studiegebieden

In dit hoofdstuk worden de geselecteerde studiegebieden volgens de onderzoeksmethodiek uitgewerkt. Van elk studiegebied zal een korte omschrijving worden gegeven met algemene informatie zoals de locatie, de afmetingen, het aantal gemeenschappelijke voorzieningen enz. Een ontwerptekening zal het geheel en de positie van de gemeenschappelijke voorzieningen in het park verhelderen.

De studiegebieden worden op twee verschillende schalen onderzocht (grote schaal en kleine schaal).

Op de grote schaal worden de lagen van het studiegebied, zoals in de methodiek beschreven, in vijf lagen uit elkaar getrokken (positie en openbaarheid, functionele relaties, geomorfologie, routing en ingangen en massa-ruimte). Per laag wordt er gekeken naar de situering van de voorzieningen en hoe dit ruimtelijke kwaliteit kan opleveren. Hierbij wordt ruimtelijke kwaliteit gekoppeld aan de begrippen ruimtelijke en functionele samenhang en afwisseling. Er wordt dus telkens gekeken hoe situering kan zorgen voor ruimtelijke kwaliteit tussen het park en de voorzieningen.

De eerste laag 'positie en openbaarheid' laat zien waar voorzieningen zijn situeert en welke openbaarheid deze voorzieningen hebben binnen het studiegebied. De openbaarheid wordt komt aan bod omdat dit betrekking heeft op de randen en overgangen van de voorzieningen die op de kleine schaal onderzocht worden. De tweede laag 'functionele relaties' heeft betrekking op de relaties tussen bepaalde voorzieningen die in het studiegebied voorkomen. Deze relaties kunnen zowel positief als negatief karakter hebben. Er wordt dus gekeken naar de situering van de voorzieningen ten opzichte van elkaar. De derde laag 'geomorfologie' geeft weer hoe de voorzieningen ten opzichte van het reliëf zijn gesitueerd en welke verbanden hier te herkennen zijn met de voorzieningen en het park. In de vierde laag 'routing en ingangen' wordt er gekeken naar de situering van de voorzieningen ten opzichte van de routing en ingangen. Daarnaast wordt er in deze laag gekeken naar de bereikbaarheid en toegankelijkheid van de voorzieningen en naar de verbanden tussen de routing, ingangen en voorzieningen. De laatste laag 'massa-ruimte' laat zien hoe de voorzieningen zijn gesitueerd ten opzichte van de massa's en ruimtes. De ontwerpprincipes die per laag tot stand zijn gekomen worden in de synthese toegelicht en gekoppeld aan conclusies.

Op de kleine schaal zijn de vier (vooraf geselecteerde) typen voorzieningen in doorsneden-aanzichten gevisualiseerd. Per type voorzieningen wordt er gekeken naar de randen en overgangen van de voorzieningen naar het park en hoe dit ruimtelijke kwaliteit kan opleveren. Hierbij wordt ruimtelijke kwaliteit gekoppeld aan de begrippen ruimtelijke en functionele samenhang en afwisseling. Er wordt dus telkens gekeken hoe randen en overgangen kunnen bijdragen aan ruimtelijke kwaliteit tussen het park en de voorzieningen. Tevens wordt de bereikbaarheid en toegankelijkheid van de elke voorziening besproken. Er wordt gekeken naar de aansluiting van de routing op de voorzieningen. Per type voorziening komen er ontwerpprincipes tot stand die aan het einde van elk referentieonderzoek besproken worden met een toelichting en conclusies.

Fig. 6.1.1 Ontwerp van het Griftpark door Han Beumer.

6.1 Griftpark Utrecht

In deze paragraaf komt het onderzoek naar het Griftpark aan bod. In het eerste deel zal de analyse van het park als geheel besproken worden. Het tweede deel richt zich de inpassing van een aantal voorzieningen in het park. De voorzieningen die in van dit park besproken zullen worden zijn: speelvoorziening, sportvoorziening, tuiniervoorziening en dierenvoorziening.

Algemene informatie Griftpark

Locatie: Utrecht (grenst aan de oude binnenstad)

Grootte: 12 ha.

Aantal gemeenschappelijke voorzieningen: 13

Percentage parkoppervlak bestaande uit voorzieningen: 20%

Ontworpen door: Han Beumer

Jaar van realisatie: 1999

Fig. 6.1.2. Locatie Griftpark.

Fig. 6.1.3 De voorzieningen in het ontwerp.

Griftpark Utrecht

6.1.1 ANALYSE GEHELE PARK

Positie en openbaarheid

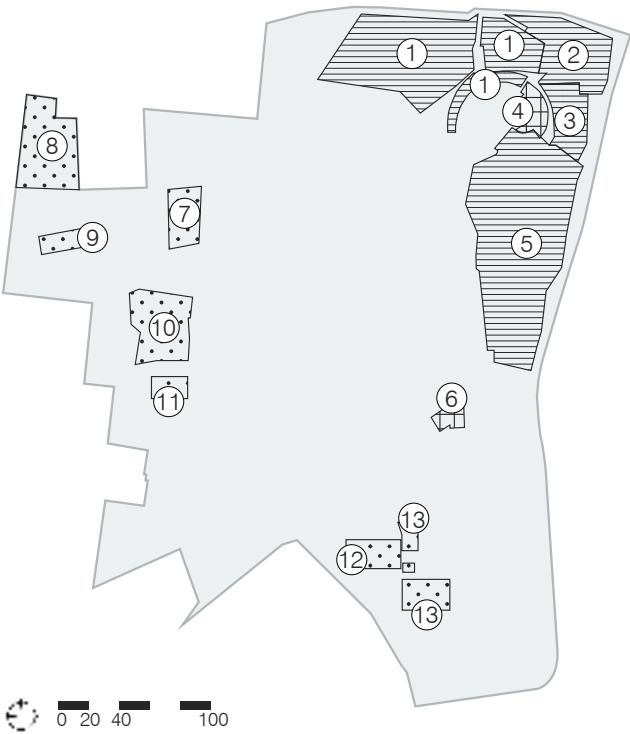

Fig. 6.1.4 Morfologische analyse positie en openbaarheid.

- ① Kinderboerderij
 - ② Gemeenschappelijke tuin
 - ③ School- en vrijetijdstuinen
 - ④ Kinderopvang
 - ⑤ Speeltuin
 - ⑥ Restaurant
 - ⑦ Bloementuin
 - ⑧ Speelbos
 - ⑨ Trapveldje
 - ⑩ Hondentrimbaan
 - ⑪ Jongerenontmoetingsplek
 - ⑫ Basketbalveld
 - ⑬ Skatebaan
-
- [patroon] Privé
 - [patroon] Semi-openbaar
 - [patroon] Openbaar
 - [patroon] Parkrand

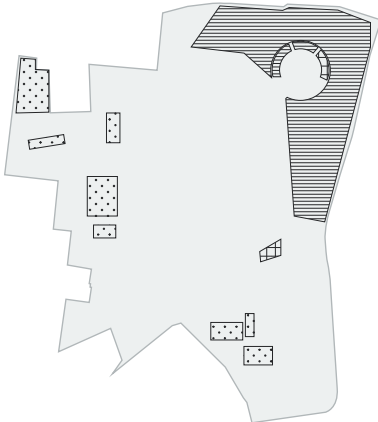

Fig. 6.1.5 Typologische analyse positie en openbaarheid.

Er zijn in het Griftpark veel verschillende soorten gemeenschappelijke voorzieningen aanwezig.

Samenhang en afwisseling

Situering

De verdeling van de voorzieningen binnen het park bestaat uit verschillende typen, namelijk geclusterd en verspreid en tevens vooral aan de randen geplaatst.

1 Door de situering van de voorzieningen aan de randen is er in het midden van het park een gebied te herkennen zonder gemeenschappelijke voorzieningen. Dit neutrale verbindende gebied zorgt voor een ruimtelijke samenhang tussen de gemeenschappelijke voorzieningen en het park. Dit dominerende neutrale gebied zorgt ervoor dat de gemeenschappelijke voorzieningen niet de overhand krijgen in het park.

2 3 Doordat voorzieningen daarnaast binnen het

Griftpark voor een deel verspreid en voor een deel geclusterd zijn levert dit ruimtelijke afwisseling op. Geclusterde voorzieningen worden namelijk domineranter in het park, door de oppervlakte en de massa, dan individueel verspreide voorzieningen.

Openbaarheid

De mate van openbaarheid van de voorzieningen staat in verband met verdeling van de voorzieningen over het park. De geclusterde voorzieningen zijn bijna allemaal semi-openbaar. De semi-openbare voorzieningen zijn voornamelijk voorzieningen waarbij het noodzakelijk is dat er een afscheiding omheen staat (kinderboerderij, schooltuin e.d.). Het betreft met name voorzieningen voor kinderen. Door deze voorzieningen te clusteren bestaat het park niet uit allemaal losse ‘eilanden’ in het park, maar gaan de voorzieningen iets met elkaar doen en ontstaat er ruimtelijke samenhang tussen verschillende voorzieningen.

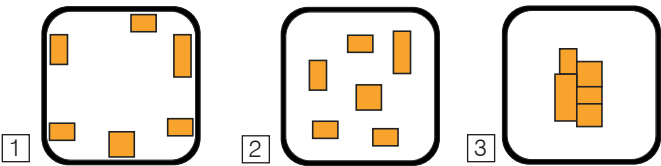

Fig. 6.1.6 Ontwerpprincipes met betrekking tot positionering.

Functionele relaties

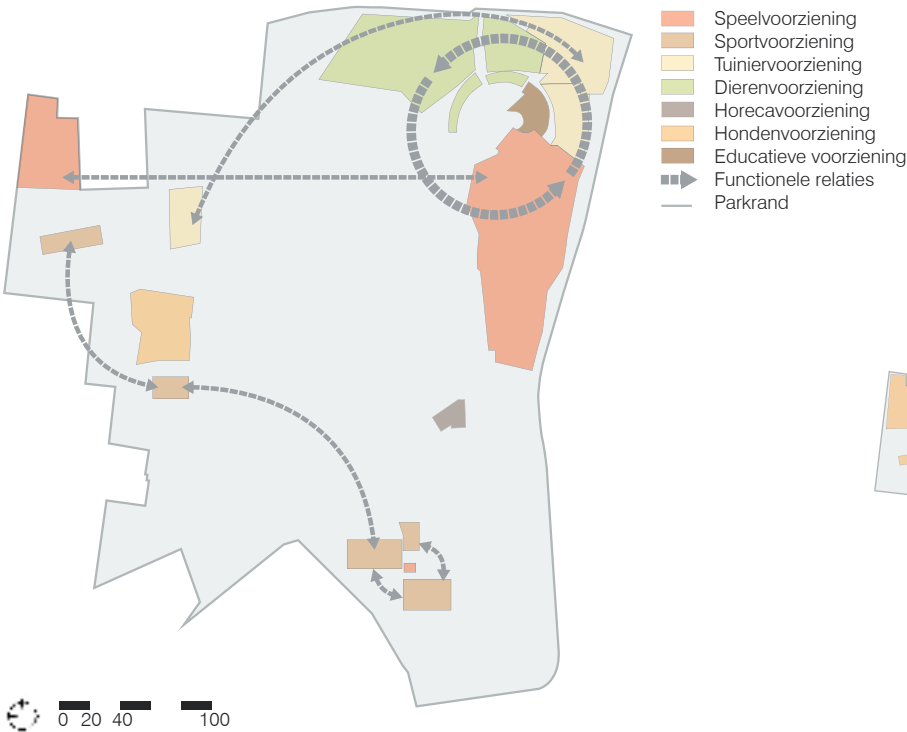

Fig. 6.1.7 Morfologische analyse functionele relaties.

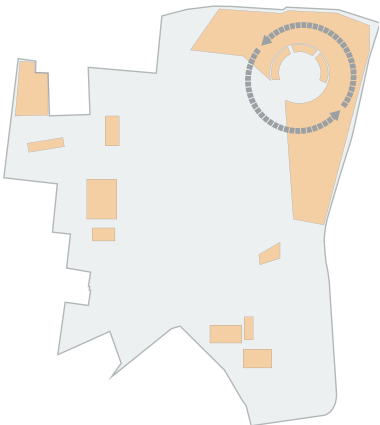

Fig. 6.1.8 Typologische analyse functionele relaties.

In het Griftpark zijn zeven verschillende typen voorzieningen aanwezig. Tussen de verschillende typen voorzieningen zijn functionele relaties aanwezig.

versterken elkaar als het ware, doordat voor de doelgroep van de geclusterde voorzieningen (kinderen) alle voorzieningen bij elkaar liggen.

Samenhang en afwisseling

Situering

1 De geclusterde voorzieningen zijn verschillend getypeerd, maar hebben toch functionele relaties met elkaar. Er wordt namelijk gebruik gemaakt van de voorzieningen door dezelfde doelgroep (kinderen). Binnen de geclusterde voorzieningen zijn er daarnaast relaties aanwezig tussen voorzieningen van hetzelfde type (gemeenschappelijke tuin en schooltuin). De geclusterde voorzieningen leveren ruimtelijke kwaliteit op, doordat er functionele samenhang aanwezig is door het samenwerken van de verschillende voorzieningen. De geclusterde voorzieningen

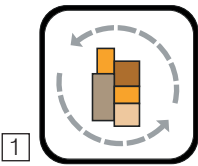

Fig. 6.1.9 Ontwerpprincipes met betrekking tot functionele relaties.

Griftpark Utrecht

Geomorfologie

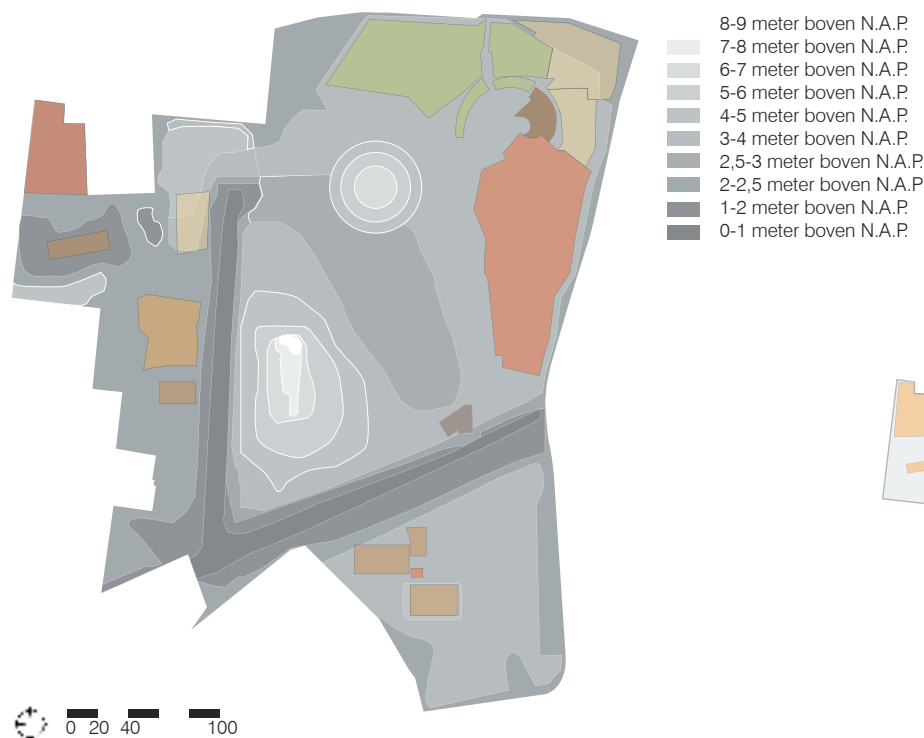

Fig. 6.1.10 Morfologische analyse geomorfologie.

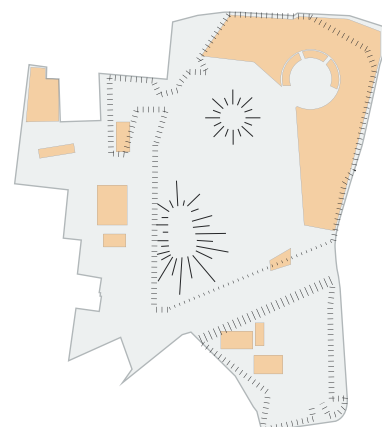

Fig. 6.1.11 Typologische analyse geomorfologie.

Het Griftpark kent veel hoogteverschillen, waaronder een plateau en twee heuvels. Het hoogste punt van een van de heuvels reikt tot wel 9 meter.

Samenhang en afwisseling

Situering

De situering van de gemeenschappelijke voorzieningen ten opzichte van het reliëf in het Griftpark is belangrijk.

[1] Allereerst is een groot deel van het park opgehoogd. De meeste voorzieningen hebben een plaats gekregen op deze ophoging. Het park en de voorzieningen krijgen hiermee een opvallende positie ten opzichte van de omgeving; het gehele park vormt een soort plateau in de stedelijke omgeving. De gemeenschappelijke voorzieningen op de hogere delen krijgen hierdoor bovendien meer ruimtelijke

samenhang.

[2] Opvallend is daarnaast de positie van de voorzieningen ten opzichte van de hogere delen in het midden van het park. Het algemene parkdeel, zonder de voorzieningen, wordt geaccentueerd door de hoogte en de voorzieningen hebben plaats gekregen in de wat lagere delen rondom. Deze ruimtelijke afwisseling zorgt er mede voor dat het accent niet op de voorzieningen wordt gelegd; de voorzieningen worden hierdoor geen dominante factor in het park.

[3] De positie van de geclusterde voorzieningen ten opzichte van de heuvel is bovendien belangrijk in het park. De voorzieningen zijn als het ware rondom de heuvel gepositioneerd. De heuvel en de voorzieningen versterken hierdoor elkaars positie.

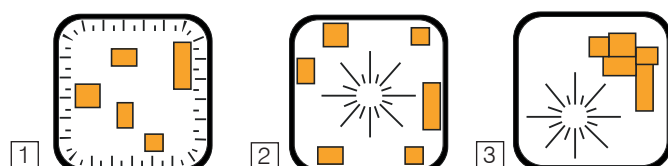

Fig. 6.1.12 Ontwerpprincipes met betrekking tot de situering van de voorzieningen ten opzichte van de geomorfologie.

Griftpark Utrecht

Routing en ingangen

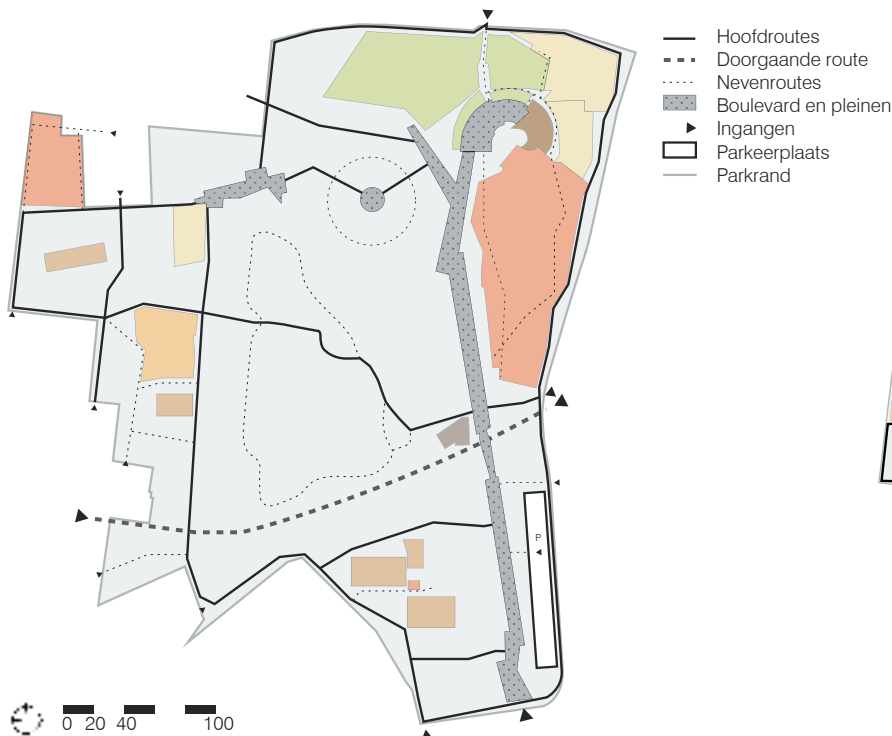

Fig. 6.1.13 Morfologische analyse routing en ingangen.

Het park kent een duidelijke entree en hoofdroute in de vorm van een boulevard. Het park kent twee belangrijk rondgangen. De boulevard maakt deel uit de binnenste rondgang in het park. Daarnaast wordt het park doorsneden door een doorgaande, lager gelegen route. Deze doorgaande route verdeelt het park in twee delen.

Samenhang en afwisseling

Situering

De gemeenschappelijke voorzieningen zijn aan de routing binnen het Griftpark gekoppeld.

[1][2] Allereerst liggen bijna alle voorzieningen aan twee rondgangen. De eerste rondgang kan gemaakt worden rondom het park en de tweede rondgang erbinnen. De gemeenschappelijke voorzieningen zijn tussen deze twee rondgangen in gesitueerd. De voorzieningen krijgen functionele samenhang doordat ze allemaal aan dezelfde hoofdrouting gekop-

- Hoofdroutes
- - - Doorgaande route
- ... Nevenroutes
- Boulevard en pleinen
- ▶ Ingangen
- Parkeerplaats
- Parkrand

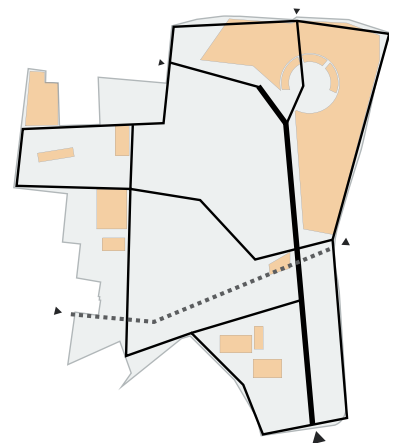

Fig. 6.1.14 Typologische analyse routing en ingangen.

peld zijn. Een rondgang binnen het park zorgt ervoor dat de voorzieningen aan het park gekoppeld worden, terwijl de rondgang aan de buitenkant meer voor een koppeling met de omgeving zorgt.

[3] De boulevard is niet alleen belangrijk vanwege het feit dat deze in de hiërarchie van de routing een belangrijke positie inneemt, het is tevens een belangrijk element dat de twee delen van het park met elkaar verbindt. De geclusterde voorzieningen zijn aan de boulevard gekoppeld en worden hierdoor in de hiërarchie van de voorzieningen erg belangrijk.

Bereikbaarheid en toegankelijkheid

Routing en ingangen

[4] De ingangen van het park bevinden zich over het algemeen vrij dicht bij de voorzieningen. Dit komt ook doordat de voorzieningen aan de randen van het park zijn gesitueerd. De voorzieningen zijn hierdoor vanuit de omgeving goed bereikbaar.

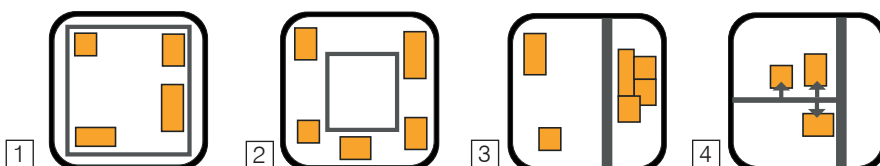

Fig. 6.1.15 Ontwerpprincipes met betrekking tot de situering van de voorzieningen ten opzichte van de routing.

Griftpark Utrecht

Massa-ruimte

Fig. 6.1.16 Morfologische analyse massa-ruimte.

Fig. 6.1.17 Typologische analyse massa-ruimte.

De massa's binnen het park bestaan voornamelijk uit groen, dat zich voornamelijk in het westelijke deel van het park bevindt. Het groen in het westelijke deel bestaat vooral uit bosschages en boomgroepen. Een belangrijke structuur in het oostelijke deel van het park bestaat uit bomenrijen, deze bomen versterken de hoofdroute (boulevard).

Samenhang en afwisseling

Situering

De ruimtes en massa's zijn op verschillende manieren gesitueerd ten opzichte van de voorzieningen. Er kan onderscheid gemaakt worden in de positie van de verspreide voorzieningen en in de positie van de geclusterde voorzieningen.

[1] De geclusterde voorzieningen zijn gesitueerd in het open deel van het park. Het cluster van voor-

zieningen vormt een zekere massa die opvalt in de open ruimte.

[2] De verspreide voorzieningen in de massa zullen minder dominant aanwezig zijn in het park, hierdoor ontstaat ruimtelijke samenhang.

[3] Verspreide voorzieningen in de open ruimte kunnen subtieler dan geclusterde voorzieningen ingepast worden in een open ruimte. Ze vormen namelijk minder massa, waardoor ze minder opvallend in de ruimte liggen.

De combinatie tussen deze verschillende vormen van ruimtelijke inpassing zorgt voor ruimtelijke afwisseling in een park, doordat niet alle voorzieningen even dominant aanwezig zijn.

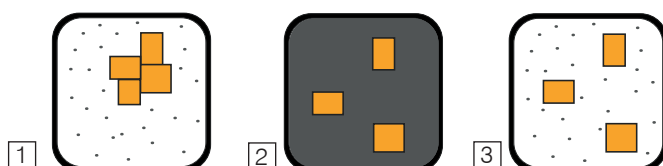

Fig. 6.1.18 Ontwerpprincipes met betrekking tot de situering van de voorzieningen ten opzichte van de massa's / ruimtes.

Positionering en openbaarheid

Functionele relaties

Geomorfologie

Routing en ingangen

Massa-ruimte

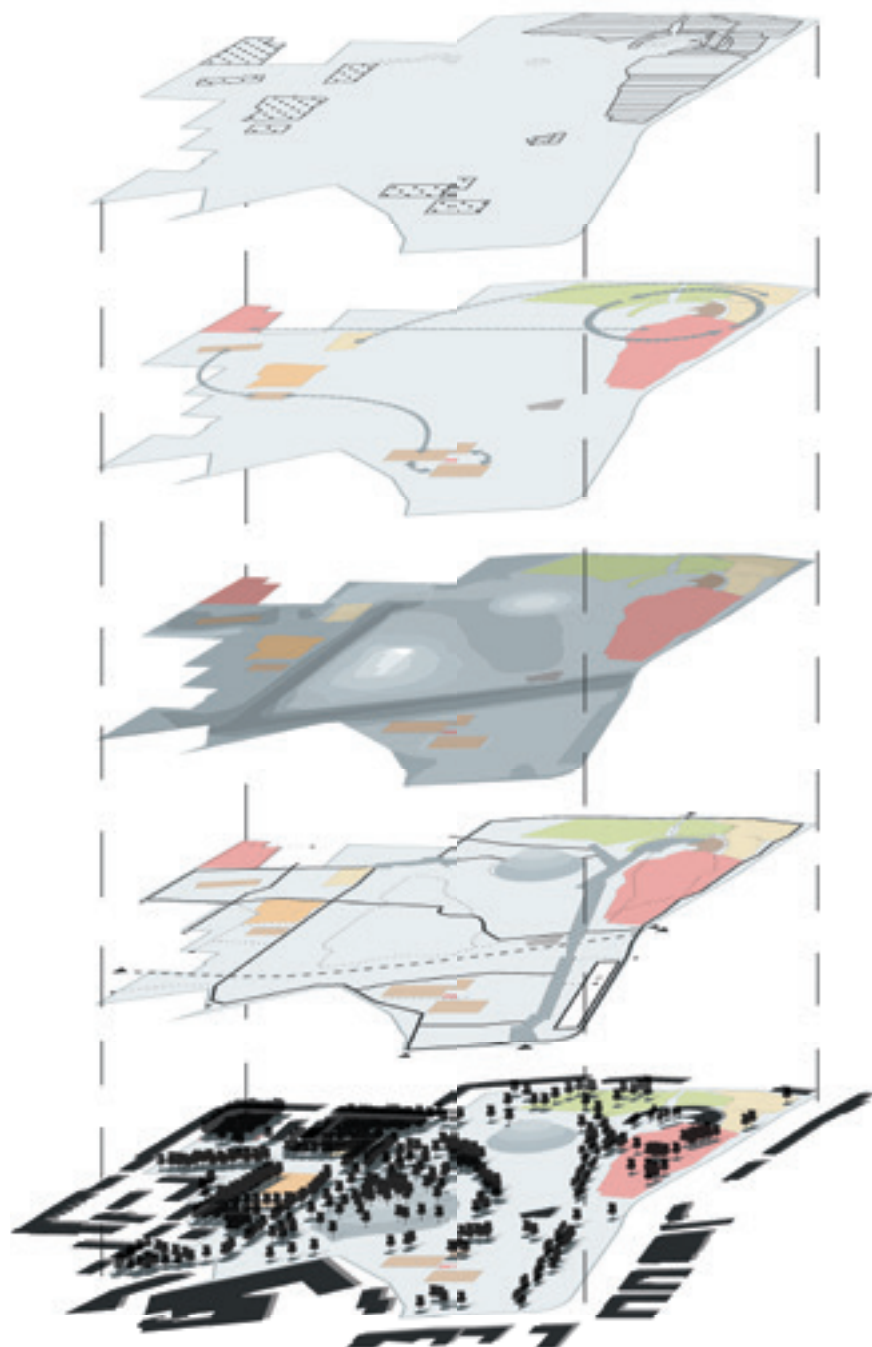

Fig. 6.1.19 Synthese van de verschillende morfologische lagen.

Griftpark Utrecht

6.1.2 SYNTHESE / (TUSSEN)CONCLUSIE GEHELE PARK

Ontwerpprincipes

Voorzieningen situeren aan de randen van het park

Voorzieningen verspreiden over het park

Voorzieningen bij elkaar brengen (clusteren)

Verschillende typen voorzieningen met functionele relaties clusteren

Belangrijke conclusies

- Koppeling van gemeenschappelijke voorzieningen aan een neutraal middengebied levert ruimtelijke samenhang op.
- Individueel verspreide voorzieningen zijn minder dominant dan geclusterde voorzieningen in een park.
- Er ontstaat ruimtelijke afwisseling door geclusterde én verspreide voorzieningen in te passen.
- Geclusterde voorzieningen kunnen bijdragen aan de ruimtelijke kwaliteit wanneer er functionele samenhang tussen de voorzieningen aanwezig is.

Voorzieningen situeren op een plateau

Voorzieningen situeren rondom een heuvel

Geclusterde voorzieningen en hoogteverschillen kunnen elkaar versterken

- Door de voorzieningen op een plateau te situeren ontstaat er meer ruimtelijke samenhang tussen de verschillende voorzieningen.
- Er ontstaat ruimtelijke afwisseling door de voorzieningen rond een hoger gelegen deel te situeren.
- Door de geclusterde voorzieningen rond een heuvel te situeren kunnen de heuvel en de voorzieningen elkaar versterken.

Voorzieningen situeren rondom een rondgang

Voorzieningen situeren binnen een rondgang

Geclusterde voorzieningen aan de hoofdroute situeren

Voorzieningen dichtbij de parkingangen situeren

- Voorzieningen krijgen functionele samenhang door ze allemaal aan dezelfde hoofdrouting te koppelen.
- Een rondgang binnen het park zorgt voor koppeling tussen de voorziening en het park, terwijl een rondgang aan de rand van het park zorgt voor een koppeling tussen de voorziening en de omgeving.
- De situering van de voorzieningen aan de routing heeft invloed op de hiërarchie van voorzieningen.
- Door de voorzieningen dichtbij de ingangen van het park te situeren zijn ze goed bereikbaar vanuit de omgeving.

Voorzieningen clusteren in een open gebied

Verspreide voorzieningen plaatsen tussen massa's

Verspreide voorzieningen plaatsen in een open gebied

- Voorzieningen gesitueerd in een open ruimte worden geaccentueerd door de open ruimte.
- Voorzieningen gesitueerd in een massa zijn daarentegen minder dominant in het park.
- De combinatie tussen deze verschillende vormen van ruimtelijke inpassing zorgt voor ruimtelijke afwisseling in een park, doordat niet alle voorzieningen even dominant aanwezig zijn.

Griftpark Utrecht

6.1.3 DEELUITWERKINGEN
Speelvoorziening

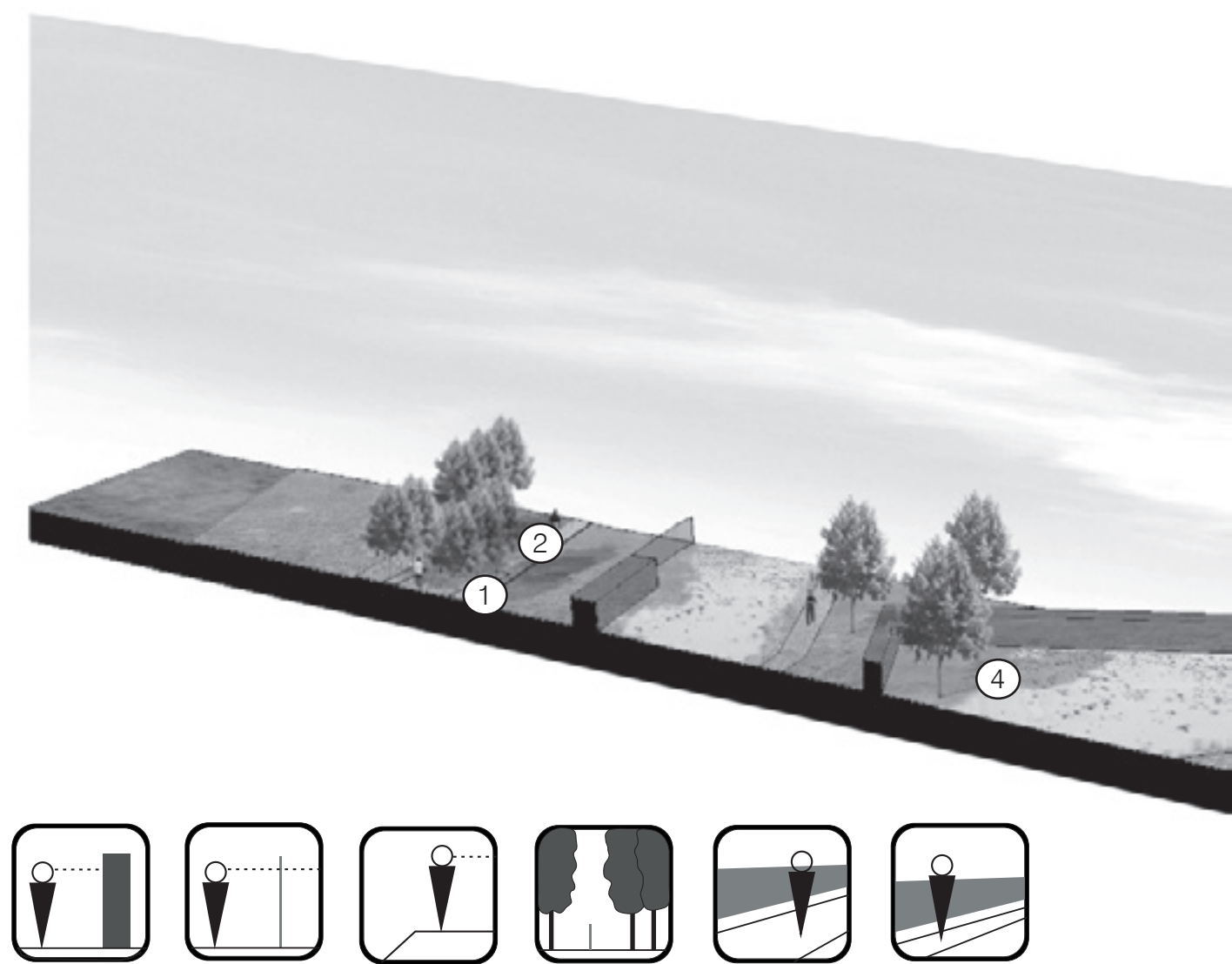

Fig. 6.1.20 Ontwerpprincipes met betrekking tot de speelvoorziening in het Griftpark.

Fig. 6.1.22 Haag als afscheiding tussen park en voorziening.

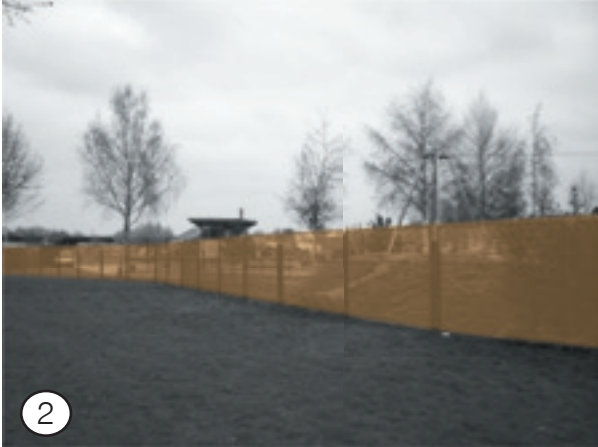

Fig. 6.1.23 Hekwerk als afscheiding tussen park en voorziening.

De speeltuin maakt onderdeel uit van de geclusterde voorzieningen in het noordoosten van het Griffpark.

Samenhang en afwisseling

Randen en overgangen

Deze semi-openbare voorziening wordt begrenst door een hekwerk, in sommige delen in combinatie met een hoge haag. Dit wordt als een aantrekkelijke combinatie ervaren, omdat er soms een visuele verbinding is met de voorziening en soms niet. Er ontstaat op deze manier een soort wisselwerking tussen het park en de voorziening (ruimtelijke afwisseling) (fig. 6.1.22 en fig. 6.1.23). De voorziening gaat door deze wisselwerking bijdragen aan de ruimtelijke kwaliteit van de boulevard.

Daarnaast is er in het Griffpark veel gewerkt met hoogteverschillen om ruimtelijke afwisseling te creëren. Aan de rand van de voorziening met de context loopt een pad (dat deel uitmaakt van de rondgang rondom de voorzieningen) op een talud (fig. 6.1.24)

Belangrijke elementen die zorgen voor een overgang tussen het park en de voorziening zijn bomen. Deze bomen zorgen er mede voor dat, ondanks de afscheidingen, de voorziening geen losliggend geheel wordt in het park (fig. 6.1.25). Een tweede element dat voor ruimtelijke samenhang zorgt tussen het park en de voorziening zijn de hagen, deze worden veel in het hele park toegepast en zijn ook aan de randen en binnen de voorziening toegepast.

Bereikbaarheid en toegankelijkheid

Routing

De voorziening grenst aan de belangrijkste hoofdroute in het park, de boulevard. De voorziening krijgt, doordat deze bereikbaar is vanaf deze hoofdroute, een belangrijke positie in de hiërarchie van de voorzieningen.

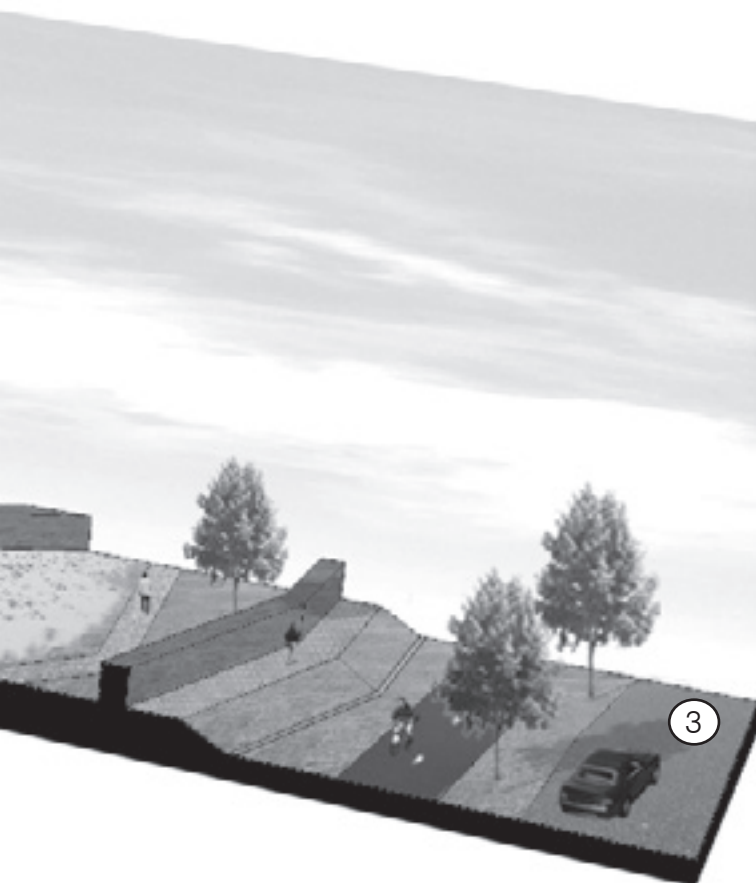

Fig. 6.1.21 Doorsnede-aanzicht speeltuin in het Griffpark.

Fig. 6.1.24 Talud als scheiding tussen voetpad en fietspad.

Fig. 6.1.25 Bomen in voorziening én park zorgen voor samenhang.

Sportvoorziening

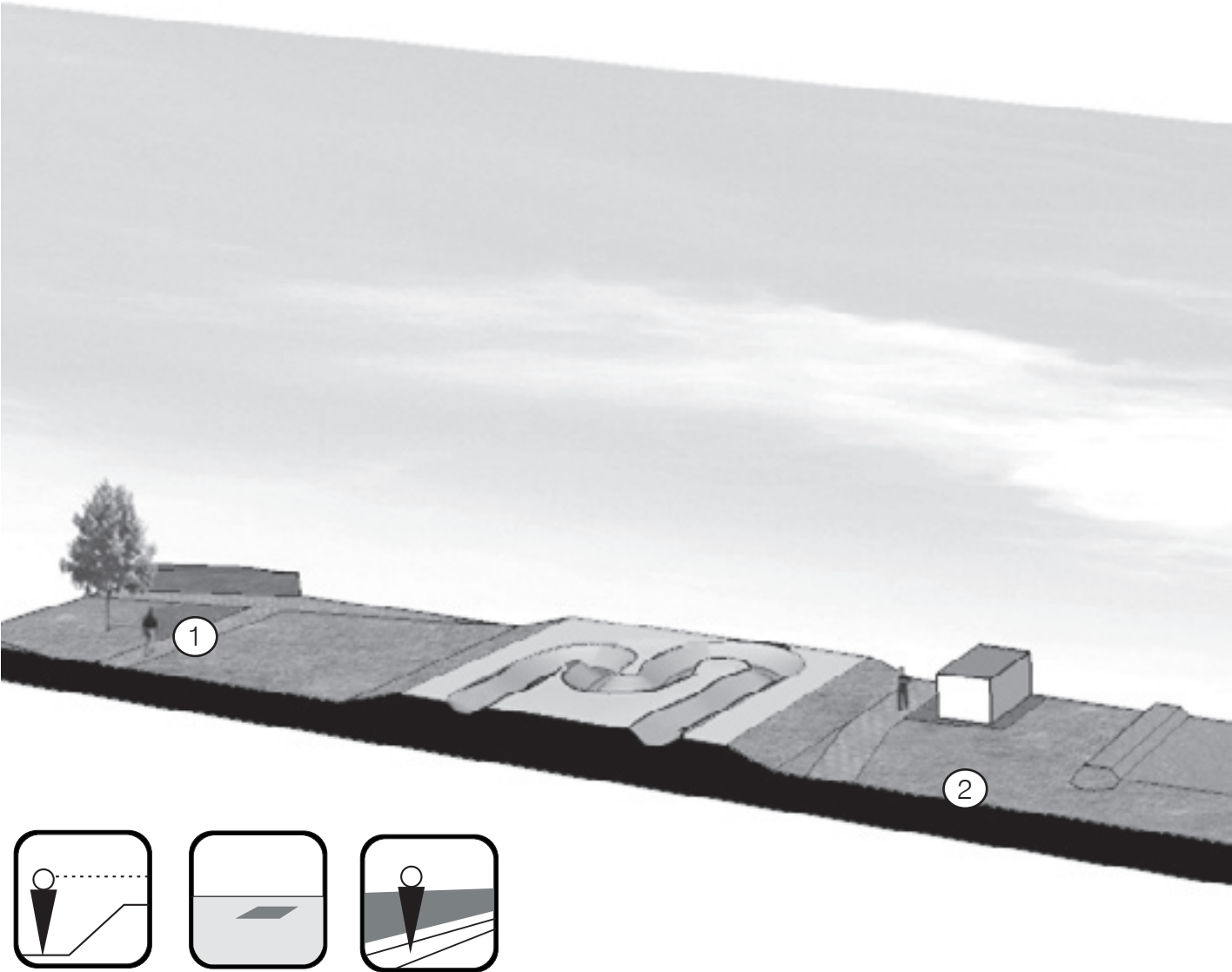

Fig. 6.1.26 Ontwerpprincipes met betrekking tot de sportvoorziening in het Griftpark.

Fig. 6.1.28 De skatebaan ligt verdiept in een verhoging.

Fig. 6.1.29 De skatebanen zijn in een open ruimte geplaatst.

De skatebanen maken onderdeel uit van de verspreide voorziening in het zuiden van het Griftpark.

Samenhang en afwisseling

Randen en overgangen

De skatebanen vormen een openbare voorziening in het Griftpark. Het ene deel van het skatelandchap ligt verdiept, maar wordt tevens geaccentueerd door middel van een verhoging (fig. 6.1.28). De randen van de tweede skatevoorziening worden gevormd door twee taluds. Verder ligt de hele voorziening in een open ruimte in het park; het maakt deel uit van deze ruimte (fig. 6.1.29). De voorzieningen liggen niet dominant in de ruimte, en worden hierdoor in de ruimte opgenomen.

Bereikbaarheid en toegankelijkheid

Routing

De afstand van de voorziening tot de hoofdroute is een belangrijk aspect. De boulevard ligt namelijk redelijk ver van de voorziening af. De skatebanen zijn echter wel zichtbaar vanaf de boulevard (fig. 6.1.29). Nevenroutes lopen om de voorziening heen. De routing tussen de twee skatevoorzieningen is alleen bedoeld om de voorzieningen te bereiken en loopt niet verder voorbij de skatebanen.

Fig. 6.1.27 Doorsnede-aanzicht van de skatebanen.

Tuiniervoorziening

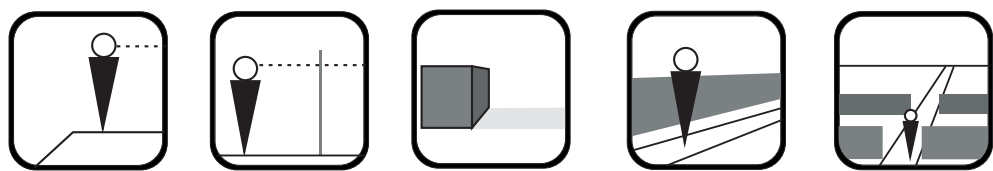
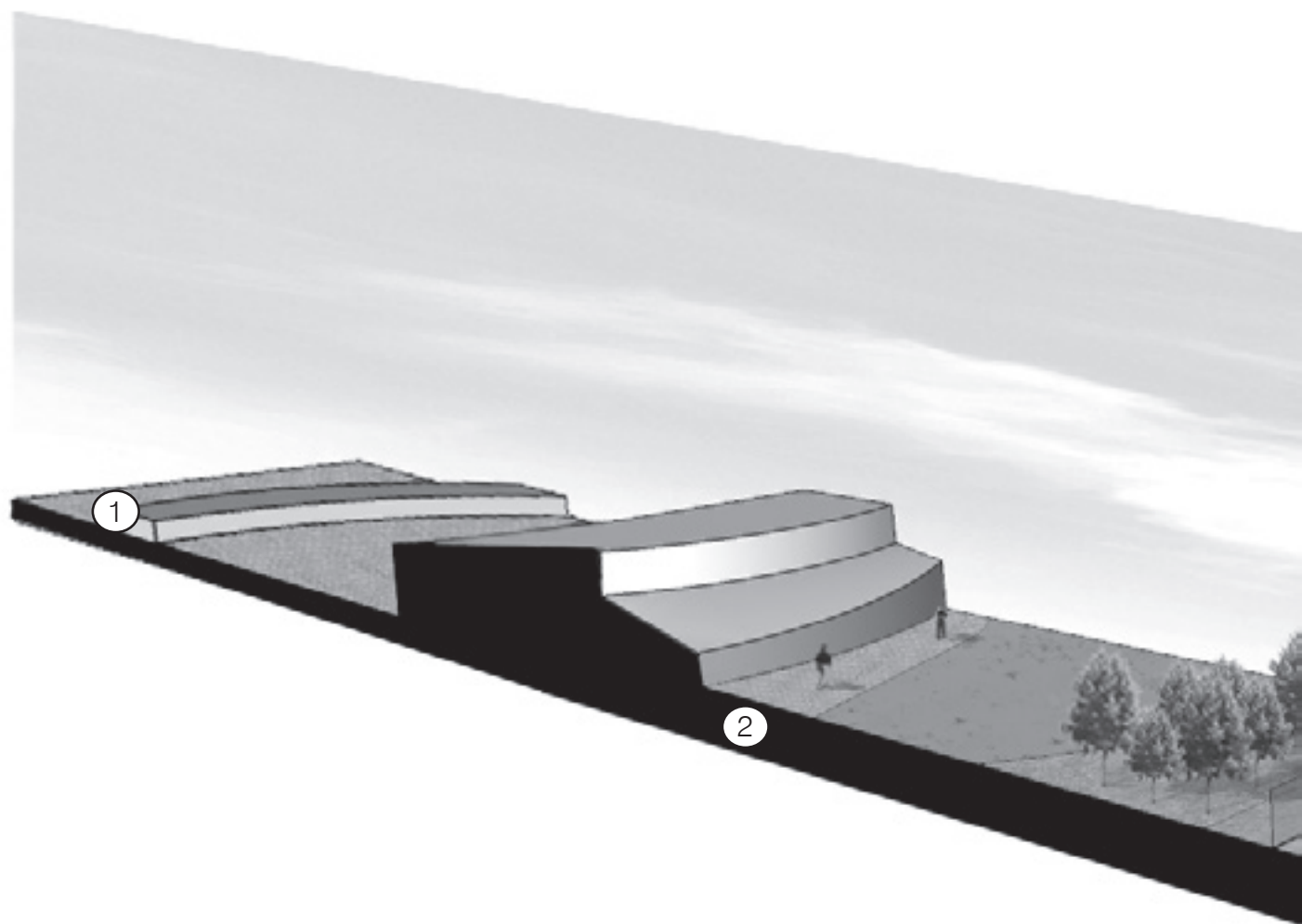

Fig. 6.1.30 Ontwerpprincipes met betrekking tot de tuiniervoorziening in het Griftpark.

Fig. 6.1.32 Voorziening is gekoppeld aan een gebouw.

Fig. 6.1.33 Ingang van schooltuinen via een andere voorziening.

De schooltuin maakt net als de speeltuin onderdeel uit van de clustering van voorzieningen in het noordelijke deel van het Griftpark.

Samenhang en afwisseling

Randen en overgangen

De schooltuin is een semi-openbare voorziening met randen die lijken op de randen van de speelvoorziening. De rand met de context bestaat ook uit een pad op een talud. De begrenzing is echter geen haag, maar een hekwerk. Hierdoor is de voorziening te zien vanuit de omgeving (fig 6.1.34). De combinatie van het hekwerk en het talud zorgt voor ruimtelijke afwisseling tussen de voorziening en de omgeving.

De andere randen van de voorziening bestaan uit aansluitingen met andere voorzieningen. Verder is de voorziening aan de achterzijde van een van de centrale gebouwen gesitueerd. Ruimtelijke samenhang tussen de geclusterde voorzieningen is gecreëerd door de combinatie die er gemaakt is met het gebouw. Een aantal voorzieningen, waaronder deze schooltuin, zijn gesitueerd rond een aantal gebouwen. Binnen deze gebouwen is een plein aanwezig dat samen met de gebouwen de verschillende voorzieningen samenhang geeft (fig. 6.1.32).

Bereikbaarheid en toegankelijkheid

Routing

Bijzonder bij deze voorziening is dat de ingang via een andere voorziening (speeltuin) loopt. Een vernauwing die gecreëerd is door de combinatie van het gebouw, een haag en een bosschage, zorgt voor een scheiding tussen de voorzieningen. Tevens zorgt deze vernauwing voor een accentuatie van de ingang (fig. 6.1.33).

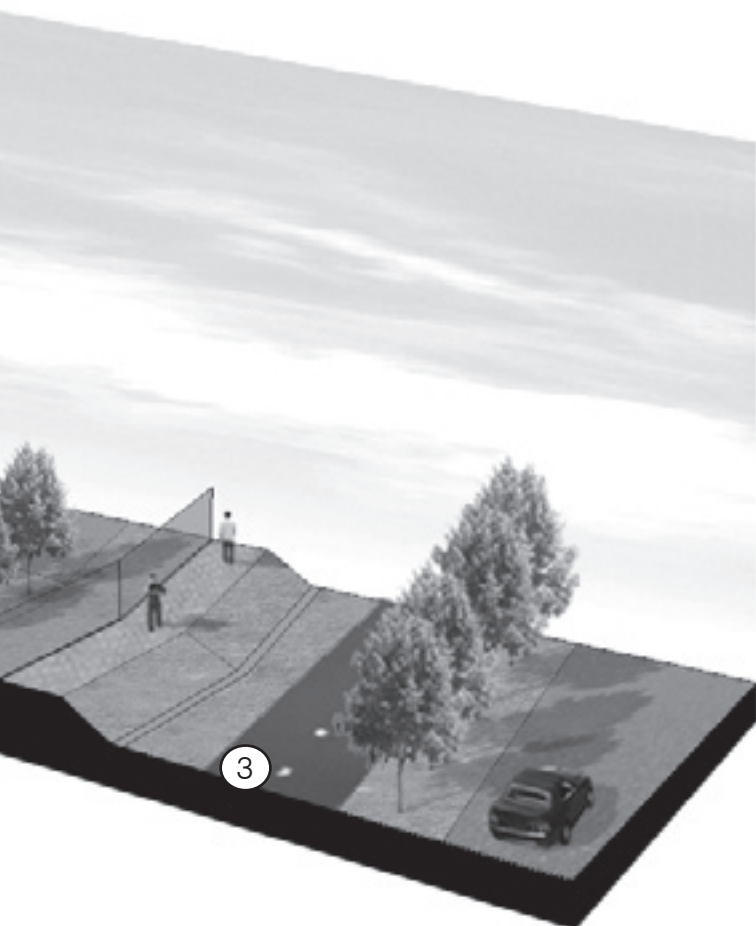

Fig. 6.1.31 Doorsnede-aanzicht van de schooltuinen.

Fig.6.1.34 Talud met een hekwerk vormt de rand met de context.

Dierenvoorziening

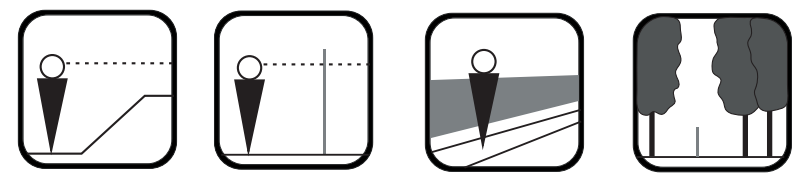
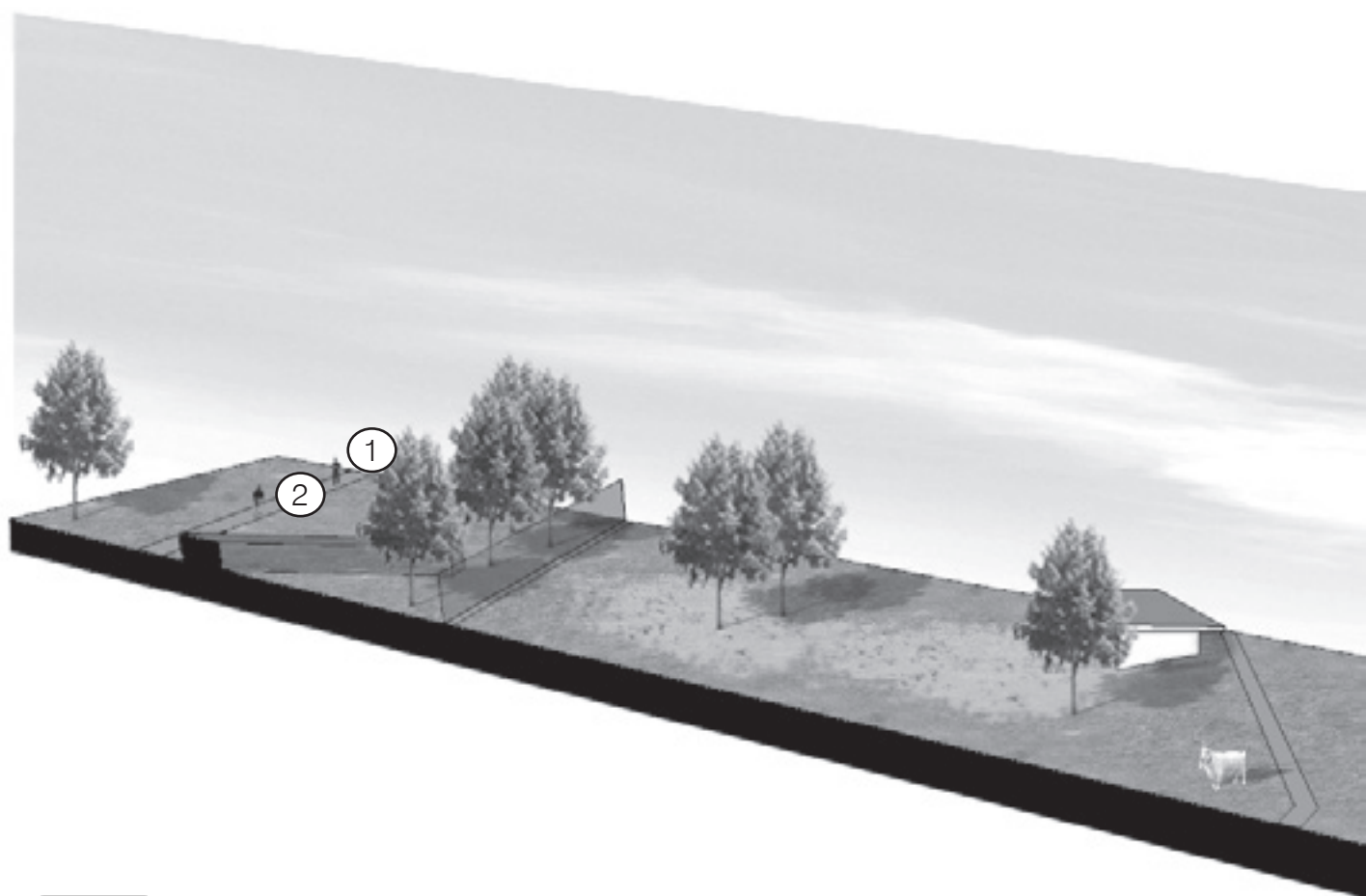

Fig. 6.1.35 Ontwerpprincipes met betrekking tot de dierenvoorziening in het Griftpark.

Fig. 6.1.37 Bomen als samenhangende element.

Fig. 6.1.38 Haag vormt een poort en blokkeert het zicht.

De dierenvoorziening is, net als de speel- en de tuiniervoorziening, een onderdeel van de geclusterde voorzieningen in het noordelijke deel van het Griftpark.

Samenhang en afwisseling

Randen en overgangen

De randen van de voorziening bestaan uit hekwerk. Aan de zijde van de context accentueert een talud de overgang van het pad naar de voorziening (fig. 6.1.39). Het talud zorgt ervoor dat de wandelroute los komt te liggen van de voorziening. Door dit hoogteverschil ontstaat er een ander perspectief op de voorziening (ruimtelijke afwisseling). Er ontstaat daarnaast ruimtelijke afwisseling doordat de overige nevenroutes niet direct langs de voorziening lopen; er is een ruimte aanwezig tussen de voorziening en het pad. Dit, en de plaatsing van een haag waardoor de voorziening niet in z'n geheel te overzien is, zorgt ervoor dat de voorziening niet erg dominant aanwezig is in het park (fig. 6.1.38).

Elementen die zorgen voor ruimtelijke samenhang zijn in de deze voorziening, net als in de speelvoorziening, bomen die ervoor zorgen dat de voorziening geen losstaand geheel wordt (fig. 6.1.37).

Bereikbaarheid en toegankelijkheid

Routing

Aan de zijde van de context loopt het pad dat deel uitmaakt van de rondgang rond alle voorzieningen. Dit pad ligt, zoals reeds aangeduid, lager door de toepassing van een talud als scheiding tussen de voorziening en het pad. De ingang van de voorziening wordt gevormd door hetzelfde punt als de ingang van de speel- en tuiniervoorziening (fig. 6.1.32)

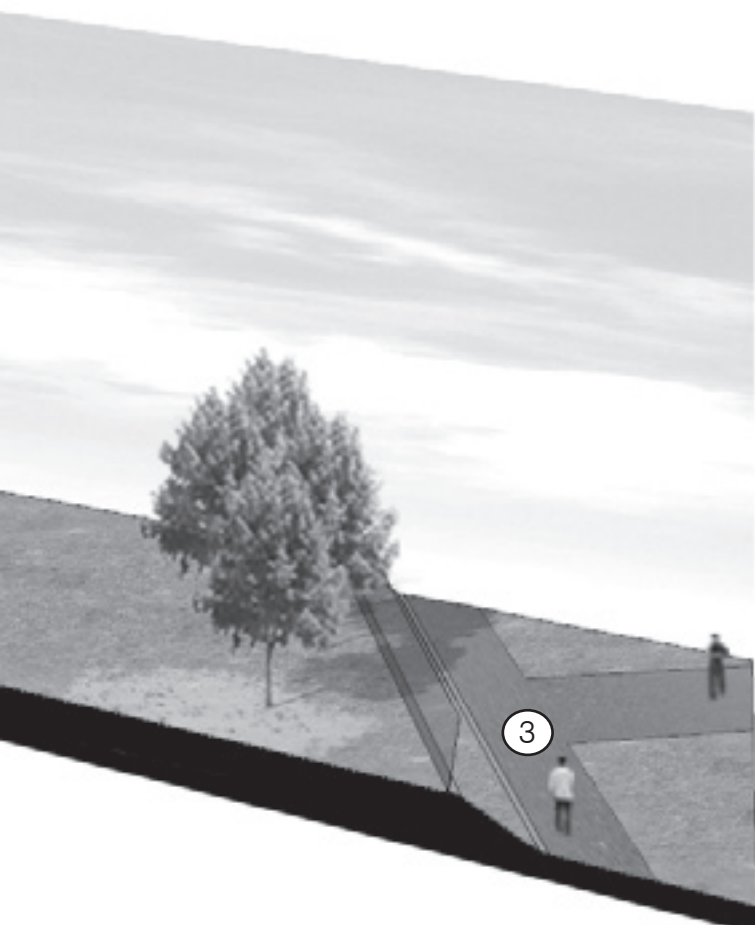
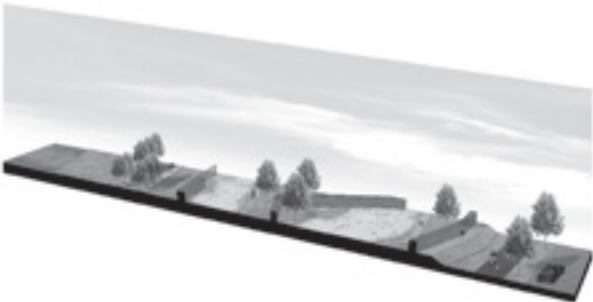

Fig. 6.1.36 Doorsnede-aanzicht van de kinderboerderij.

Fig. 6.1.39 Talud als scheiding tussen voorziening en voetpad.

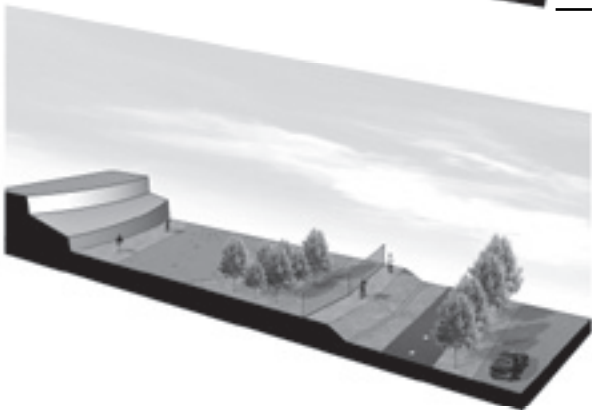
Speelvoorziening

Sportvoorziening

Tuiniervoorziening

Dierenvoorziening

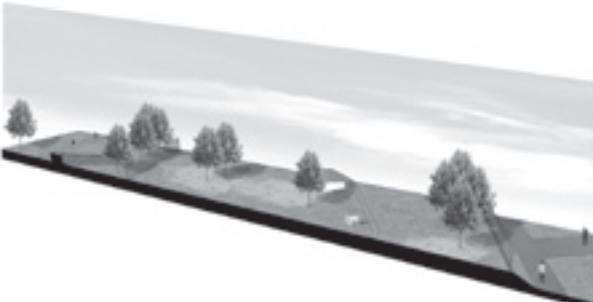

Fig. 6.1.40 Overzicht van de doorsnedes.

Griftpark Utrecht

6.1.4 (TUSSEN)CONCLUSIE DEELUITWERKINGEN

Ontwerpprincipes

Haag/groenmassa als afscheiding

Hoog hekwerk als afscheiding

Talud als afscheiding (pad er bovenop)

Bomen als samenhangend element tussen voorziening en park

Hoofdroute loopt langs voorziening

Nevenroute loopt langs voorziening

Talud als functionele afscheiding (pad aan onderzijde)

Voorziening opnemen in ruimte

Nevenroute loopt langs voorziening

Talud als afscheiding (pad er bovenop)

Hoog hekwerk als afscheiding

Voorzieningen koppelen aan gebouw

Nevenroute loopt langs voorziening

Voorziening alleen te bereiken via andere voorziening

Talud als functionele afscheiding (pad aan onderzijde)

Hoog hekwerk als afscheiding

Nevenroute loopt langs voorziening

Bomen als samenhangend element tussen voorziening en park

Belangrijke conclusies

- Een combinatie tussen twee soorten afscheidingen (hekwerk en haag) zorgt voor ruimtelijke afwisseling tussen het park en de voorziening.
- Ruimtelijke afwisseling kan gecreëerd worden door de toepassing van taluds aan de randen.
- Doordat de voorziening aan de hoofdroute ligt en vanaf de route bereikbaar is, gaat de voorziening een belangrijke positie innemen in de hiërarchie van de voorzieningen.
- Bomen kunnen als samenhangende structuur ingezet worden, wanneer ze in het park én in de voorziening toegepast worden. Hierdoor ontstaat er ruimtelijke samenhang.
- Elementen, zoals hagen, die over het hele park toegepast worden, kunnen zorgen voor ruimtelijke samenhang.

- Door de voorziening verdiept neer te leggen, wordt deze minder dominant en opgenomen in de open ruimte (ruimtelijke samenhang).
- Door de voorziening te accentueren door middel van een kleine talud, valt deze niet helemaal weg in de ruimte.

- De combinatie van hekwerk en talud zorgt voor ruimtelijke afwisseling tussen de voorziening en de omgeving.
- Door verschillende voorzieningen te koppelen aan een gebouw, krijgen deze voorzieningen ruimtelijke samenhang.
- De combinatie tussen voorzieningen wordt sterker wanneer de toegangsroute naar de voorziening eerst door een andere voorziening loopt.

- De combinatie van hekwerk en talud zorgt voor ruimtelijke afwisseling tussen de voorziening en het wandelpad.
- Ruimtes tussen wandelpaden en voorzieningen zorgen ervoor dat de voorzieningen vanuit de wandelpaden minder dominant aanwezig zijn.
- Een doorlopende bomenstructuur in park en voorziening zorgt ervoor dat de voorziening geen losstaand geheel wordt.

Fig. 6.2.1 Ontwerp van het Bijlmerpark door Mecanoo architecten

6.2 Bijlmerpark Amsterdam

In deze paragraaf komt het onderzoek naar het Bijlmerpark aan bod. In het eerste deel zal de analyse van het park als geheel besproken worden. Het tweede deel richt zich de inpassing van een aantal voorzieningen in het park. De voorzieningen die in van dit park besproken zullen worden zijn: speelvoorziening en sportvoorziening.

Algemene informatie Bijlmerpark

Locatie: Amsterdam (Amsterdam Zuid-Oost)

Grootte: 32 ha.

Aantal gemeenschappelijke voorzieningen: 8

Percentage parkoppervlak bestaande uit voorzieningen: 15%

Ontworpen door: Mecanoo architecten

Jaar van realisatie: 2011

Fig. 6.2.2 Locatie Bijlmerpark.

Fig. 6.2.3 De voorzieningen in het ontwerp.

Bijlmerpark Amsterdam

6.2.1 ANALYSE GEHELE PARK

Positie en openbaarheid

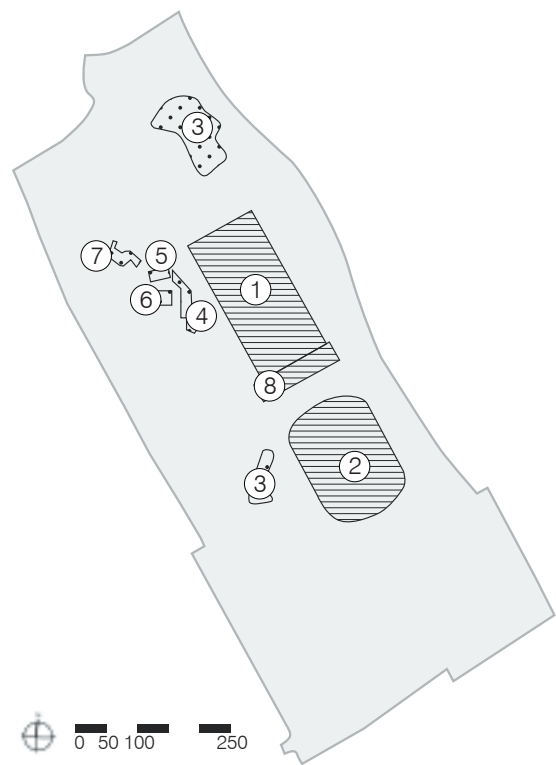

Fig. 6.2.4 Morfologische analyse positie en openbaarheid.

In het Bijlmerpark zijn acht verschillende gemeenschappelijke voorzieningen aanwezig.

Samenhang en afwisseling

Situering

De voorzieningen liggen centraal in het park maar verspreid en geclusterd ten opzichte van elkaar.

- 1 Door de centrale situering van de voorzieningen in het midden van het park ontstaat er een rand zonder gemeenschappelijke voorzieningen. Deze rand vormt een neutrale parkzone tussen de omgeving van het park en de gemeenschappelijke voorzieningen. De centrale ligging van de voorzieningen zorgt voor een ruimtelijke samenhang. Deze neutrale rand staat tegenover de voorzieningen en zorgt ervoor dat de voorzieningen zich in het park bevinden en niet de overhand krijgen.
- 2 3 De voorzieningen zijn binnen het centrale

- 1 Voetbalveld
 - 2 Renbaan
 - 3 Amfitheater
 - 4 Speelvoorziening
 - 5 Basketbalveld
 - 6 Zandbak
 - 7 Skatebaan
 - 8 Clubgebouw
- Privé
 - Semi-openbaar
 - Openbaar
 - Parkrand

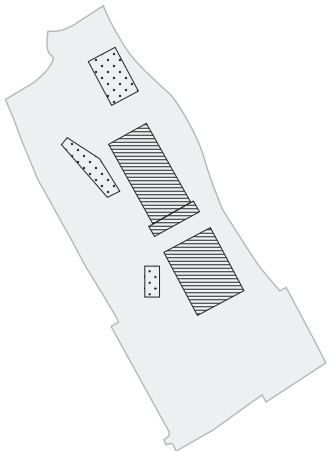

Fig. 6.2.5 Typologische analyse positie en openbaarheid.

deel op een tweetal manieren gesitueerd. Allereerst zijn een aantal voorzieningen verspreid geplaatst. De andere voorzieningen, de speelplek, de zandbak, het basketbalveld en de skatebaan, vormen een cluster. Deze clustering zorgt voor ruimtelijke samenhang doordat de relatief kleine voorzieningen geen losse eilanden in het park zijn. De positionering van de voorzieningen op verschillende manieren zorgt voor ruimtelijke afwisseling in het park.

Openbaarheid

De openbaarheid van de gemeenschappelijke voorzieningen is verdeeld. Opvallend is dat de grote vlakken (het voetbalveld en de renbaan) semi-openbare voorzieningen zijn. Deze maken deel uit van een vereniging en liggen ontwerpmatig in dezelfde lijn maar zijn niet gekoppeld aan elkaar.

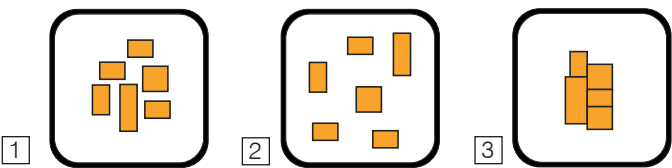

Fig. 6.2.6 Ontwerpprincipes met betrekking tot de positionering.

Functionele relaties

Fig. 6.2.7 Morfologische analyse functionele relaties.

Fig. 6.2.8 Typologische analyse functionele relaties.

In het Bijlmerpark zijn drie verschillende typen voorzieningen aanwezig. Tussen de verschillende typen voorzieningen zijn functionele relaties aanwezig.

Samenhang en afwisseling

Situering

De centraal gelegen voorzieningen zijn verschillend getypeerd en hebben tot dezelfde typering een functionele relatie met elkaar.

1 Opvallend in het het Bijlmerpark is dat niet alle geclusterde voorzieningen relaties met elkaar hebben. Doordat er een tweetal verschillende typen voorzieningen zijn geclusterd zonder functionele relaties, zouden deze negatieve effecten op elkaar kunnen hebben. De situering van de voorzieningen is dan ook erg belangrijk om ruimtelijke kwaliteit te kunnen bereiken (ruimtelijke samenhang).

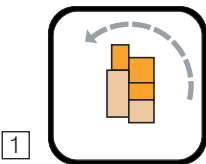

Fig. 6.2.9 Ontwerpprincipes met betrekking tot de functionele relaties.

Bijlmerpark Amsterdam

Geomorfologie

Fig. 6.2.10 Morfologische analyse geomorfologie.

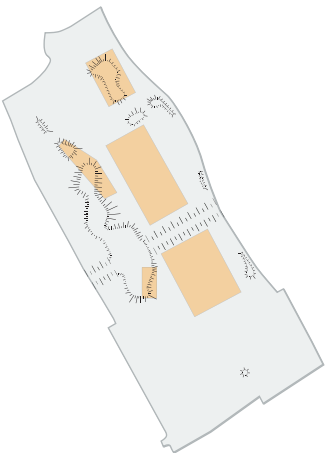

Fig. 6.2.11 Typologische analyse geomorfologie.

Het Bijlmerpark kent veel hoogteverschillen. Een van deze hoogteverschillen is de doorsnijdende dijk die zorgt voor een tweedeling. Het gehele park bevindt zich beneden NAP op een paar grondlichamen na, die tot een hoogte van 0.5 meter boven NAP reiken.

Samenhang en afwisseling

Situering

1 Te zien is dat de gemeenschappelijke voorzieningen zich naar binnen keren door de omliggende hoogteverschillen. Dit reliëf is gesitueerd om de grote sportvoorzieningen heen. Deze voorzieningen worden door deze hoogteverschillen geaccentueerd, maar vallen vanuit de neutrale parkrand gezien weer minder op. De kleinere voorzieningen zijn aan de binnenzijde van de reli franden gesitueerd en worden zo in de parkrand opgenomen. De hoog-

teverschillen zorgen dus voor ruimtelijke afwisseling in het park.

De doorsnijdende dijk in het midden van het park, staat in verbinding met het reliëf aan de westzijde van het park. Door het reliëf aan deze dijk te koppelen krijgt deze meer samenhang met het park.

Het reliëf is een dominante factor in het Bijlmerpark. Ruimtelijke kwaliteit is dat de dominantie van de grote sportvoorzieningen hierdoor aanzienlijk verminderd wordt.

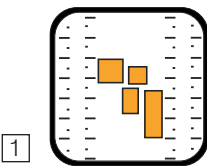

Fig. 6.2.12 Ontwerpprincipes met betrekking tot de situering van de voorzieningen ten opzichte van de geomorfologie.

Bijlmerpark Amsterdam

Routing en ingangen

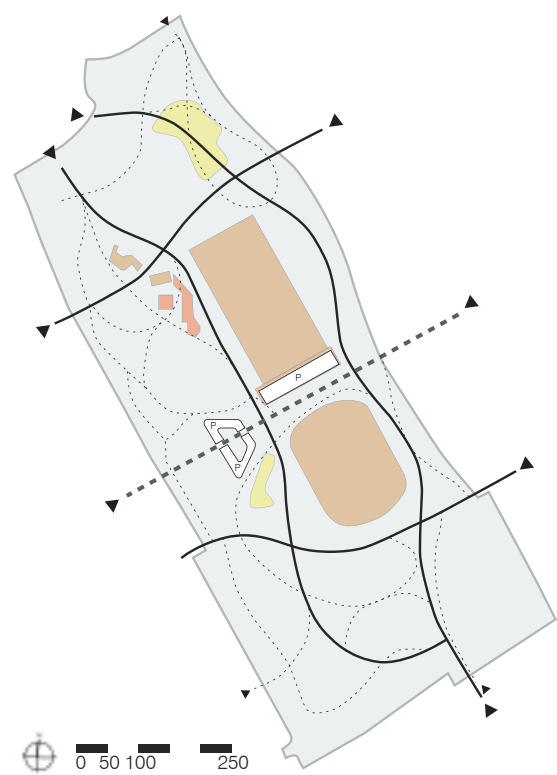

Fig. 6.2.13 Morfologische analyse routing en ingangen.

- Hoofdroutes
- - - Doorgaande route
- ... Nevenroutes
- ▲ Ingangen
- Parkeerplaats
- Parkrand

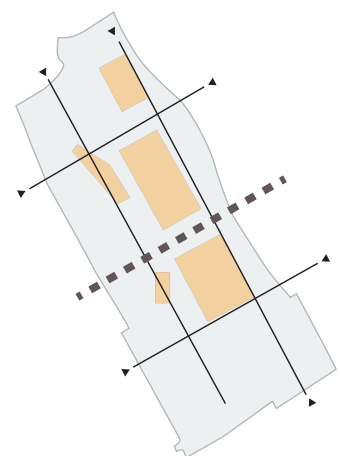

Fig. 6.2.14 Typologische analyse routing en ingangen.

Het park kent een duidelijke entrees en hoofdroutes in de vorm van slingerende dwarslijnen. Het park kent een belangrijk rondgang via de hoofdrouting. Daarnaast wordt het park doorsneden door een doorgaande, hoger gelegen weg. Deze doorgaande weg verdeelt het park in twee delen.

algemeen tientallen meters van de voorzieningen vandaan. Dit komt ook doordat de voorzieningen centraal in het park zijn gesitueerd. De neutrale parkrand is hierdoor vanuit de omgeving goed bereikbaar. De hoofdroute zorgt er voor dat de twee delen van het park met elkaar gekoppeld wordt.

Samenhang en afwisseling

Situering

[1] De gemeenschappelijke voorzieningen zijn allemaal aan de hoofdroute (rondgang) gekoppeld, hierdoor hebben de voorzieningen in zekere mate functionele samenhang.

Bereikbaarheid en toegankelijkheid

Routing en ingangen

[2] De ingangen van het park bevinden zich over het

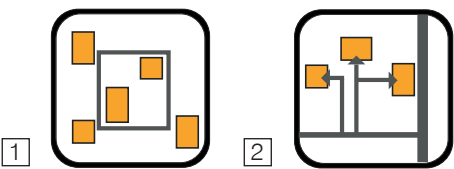

Fig. 6.2.15 Ontwerpprincipes met betrekking tot de situering van de voorzieningen ten opzichte van de routing.

Bijlmerpark Amsterdam

Massa-ruimte

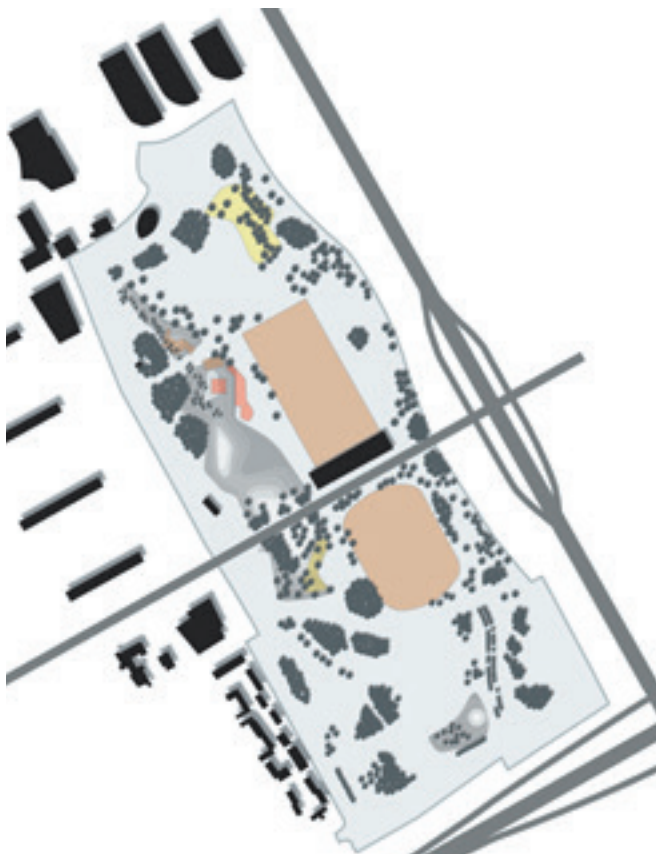

Fig. 6.2.16 Morfologische analyse massa-ruimte.

Fig. 6.2.17 Typologische analyse massa-ruimte.

De massa's binnen het park bestaan voornamelijk uit groen en hoogteverschillen, die zich voornamelijk aan de randen van het park bevinden. De groene massa's in het park bestaan vooral uit bosschages en boomgroepen.

Samenhang en afwisseling

Situering

De ruimtes en massa's worden voor een groot deel bepaald door de situering van de gemeenschappelijke voorzieningen.

[1] De grotere sportvelden centraal in het park vormen én bevinden zich in open ruimtes.

[2] [3] De massa's bevinden zich meer aan de randen. Het merendeel van de voorzieningen in de rand bevindt zich daarom in een half open ruimte.

Deze ruimtelijke afwisseling tussen de grote ruim-

tes en de omliggende massa's zorgt ervoor dat de voorzieningen een positie krijgen in het park. De sportvelden worden namelijk meer geaccentueerd in het park. De kleinere voorzieningen in de randen daarentegen worden door de versnipperde massa opgenomen in de rand waardoor de voorzieningen en het park meer ruimtelijke samenhang krijgen. Door massa's in de rand, zijn de voorzieningen vanuit de omgeving niet erg dominant aanwezig.

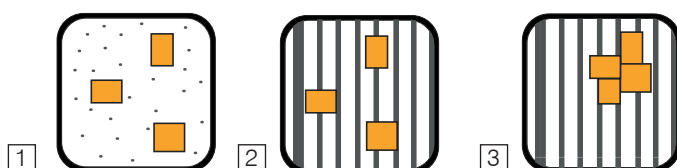

Fig. 6.2.18 Ontwerpprincipes met betrekking tot de situering van de voorzieningen ten opzichte van de massa's / ruimtes.

Positie en openbaarheid

Functionele relaties

Geomorfologie

Routing en ingangen

Massa-ruimte

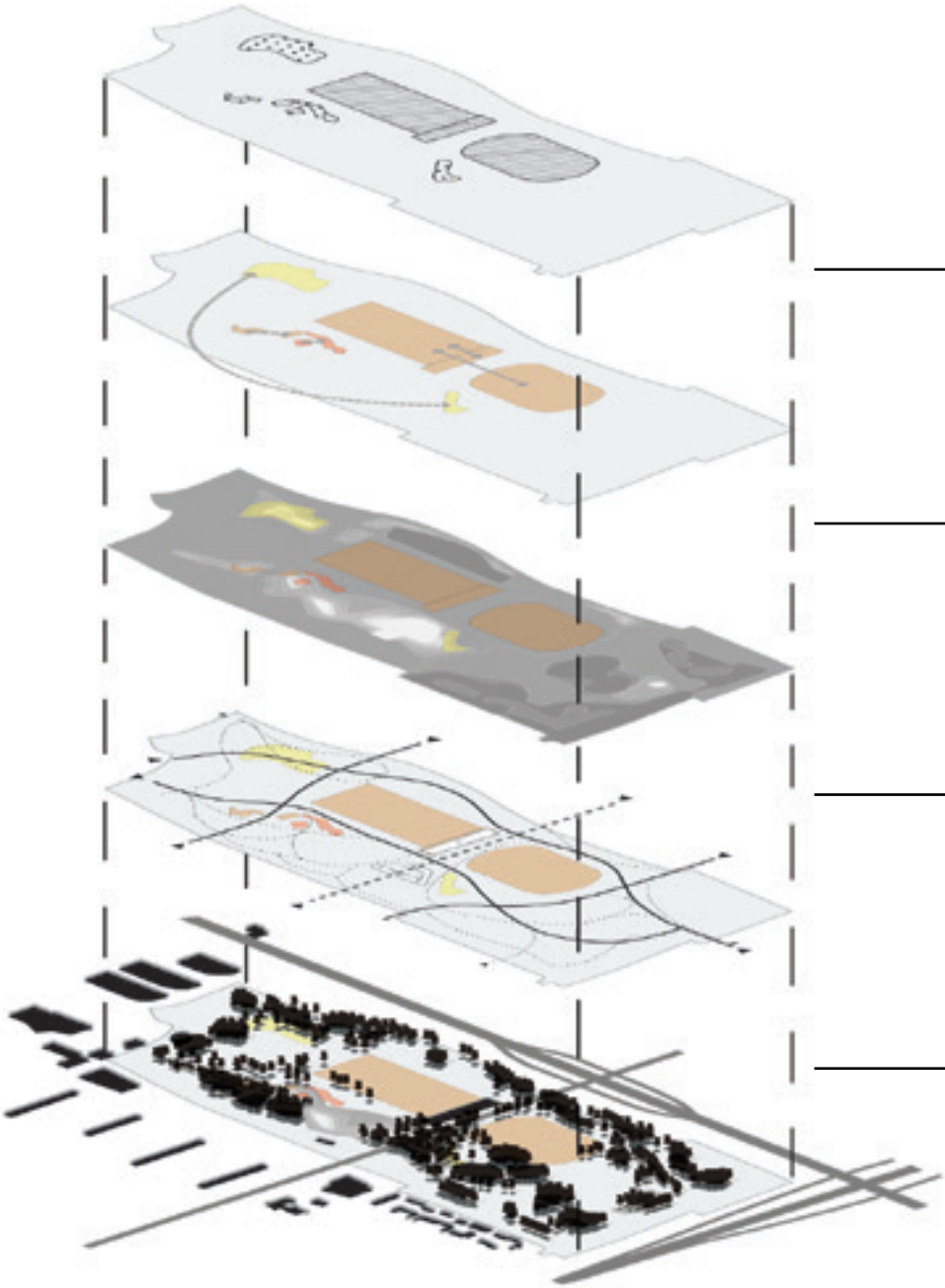

Fig. 6.2.19 Synthese van de verschillende morfologische lagen.

Bijlmerpark Amsterdam

6.2.2 SYNTHESE / (TUSSEN)CONCLUSIE GEHELE PARK

Ontwerpprincipes

Voorzieningen positioneren in het midden van het park

Voorzieningen verspreiden over het park

Voorzieningen bij elkaar brengen (clusteren)

Verschillende typen voorzieningen met en zonder functionele relaties clusteren

Belangrijke conclusies

- Door de voorzieningen centraal te situeren en te omsluiten met een neutrale parkrand, ontstaat er ruimtelijke samenhang tussen de voorzieningen.
- Het situeren van voorzieningen op verschillende manieren (geclusterd en verspreid) binnen het centrale gebied zorgt voor ruimtelijke afwisseling.
- Door clustering van voorzieningen ontstaat er ruimtelijke samenhang, omdat de voorzieningen geen losse eilanden gaan vormen.

Voorzieningen situeren tussen hoogteverschillen

- Door het situeren van de voorzieningen tussen hoogteverschillen, ontstaat er ruimtelijke samenhang tussen de voorzieningen.
- De voorzieningen worden door ze tussen hoogteverschillen te situeren geaccentueerd in het park, maar vanuit de omgeving vallen ze daarentegen minder op (ruimtelijke afwisseling).

Voorzieningen positioneren aan een rondgang

Voorzieningen vrij ver van de parkingangen af situeren

- Door voorzieningen aan eenzelfde hoofdroute te situeren krijgen de voorzieningen in zekere mate functionele samenhang.
- Door de voorzieningen vrij ver van de parkingangen af te situeren, krijgen de voorzieningen het omliggende park als entree.

Verspreide voorzieningen plaatsen in een open gebied

Verspreide voorzieningen plaatsen in een half open gebied

Geclusterde voorzieningen plaatsen in een half open gebied

- Voorzieningen gesitueerd in een open ruimte worden geaccentueerd door de open ruimte.
- Voorzieningen gesitueerd in een half open massa zijn daarentegen minder dominant in het park.
- De combinatie tussen deze verschillende vormen van ruimtelijke inpassing zorgt voor ruimtelijke afwisseling in een park, doordat niet alle voorzieningen even dominant aanwezig zijn.

Bijlmerpark Amsterdam

6.2.3 DEELUITWERKINGEN
Speelvoorziening

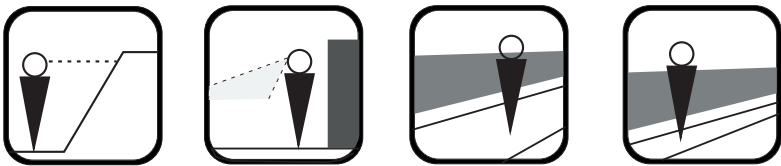
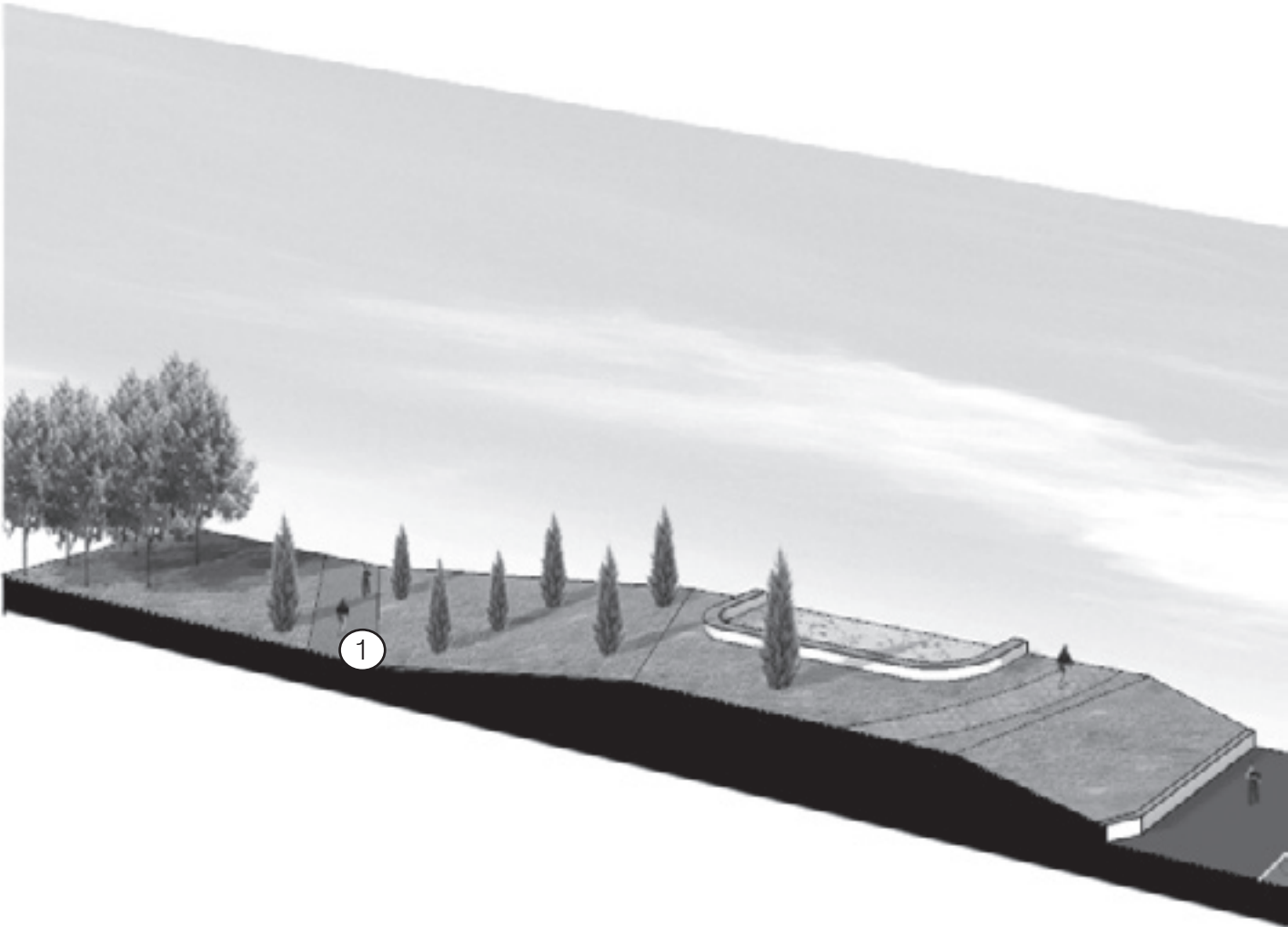

Fig. 6.2.20 Ontwerpprincipes met betrekking tot de speelvoorziening in het Bijlmerpark.

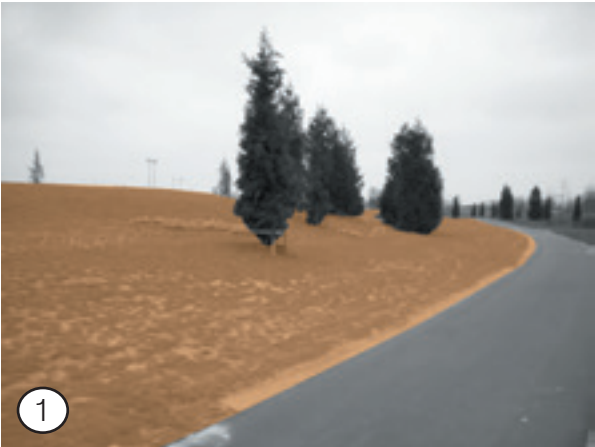

Fig. 6.2.22 Geen zicht op de speelvoorziening vanuit het pad.

Fig. 6.2.23 Massa stuurt zicht in richting van de speelvoorziening.

De speelvoorziening ligt aan de rand van het reliëf en gekoppeld aan de hoofdroute van het park. De zandbak ligt op het hoogste punt van het reliëf gesitueerd.

Samenhang en afwisseling

Randen en overgangen

Deze openbare voorzieningen worden niet begrensd en nemen een opvallende positie in ten opzichte van de hoofdroute. Door de massa langs de hoofdroute en het reliëf aan de achterzijde van de speelvoorziening wordt het zichtvlak op de speelvoorzieningen versterkt (fig. 6.2.23). De voorziening neemt zo een dominante positie in die voorbijgangers via de hoofdroute niet kunnen negeren.

Vanuit de nevenroute die zich in de parkrand bevindt worden de speelvoorzieningen niet waargenomen door het tussenliggende reliëf (fig. 6.2.22). Deze ruimtelijke afwisseling vormt een kwaliteit voor het park.

Bereikbaarheid en toegankelijkheid

Routing

De voorziening grenst aan een belangrijke hoofdroute in het park en is hierdoor goed bereikbaar en toegankelijk vanuit het park.

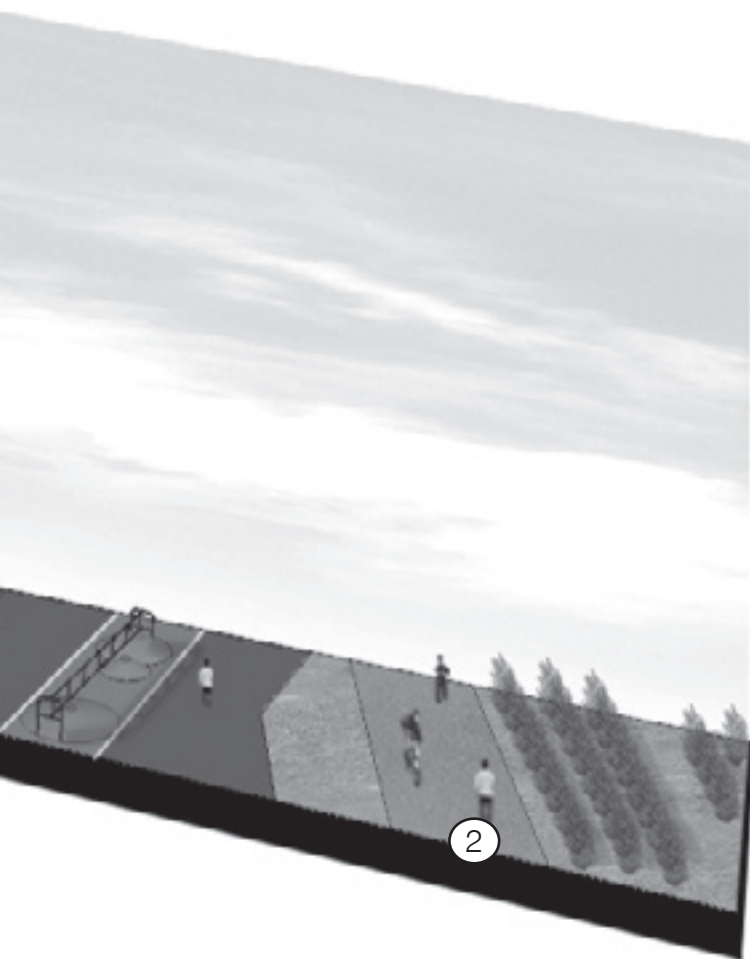

Fig. 6.2.21 Doorsnede-aanzicht van de speelvoorziening.

Bijlmerpark Amsterdam

Sportvoorziening

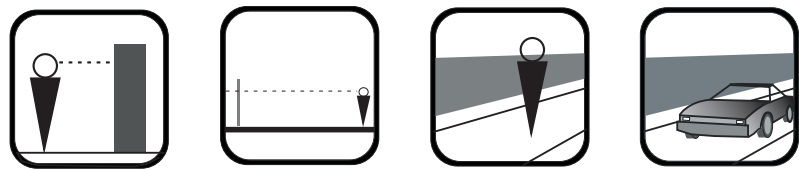
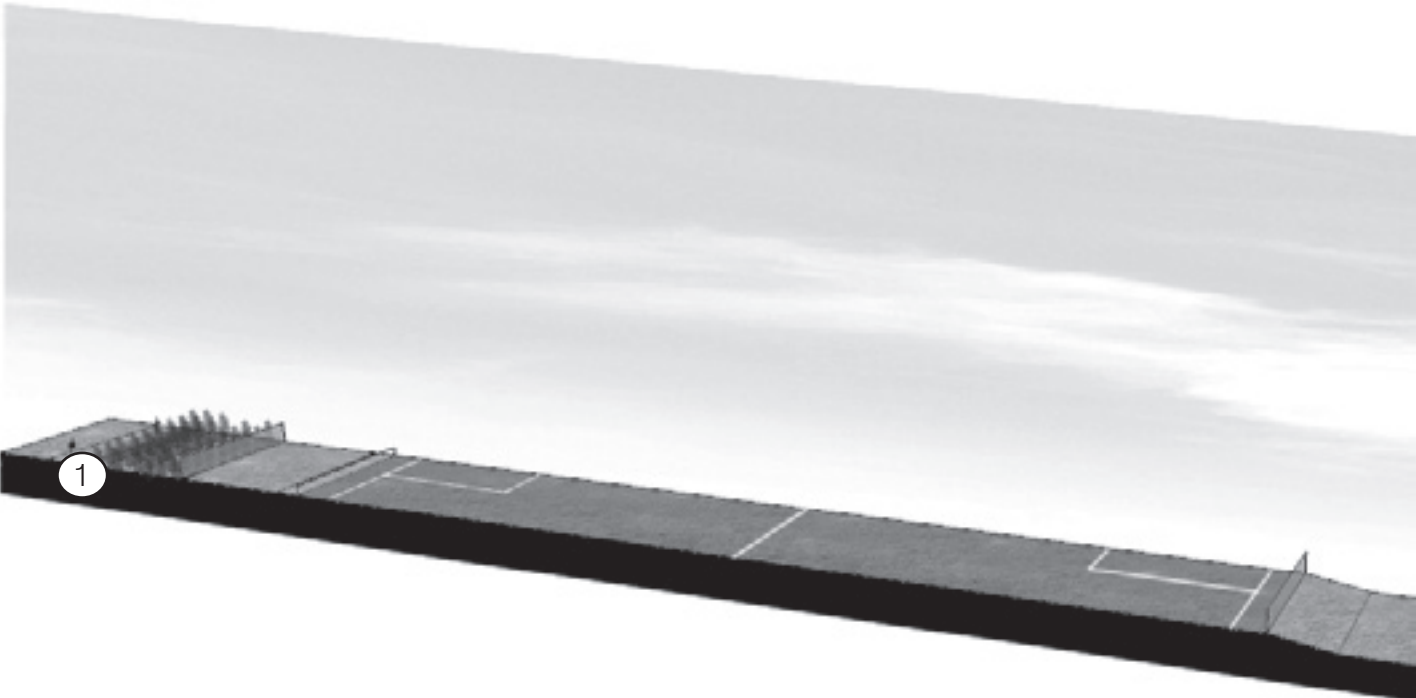

Fig. 6.2.24 Ontwerpprincipes met betrekking tot de sportvoorziening in het Bijlmerpark.

Fig. 6.2.26 Massa als overgang tussen pad en voorziening.

Fig. 6.2.27 Ruimteforming door middel van een waterpartij.

Het voetbalveld maakt deel uit van de grote open ruimte centraal in het park.

Samenhang en afwisseling

Randen en overgangen

Het voetbalveld is een semi-openbare voorziening en wordt in eerste instantie afgescheiden door een hekwerk. Tussen de naastgelegen hoofdroute en de afscheiding is aan beide zijden een soort bufferzone gecreëerd. Aan de oostelijke zijde wordt de open ruimte in de vorm van water doorgetrokken tot aan de hoofdroute. Door het tussenliggende water ontstaat er ruimtelijke afwisseling tussen de voorziening en het park (fig. 6.2.27).

Aan de westelijke zijde wordt de voorziening naast een hekwerk afgescheiden door een brede groen-massa. Hierdoor is de open ruimte van het sportveld minder beleefbaar vanuit de naast gelegen hoofd-route (fig. 6.2.26).

Door het creëren van verschillende overgangen tussen het sportveld en het park / hoofdroute, gaat het sportveld een minder dominante positie innemen in het park.

Bereikbaarheid en toegankelijkheid

Routing

De ingang van de voorziening ligt dichtbij de openbare weg (doorgaande route) die voor een tweedeling in het park zorgt. Hierdoor is de sportvoorziening goed met de auto bereikbaar en ondergaat het omliggende park er geen hinder van. Verder is de voorziening aan de hoofdroute van het park gesitueerd.

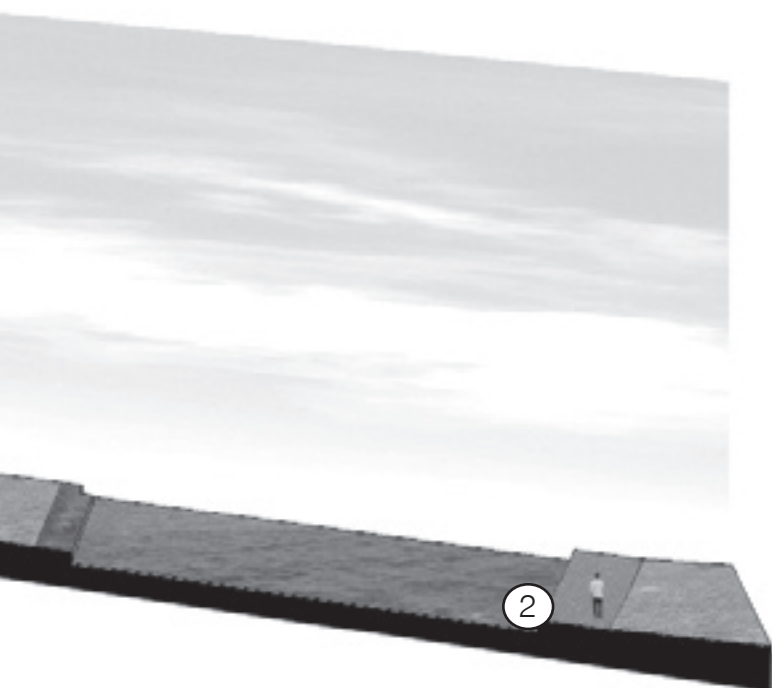
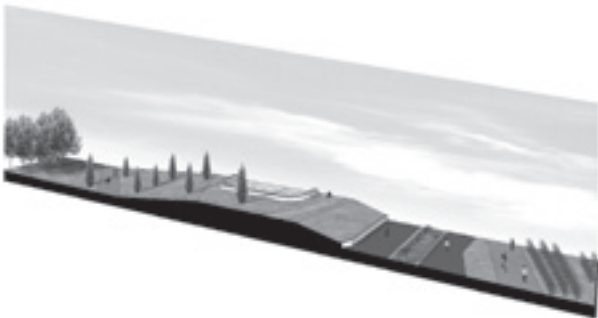

Fig. 6.2.25 Doorsnede-aanzicht van het sportterrein.

Speelvoorziening

Sportvoorziening

Fig. 6.2.28 Overzicht van de doorsnedes.

Bijlmerpark Amsterdam

6.2.4 (TUSSEN)CONCLUSIE DEELUITWERKINGEN

Ontwerpprincipes

Hoge talud als visuele en functionele afscheiding (pad aan onderzijde)

Massa stuurt zicht richting voorziening

Hoofdroute loopt langs voorziening

Nevenroute loopt langs voorziening

Haag/groenmassa als afscheiding

Ruimte tussen voorziening en pad

Hoofdroute loopt langs voorziening

Voorziening ontsluiten door een doorgaande (auto)route

Belangrijke conclusies

- Hoogteverschillen kunnen worden ingezet om de daarachter gesitueerde voorzieningen minder sterk aanwezig te laten zijn in het park.
- Een massa naast een pad, stuurt het zichtvlak waardoor de aandacht op een voorziening kan worden gefocust.
- De combinatie tussen deze twee ontwerpmethoden, zorgt voor ruimtelijke afwisseling tussen de voorziening en het park.

- De voorziening is door de toepassing van een massa minder beleefbaar vanuit de naast gelegen route. Door deze massa niet langs de gehele voorziening door te zetten, ontstaat er ruimtelijke afwisseling.
- Door wisselende breedtes van ruimtes tussen het pad en de voorziening toe te passen, ontstaat er ruimtelijke afwisseling.
- Het is belangrijk om grote sportvoorzieningen te situeren langs doorgaande wegen voor autoverkeer, zodat deze goed bereikbaar zijn en de rest van het park geen hinder ondervindt.

Fig. 6.3.1 Ontwerp van het Gooikerspark door LANDLAB.

6.3 Gooikerspark Deventer

In deze paragraaf komt het onderzoek naar het Gooikerspark aan bod. In het eerste deel zal de analyse van het park als geheel besproken worden. Het tweede deel richt zich op de inpassing van een aantal voorzieningen in het park. De voorzieningen die in van dit park besproken zullen worden zijn: speelvoorziening, sportvoorziening, tuiniervoorziening en dierenvoorziening.

Algemene informatie Gooikerspark

Locatie: Deventer (oost)

Grootte: 20 ha.

Aantal gemeenschappelijke voorzieningen: 10

Percentage parkoppervlak bestaande uit voorzieningen: 31%

Ontworpen door: LANDLAB

Jaar van realisatie: 2009

Fig. 6.3.2 Locatie Gooikerspark.

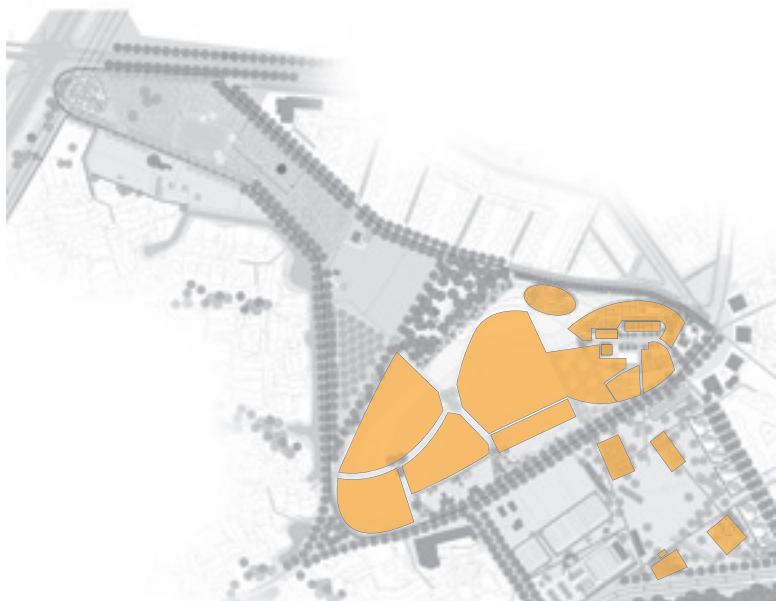

Fig. 6.3.3 De voorzieningen in het ontwerp.

Gooikerspark Deventer

6.3.1 ANALYSE GEHELE PARK

Positie en openbaarheid

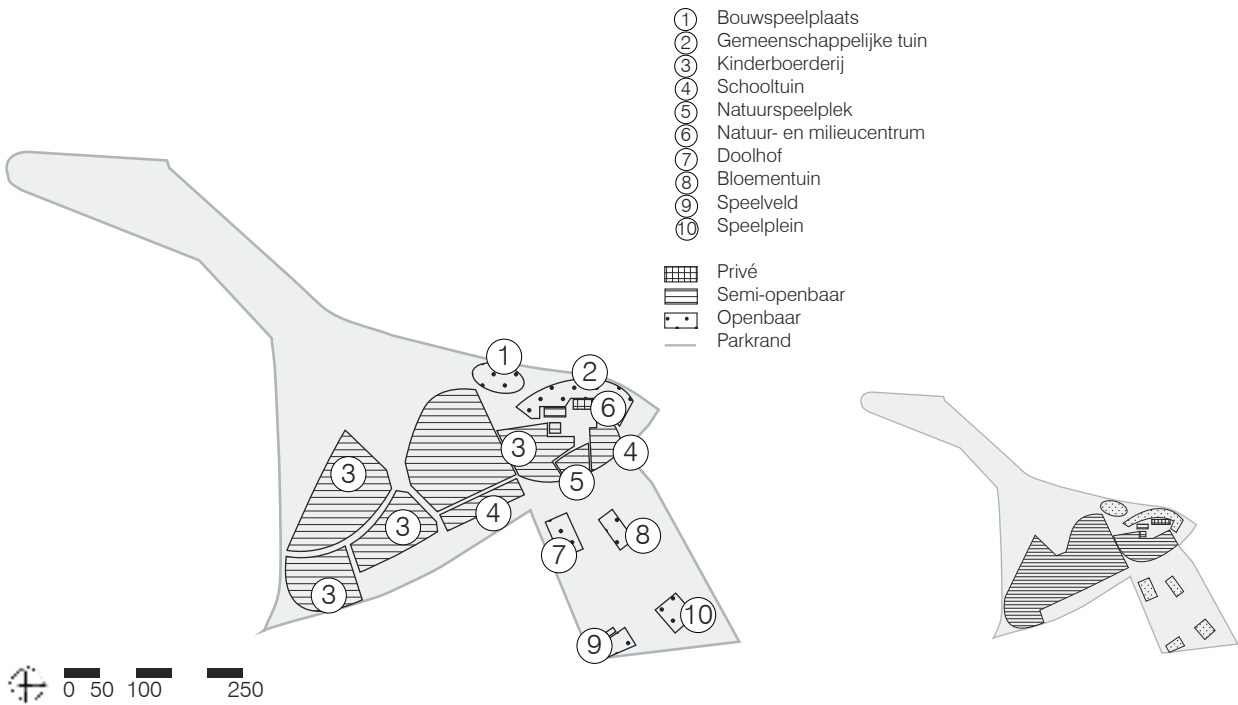

Fig. 6.3.4 Morfologische analyse positie en openbaarheid.

Fig. 6.3.5 Typologische analyse positie en openbaarheid.

In het Gooikerspark zijn tien verschillende soorten voorzieningen aanwezig.

Samenhang en afwisseling

Situering

De voorzieningen zijn in het zuidelijke deel van het park gesitueerd op verschillende manieren, namelijk geclusterd en verspreid ten opzichte van elkaar. Doordat ze zich alleen in het zuidelijke deel van het park bevinden kan tevens gezegd worden dat de voorzieningen gezoneerd gesitueerd zijn in het park.

[1] [2] Een deel van de voorzieningen ligt verspreid in het park en een deel van de voorzieningen ligt geclusterd ten opzichte van elkaar. Er zijn twee clusteringen te herkennen. Het eerste cluster (hoofdcluster) wordt gevormd door een aantal verschillende voorzieningen en liggen gesitueerd rond een aantal gebouwen. Het tweede cluster (nevencluster)

bestaat uit dierenweiden en schooltuinen. Doordat de voorzieningen op verschillende manieren gepositioneerd zijn ontstaat er ruimtelijke afwisseling tussen de voorzieningen.

[3] Door de situering van de voorzieningen in het zuidelijke deel is een hoge intensiteit van gemeenschappelijke voorzieningen aanwezig. Qua indeling van de gemeenschappelijke voorzieningen lijkt het noordelijke parkdeel hierdoor niet bij het totaalplaatje te horen. In het park lijkt een soort van driedeling aangebracht te zijn. Er is een plek zonder voorzieningen (noord), een plek met veel voorzieningen (midden) en een plek met een aantal verspreide voorzieningen (zuid). Deze duidelijke zonering zorgt voor ruimtelijke afwisseling in het park.

Openbaarheid

De mate van openbaarheid van de voorzieningen staat in verband met verdeling van de voorzieningen over het park. De geclusterde voorzieningen zijn bijna allemaal semi-openbaar. Door deze voorzieningen te clusteren bestaat het park niet uit allemaal losse eilanden in het park, maar gaan de voorzieningen iets met elkaar doen (ruimtelijke samenhang).

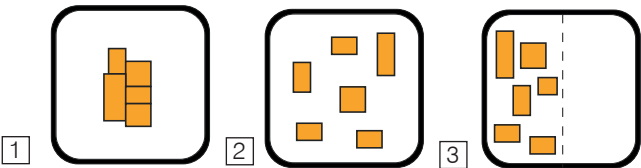

Fig. 6.3.6 Ontwerpprincipes met betrekking tot positionering.

Functionele relaties

Fig. 6.3.7 Morfologische analyse functionele relaties.

Fig. 6.3.8 Typologische analyse functionele relaties.

In het Gooikerspark zijn vijf verschillende typen voorzieningen aanwezig. Tussen de verschillende typen voorzieningen zijn functionele relaties aanwezig.

Samenhang en afwisseling

Situering

1 De geclusterde voorzieningen zijn verschillend getypeerd, maar hebben toch functionele relaties met elkaar. De belangrijkste functionele relaties zijn te herkennen rond het hoofdcluster, hier zijn namelijk veel verschillende voorzieningen met functionele relaties bij elkaar gebracht. De geclusterde voorzieningen leveren ruimtelijke kwaliteit op, doordat er functionele samenhang aanwezig is door het samenwerken van de verschillende voorzieningen. De geclusterde voorzieningen versterken elkaar als het ware, doordat voor de doelgroep van de geclus-

terde voorzieningen (kinderen) alle voorzieningen bij elkaar liggen. Ook buiten de clustering zijn voorzieningen aanwezig als spelen die hiermee in relatie staan door het aantrekken van dezelfde doelgroep.

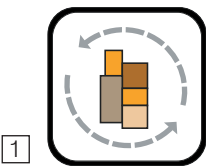

Fig. 6.3.9 Ontwerpprincipes met betrekking tot de functionele relaties.

Gooikerspark Deventer

Geomorfologie

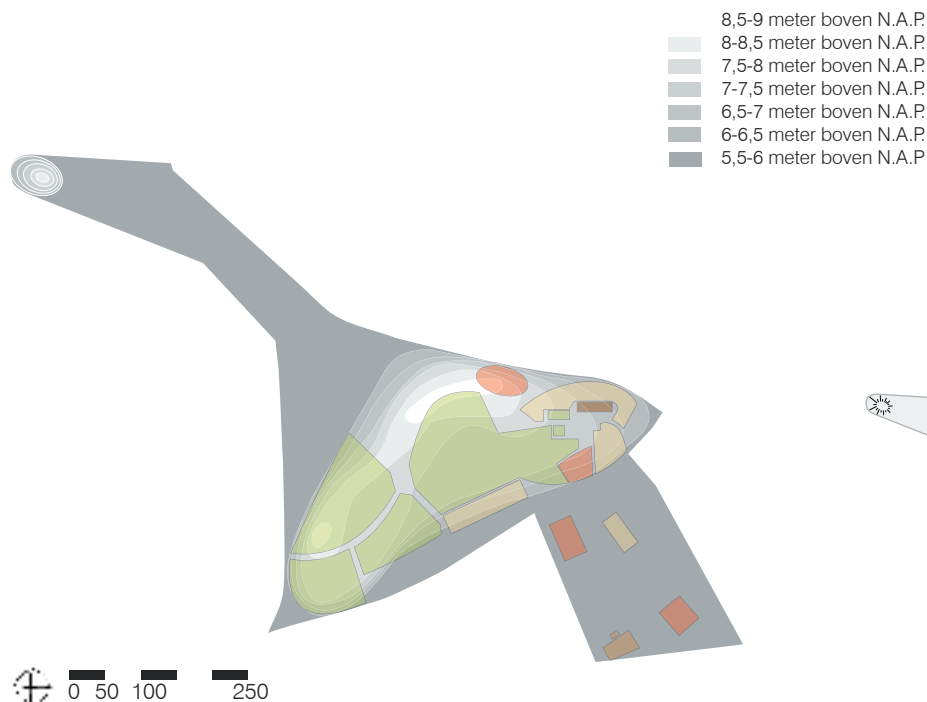

Fig. 6.3.10 Morfologische analyse geomorfologie.

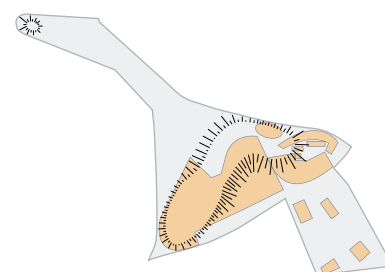

Fig. 6.3.11 Typologische analyse geomorfologie.

Het Gooikerspark kent een duidelijk hoogteverschil waar een groot deel van de gemeenschappelijke voorzieningen op zijn gesitueerd. Het hoogste punt van dit reliëf reikt tot wel 9 meter boven NAP.

Samenhang en afwisseling

Situering

1 De gemeenschappelijke voorzieningen zijn op de hoogteverschillen gesitueerd. Het betreft hier met name de geclusterde voorzieningen. Vier verspreide voorzieningen liggen los van het hoogteverschil waardoor er ruimtelijke afwisseling aanwezig is in de situering van de voorzieningen

De gemeenschappelijke voorzieningen die op het reliëf zijn gesitueerd hebben door de situering op de hoogteverschillen een ruimtelijke samenhang. Doordat de voorzieningen vrijwel het gehele reliëf

bedekken komen deze dominant naar voren waardoor er tussen de voorzieningen een neutrale park-zone lijkt te ontbreken. Ruimtelijke kwaliteit is dat een groot deel van de voorzieningen op een plateau gesitueerd is waardoor deze op vallen.

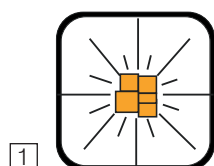

Fig. 6.3.12 Ontwerpprincipes met betrekking tot de situering van de voorzieningen ten opzichte van de geomorfologie.

Routing en ingangen

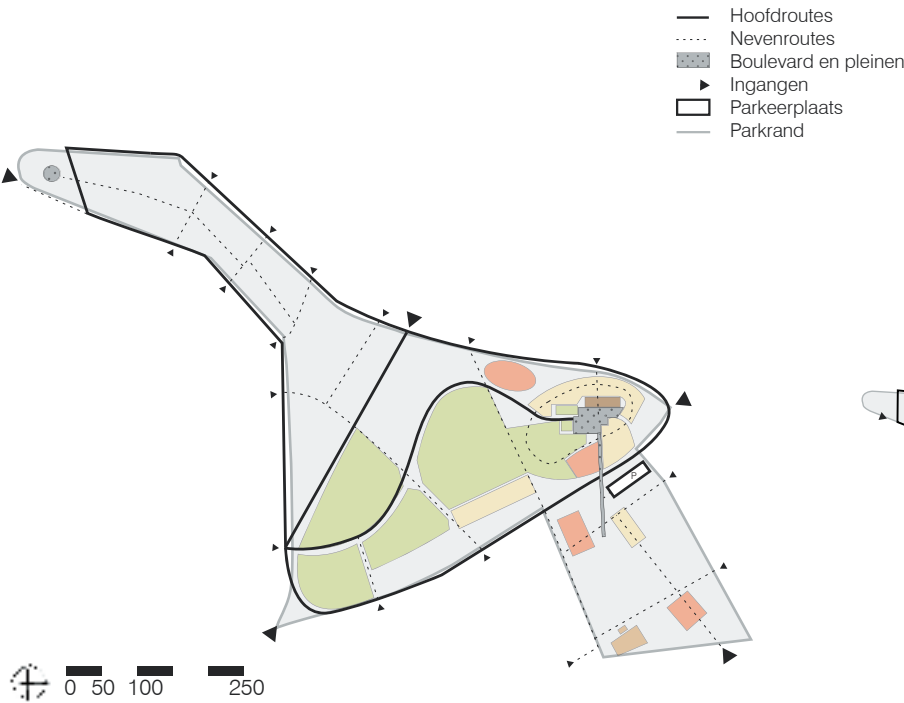

Fig. 6.3.13 Morfologische analyse routing en ingangen.

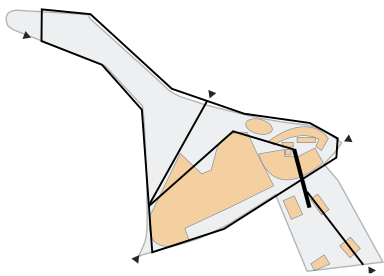

Fig. 6.3.14 Typologische analyse routing en ingangen.

Het park kent een aantal duidelijke entrees en hoofd-routes in de vorm van een rondgang waar beperkt autoverkeer mogelijk is.

Samenhang en afwisseling

Situering

- [1] De geclusterde en een aantal verspreide voorzieningen zijn gekoppeld aan de hoofdrouting in de vorm van een rondgang. Deze rondgang die op de grens van het park en de omgeving ligt zorgt ervoor dat de voorzieningen aan het park én omgeving gekoppeld worden.
- Door het hoofdcluster van de voorzieningen in een hoek op de rand van het reliëf en aan de rand van het park te situeren vormen deze voorzieningen een entree voor het park.
- [2] De hoofdclustering is gekoppeld aan een boule-

vard die de hoofdrouting van het park kruist. De boulevard vormt een verbinding tussen de geclusterde (midden) en de verspreide voorzieningen (zuiden). Door deze verbinding en de situering van de meeste voorzieningen aan de hoofdroute krijgen deze functionele samenhang.

Bereikbaarheid en toegankelijkheid

Routing en ingangen

- [3] De ingangen van het park bevinden zich over het algemeen vrij dicht bij de voorzieningen. Dit komt ook doordat veel van de voorzieningen aan de randen van het park zijn gesitueerd. De voorzieningen zijn hierdoor vanuit de omgeving goed bereikbaar.

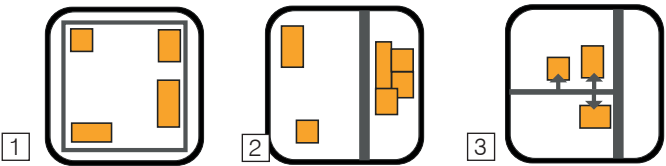

Fig. 6.3.15 Ontwerpprincipes met betrekking tot de situering van de voorzieningen ten opzichte van de routing.

Gooikerspark Deventer

Massa-ruimte

Fig. 6.3.16 Morfologische analyse massa-ruimte.

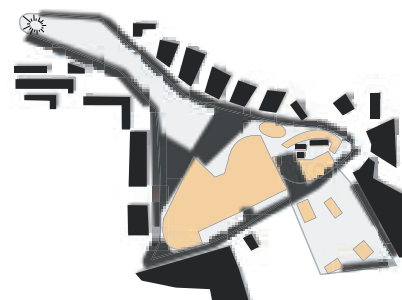

Fig. 6.3.17 Typologische analyse massa-ruimte.

De massa's binnen het park bestaan voornamelijk uit groen, dat het park opknijpt in drie gebieden. Het groen bestaat vooral uit lanen, een boomgaard, boschages en boomgroepen. Een belangrijke structuur rond het park zijn de lanen die de hoofdrouwing en de grenzen van het park accentueren.

Samenhang en afwisseling

Situering

De voorzieningen in het park zijn voornamelijk in open en transparante ruimtes gesitueerd.

[1] [2] De twee clusters van voorzieningen bevinden zich in een halfopen (hoofdcluster) en een open ruimte (nevencluster). Er is een duidelijke massa aanwezig die de twee clusteringen van elkaar scheidt. Door de inkadering van het hoofdcluster wordt deze clustering geaccentueerd.

[3] Tussen de verspreide voorzieningen in het zuidelijke deel zijn er een aantal solitaire bomen en boomgroepen aanwezig die de open ruimte tussen de voorzieningen onderbreken. De verspreid liggende voorzieningen worden hierdoor opgenomen in de transparante massa.

Door een bomenlaan op de grens van het park wordt de ruimte binnenin geaccentueerd. Ruimtelijke kwaliteit is dat de plek een eigen identiteit krijgt los van de omgeving. Door het afwisselen van dicht, open en half open massa's ontstaat er ruimtelijke afwisseling in het park.

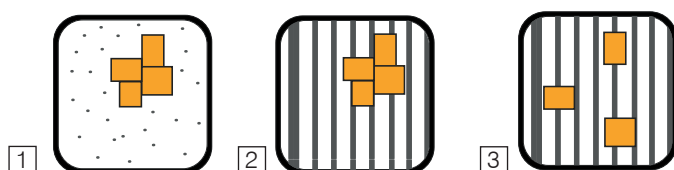

Fig. 6.3.18 Ontwerpprincipes met betrekking tot de situering van de voorzieningen ten opzichte van de massa's / ruimtes.

Positie en openbaarheid

Functionele relaties

Geomorfologie

Routing en ingangen

Massa-ruimte

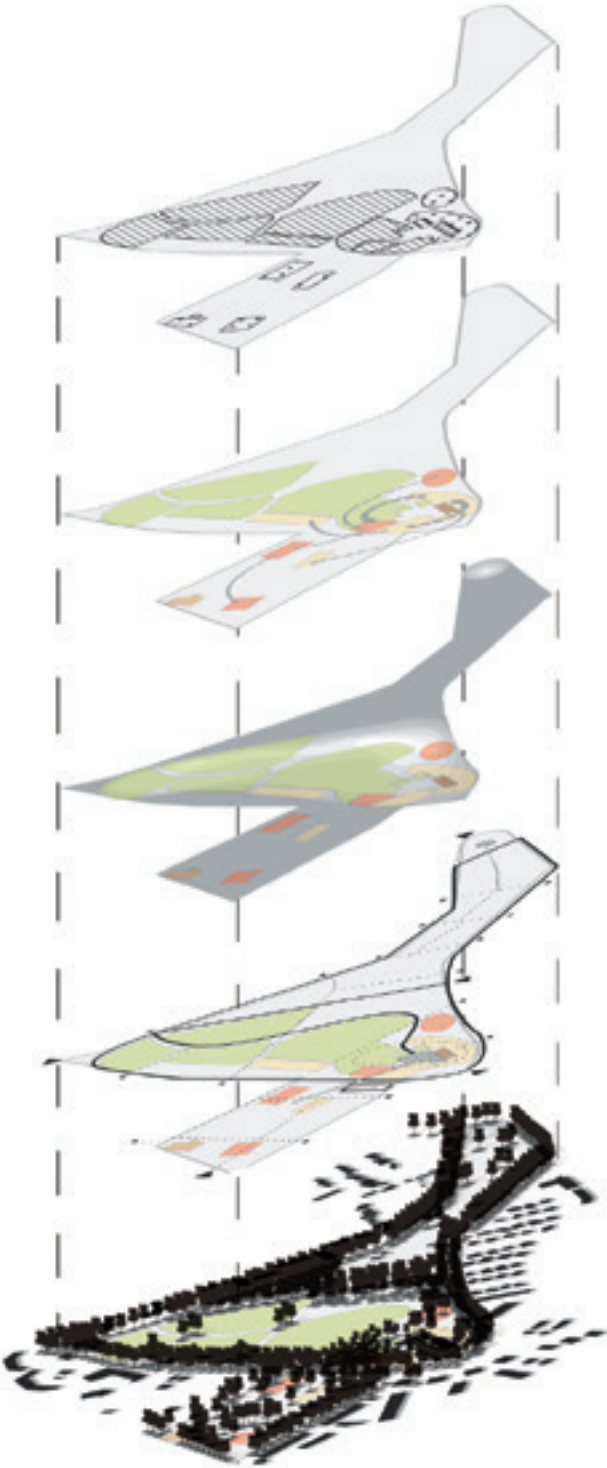

Fig. 6.3.19 Synthese van de verschillende morfologische lagen.

Gooikerspark Deventer

6.3.2 SYNTHESE / (TUSSEN)CONCLUSIE GEHELE PARK

Ontwerpprincipes

Voorzieningen bij elkaar brengen (clusteren)

Voorzieningen verspreiden over het park

Voorzieningen zoneren in het park

Verschillende typen voorzieningen met functionele relaties clusteren

Belangrijke conclusies

- Individueel verspreide voorzieningen zijn minder dominant dan geclusterde voorzieningen in een park.
- Er ontstaat ruimtelijke afwisseling door geclusterde én verspreide voorzieningen in te passen.
- Door gemeenschappelijke voorzieningen gezoneerd in het park te situeren is er ruimtelijke afwisseling aanwezig.

Geclusterde voorzieningen positioneren op een heuvel

- Er ontstaat ruimtelijke afwisseling in een park door bepaalde voorzieningen op hoger gelegen delen te situeren, waardoor deze meer opvallen dan andere voorzieningen.

Voorzieningen positioneren binnen een rondgang

Geclusterde voorzieningen aan de hoofdroute positioneren

Voorzieningen dichtbij de parkingangen situeren

- Voorzieningen krijgen functionele samenhang door ze aan dezelfde hoofdrouting te koppelen.
- Een rondgang aan de rand van het park zorgt ervoor dat de voorzieningen aan het park én omgeving gekoppeld worden.
- De situering van de voorzieningen aan de routing heeft invloed op de hiërarchie van voorzieningen.
- Door de voorzieningen dichtbij de ingangen van het park te situeren zijn ze goed bereikbaar vanuit de omgeving.

Voorzieningen clusteren in een open gebied

Geclusterde voorzieningen plaatsen in een half open gebied

Verspreide voorzieningen plaatsen in een half open gebied

- Voorzieningen gesitueerd in een open ruimte worden geaccentueerd door de open ruimte.
- Voorzieningen gesitueerd in een halfopen massa zijn daarentegen minder dominant in het park.
- De combinatie tussen deze verschillende vormen van ruimtelijke inpassing zorgt voor ruimtelijke afwisseling in een park, doordat niet alle voorzieningen even dominant aanwezig zijn.

Gooikerspark Deventer

6.3.3 DEELUITWERKINGEN
Speelvoorziening

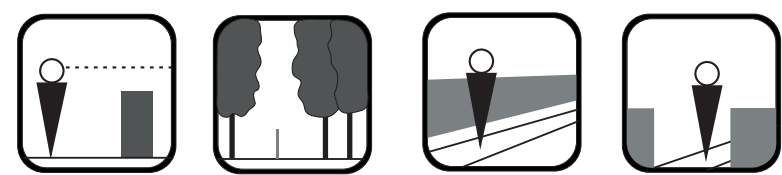
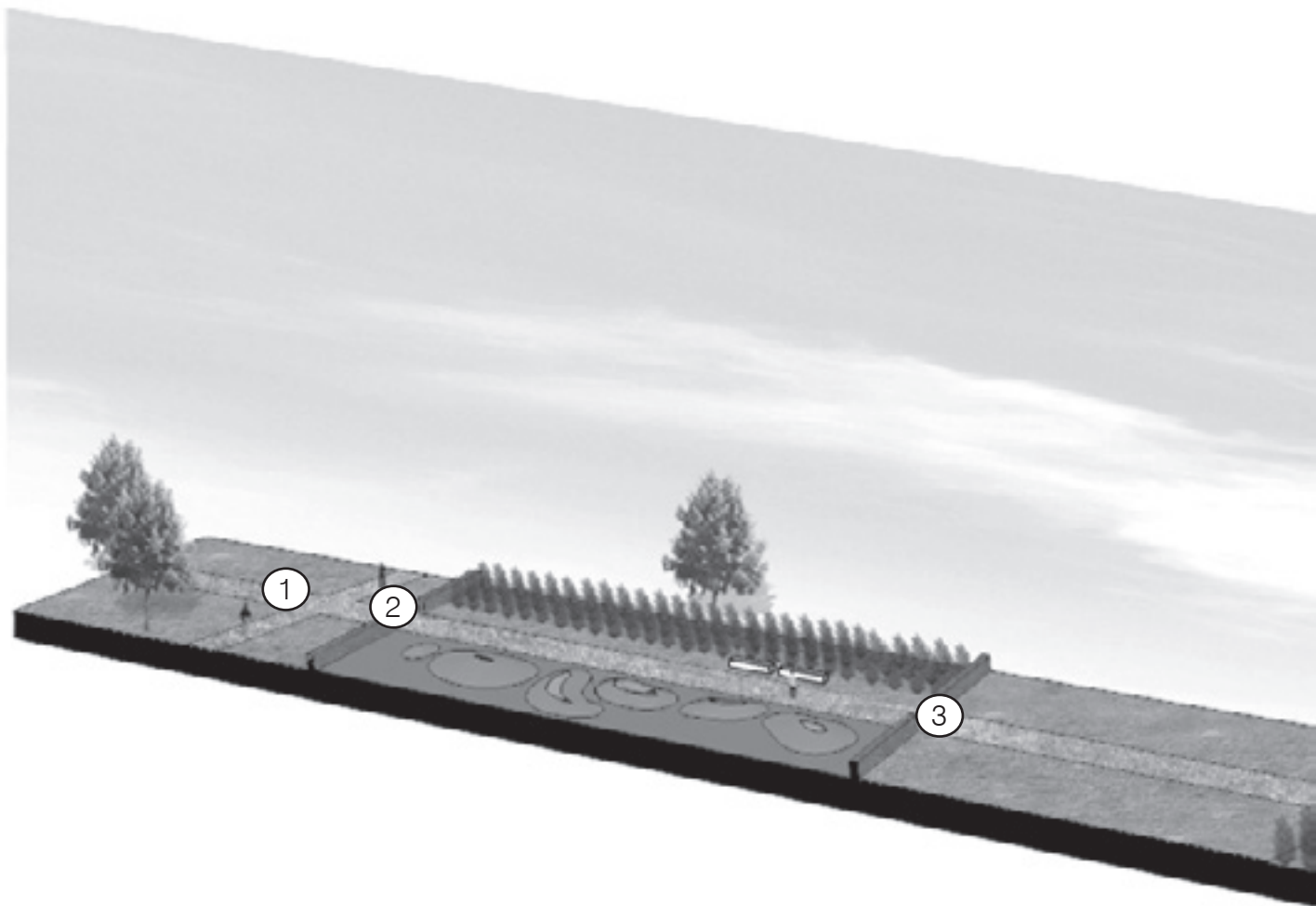

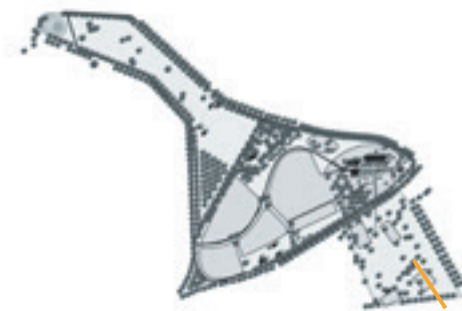
Fig. 6.3.20 Ontwerpprincipes met betrekking tot de speelvoorziening in het Gooikerspark.

Fig. 6.3.22 Routing gaat door de voorziening heen.

Fig. 6.3.23 Een lage haag als rand van de voorziening.

De speelvoorziening maakt onderdeel uit van de verspreide voorzieningen in het zuidelijke deel van het park.

Samenhang en afwisseling

Randen en overgangen

Deze openbare voorziening ligt aan de rand van het park aan een autoweg met naastgelegen fietspad. De voorziening bestaat uit een speelgedeelte en een heesterborder met zitgelegenheid (fig. 6.3.24). Deze twee delen zijn door middel van een afgrenzende haag bij elkaar tot één (samenhangend) geheel gebracht (fig. 6.3.23). Doordat de verspreide bomen door het park ook willekeurig in de voorziening geplaatst zijn, zorgen deze voor ruimtelijke samenhang tussen de voorziening en het park.

Bereikbaarheid en toegankelijkheid

Routing

Vanuit de langs gelegen weg snijdt de nevenroute die het park ingaat door de speelvoorziening heen (fig. 6.3.22). Deze routing benadrukt de tweedeling (speelgedeelte en heesterborder) binnen de kaders van de voorziening. De voorziening is vanuit het park en de omgeving goed te bereiken.

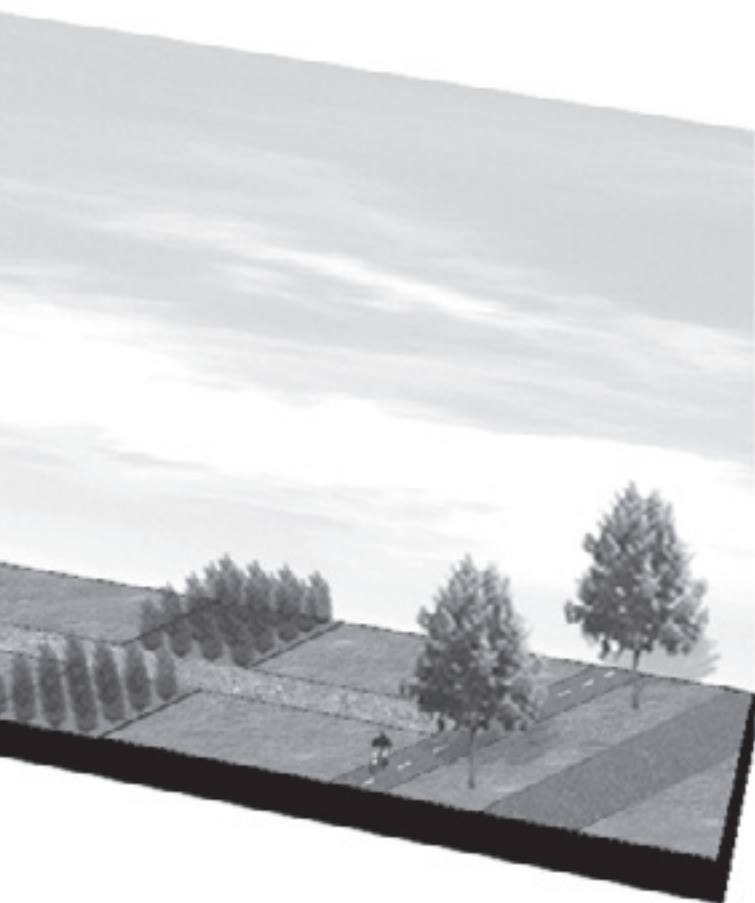

Fig. 6.3.21 Doorsnede-aanzicht van de speelvoorziening.

Fig. 6.3.24 Spelen tegenover groen binnen dezelfde omkadering.

Sportvoorziening

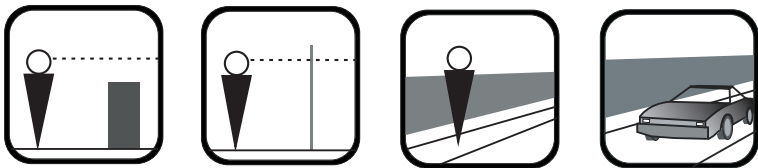
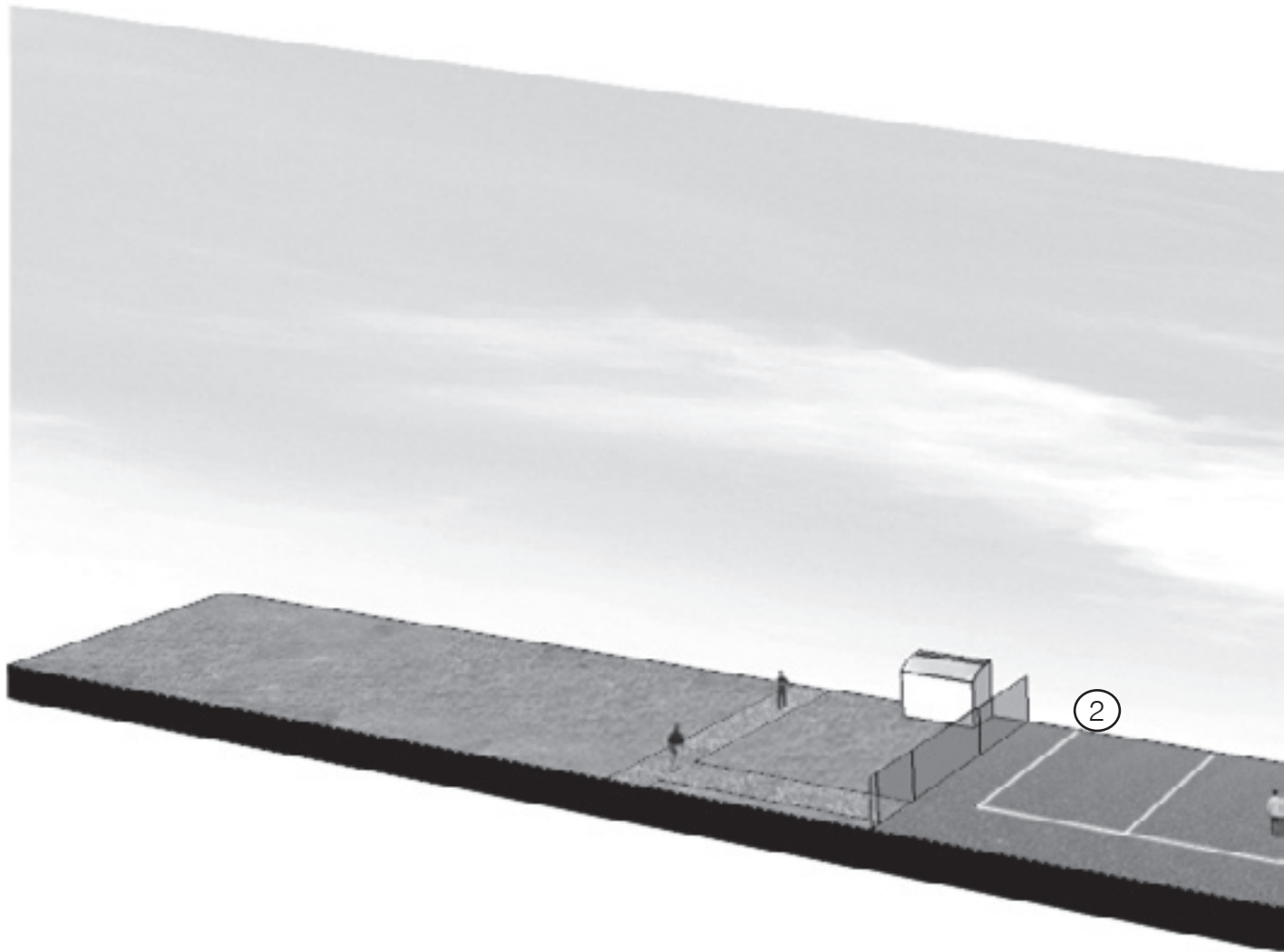

Fig. 6.3.25 Ontwerpprincipes met betrekking tot de sportvoorziening in het Gooikerspark.

Fig. 6.3.27 Lage haag in combinatie met een hoog hekwerk.

Fig. 6.3.28 Heesterbeplanting zorgt voor inpassing van voorziening.

De sportvoorziening maken onderdeel uit van de verspreide voorzieningen in het zuiden van het Gooikerspark.

Samenhang en afwisseling

Randen en overgangen

Deze sportvoorziening is een openbare voorziening maar wordt om functionele redenen omkaderd met een afrastering. Door de lage haag die er omheen staat is het hekwerk minder sterk aanwezig doordat men over de haag door het hekwerk het park in kan kijken (fig. 6.3.27). Vanuit het park is de voorziening niet dominant aanwezig door de boomstructuur en de heesterblokken (fig. 6.3.28).

Bereikbaarheid en toegankelijkheid

Routing

De afstand van de voorziening tot de hoofdroute is een belangrijk aspect. De hoofdroute van het park ligt namelijk redelijk ver van de voorziening vandaan. De sportvoorziening ligt echter wel aan de rand van het park aan een autoweg en een fietspad dat zich buiten de parkgrenzen bevindt. Hierdoor is de voorziening van buitenaf toch goed ontsloten.

Fig. 6.3.26 Doorsnede-aanzicht van het sportveld.

Tuiniervoorziening

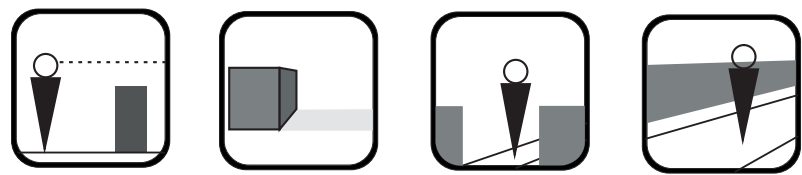
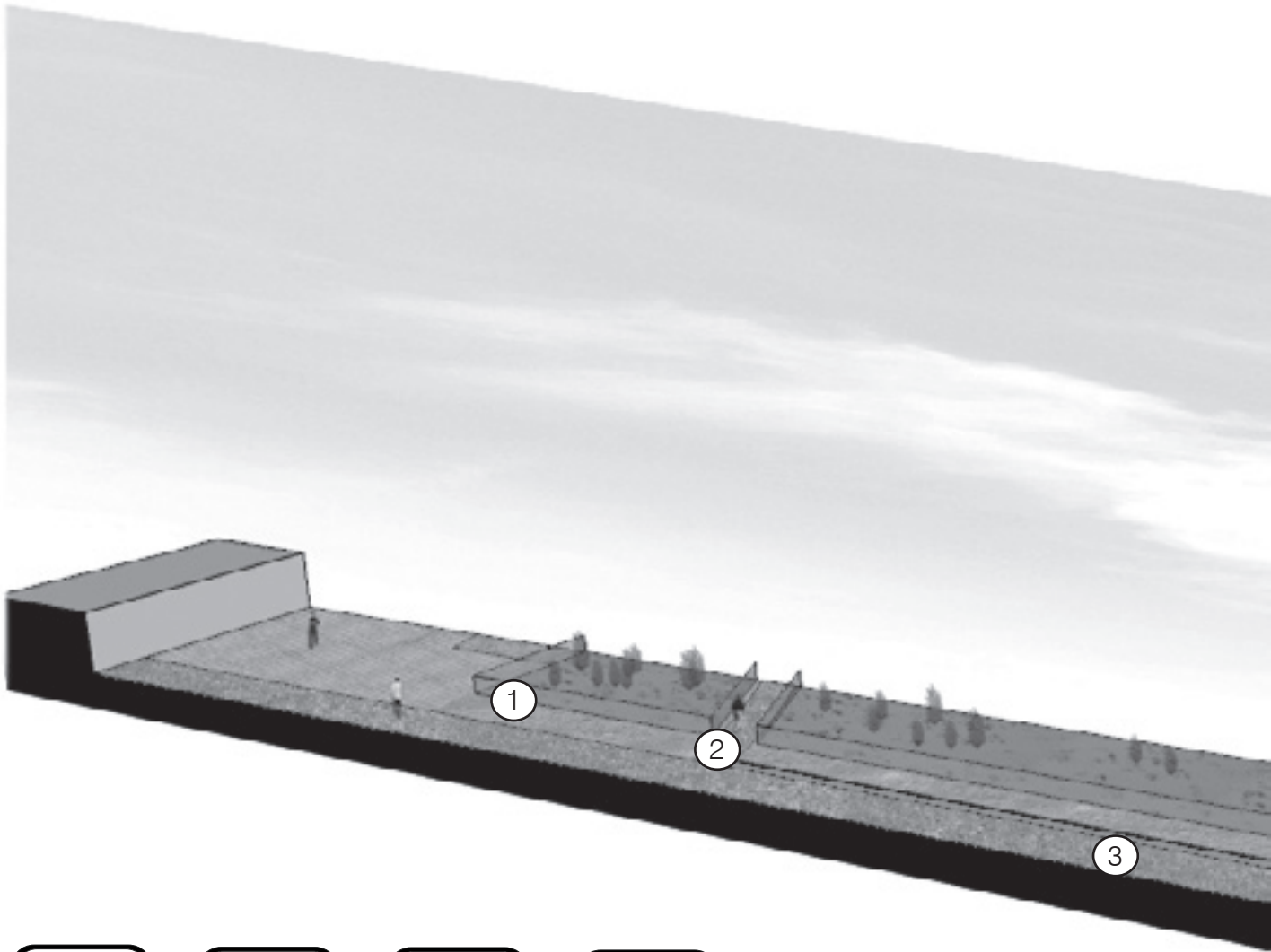

Fig. 6.3.29 Ontwerpprincipes met betrekking tot de tuiniervoorziening in het Gooikerspark.

Fig. 6.3.31 Lage haag als afscheiding rond de schooltuinen.

Fig. 6.3.32 Nevenroute loopt tussen de schooltuinen door.

De schooltuin maakt met de kinderboerderij en natuurlijke speelplaats onderdeel uit van de hoofdclustering van voorzieningen in het Gooikerspark.

Samenhang en afwisseling

Randen en overgangen

De schooltuin is een semi-openbare voorziening en is omkaderd met een lage haag (fig. 6.3.31). De schooltuinen hebben dezelfde randen als die van de natuurlijke speelvoorziening. Door deze voorzieningen met eenzelfde kader te begrenzen ontstaat er naast functionele ook een ruimtelijke samenhang tussen de voorzieningen.

Bereikbaarheid en toegankelijkheid

Routing

De schooltuinen worden doorsneden door een openbare route waardoor deze tuintjes beter verankerd liggen aan de boulevard en ook beter in verbinding liggen met de routing van het park (fig. 6.3.32).

Een brede entree (boulevard) vormt de afscheiding/aansluiting tussen de schooltuinen en de natuurlijke speelvoorziening (fig. 6.3.33). Deze route loopt door tot een centraal plein waar alle geclusterde voorzieningen aan gekoppeld zijn (fig. 6.3.36).

Fig. 6.3.30 Doorsnede-aanzicht van de schooltuinen.

Fig. 6.3.33 De schooltuinen liggen aan een hoofdroute.

Dierenvoorziening

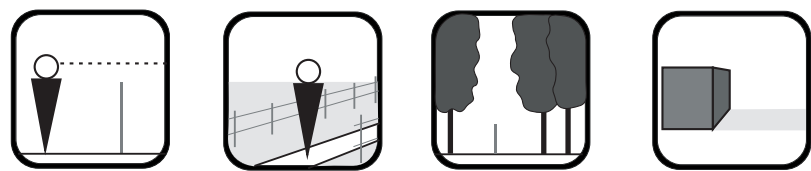
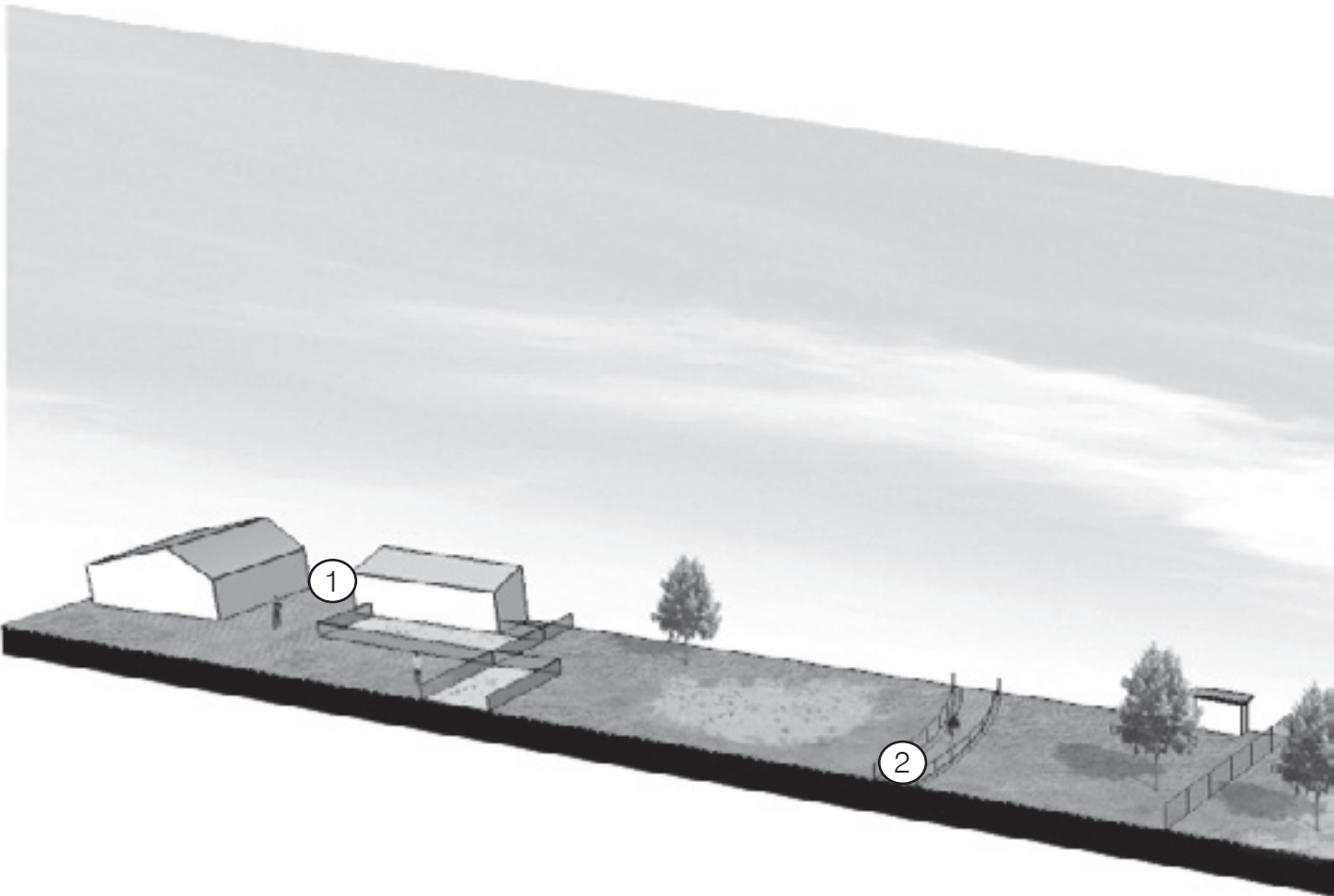

Fig. 6.3.34 Ontwerpprincipes met betrekking tot de dierenvoorziening in het Gooikerspark.

Fig. 6.3.36 Kinderboerderij gekoppeld aan een plein en gebouwen.

Fig. 6.3.37 Pad met grasstrook tussen de weiden door.

De dierenvoorziening is, net als de tuiniervoorziening, een onderdeel van de geclusterde voorzieningen.

Samenhang en afwisseling

Randen en overgangen

De randen van de voorziening bestaan uit een hekwerk.

De bomen die vanuit de hoofdroute doorlopen de voorziening in zorgen voor een samenhang tussen de voorziening en boomstructuren in het park. De interne afscheidingen van de voorziening bestaan enkel uit een hekwerk. Door tussen de verharding en het hekwerk een groene strook vrij te laten ontstaat er een breed profiel. Door dit brede profiel wordt de ruimtelijke samenhang tussen het wandelpad en de weiden vergroot, doordat het grondvlak (gras) doorgetrokken is voorbij het hekwerk (fig. 6.3.37).

Bereikbaarheid en toegankelijkheid

Routing

De geclusterde voorzieningen hebben een gezamenlijke hoofdingang (de boulevard) die uitkomt op een centraal plein (fig. 6.3.36). Dit plein met de aanliggende bebouwing zorgt voor samenhang tussen de aanliggende geclusterde voorzieningen, waaronder deze dierenvoorziening.

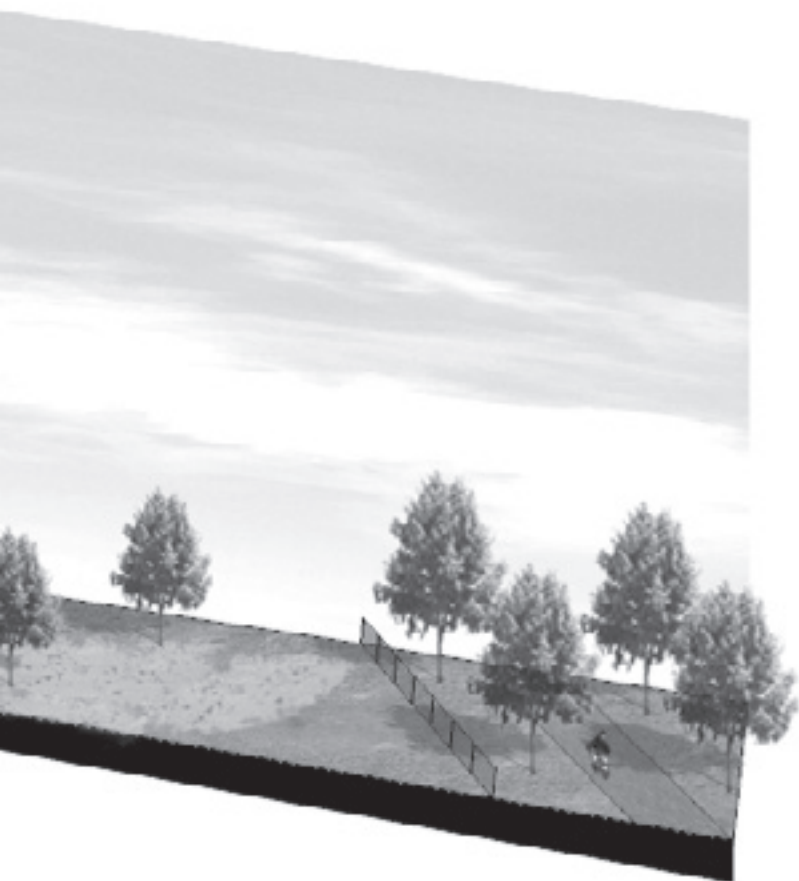
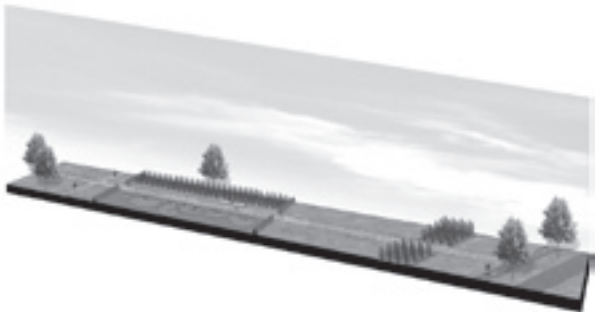
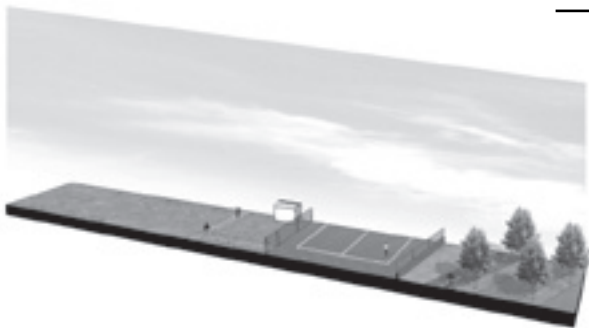

Fig. 6.3.35 Doorsnede-aanzicht van de kinderboerderij.

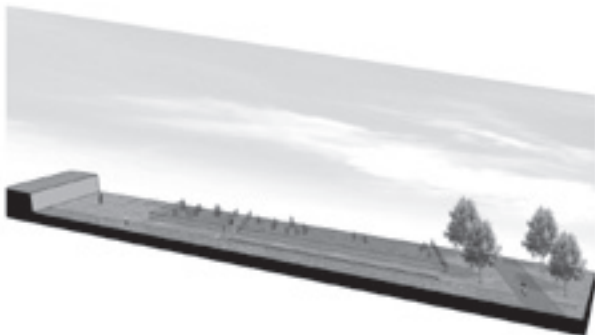
Speelvoorziening

Sportvoorziening

Tuiniervoorziening

Dierenvoorziening

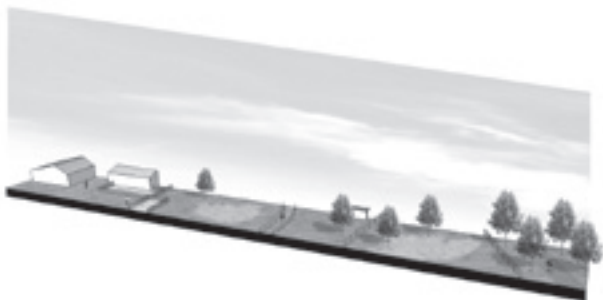

Fig. 6.3.38 Overzicht van de doorsnedes.

Gooikerspark Deventer

6.3.4 (TUSSEN)CONCLUSIE DEELUITWERKINGEN

Ontwerpprincipes

Lage haag/groenmassa als afscheiding

Bomen als samenhangend element tussen voorziening en park

Nevenroute loopt langs voorziening

Nevenroute loopt door voorziening heen

Lage haag/groenmassa als afscheiding

Hoog hekwerk als afscheiding

Nevenroute loopt langs voorziening

Voorziening ontsluiten door een doorgaande (auto)route

Lage haag/groenmassa als afscheiding

Voorzieningen koppelen aan gebouw

Nevenroute loopt door voorziening heen

Hoofdroute loopt langs voorziening

Laag hekwerk als afscheiding

Doorlopend grondvlak tot aan de routing

Bomen als samenhangend element tussen voorziening en park

Voorzieningen koppelen aan gebouw

Belangrijke conclusies

- Door een voorziening en een zitgelegenheid te omkaderen met een haag worden deze als één geheel beschouwd.

- Bomen kunnen als samenhangende structuur ingezet worden, wanneer ze in het park én in de voorziening toegepast worden. Hierdoor ontstaat er ruimtelijke samenhang.

- De speelvoorziening is goed bereikbaar vanwege het feit dat een nevenroute door de voorziening heen loopt.

- Door een combinatie te maken tussen een hekwerk en een haag als afscheiding van een voorziening, wordt de afscheiding als minder hard ervaren.

- Een sportvoorziening dient goed ontsloten te worden, maar deze ontsluiting hoeft niet perse de hoofdrouting van het park te zijn. Het kan ook een externe weg betreffen die de voorziening ontsluit.

- Lage hagen als omkadering van verschillende geclusterde voorzieningen, zorgt voor ruimtelijke samenhang van de voorzieningen.

- Door verschillende voorzieningen te koppelen aan een gebouw, krijgen deze voorzieningen ruimtelijke samenhang.

- Een nevenroute door de voorziening heen, zorgt voor een betere verankering en bereikbaarheid van de voorziening.

- De toepassing van lage hekwerken rond de gehele voorziening, zorgt ervoor dat de voorziening niet erg dominant aanwezig is en dat deze een samenhangend geheel vormt.

- Door het doortrekken van het grondvlak tot aan het wandelpad en de hekwerken iets terug te plaatsen, wordt de ruimtelijke samenhang tussen het pad en de weiden vergroot.

- Door verschillende voorzieningen te koppelen aan een gebouw, krijgen deze voorzieningen ruimtelijke samenhang.

Fig. 6.4.1 Ontwerp van Park de Groene Scheg door Buro SON.

6.4 Park de Groene Scheg Putten

In deze paragraaf komt het onderzoek naar Park de Groene Scheg aan aan bod. In het eerste deel zal de analyse van het park als geheel besproken worden. Het tweede deel richt zich de inpassing van een aantal voorzieningen in het park. De voorzieningen die in van dit park besproken zullen worden zijn: speelvoorziening, sportvoorziening en dierenvoorziening.

Algemene informatie Park de Groene Scheg

Locatie: Putten Gld.

Grootte: 8 ha.

Aantal gemeenschappelijke voorzieningen: 4

Percentage parkoppervlak bestaande uit voorzieningen: 6%

Ontworpen door: Buro SON

Jaar van realisatie: Jaren '60

Jaar van renovatie: 2010

Fig. 6.4.2 Locatie Park de Groene Scheg.

Fig. 6.4.3 De voorzieningen in het ontwerp.

Park de Groene Scheg Putten

6.4.1 ANALYSE GEHELE PARK

Positie en openbaarheid

Fig. 6.4.4 Morfologische analyse positie en openbaarheid.

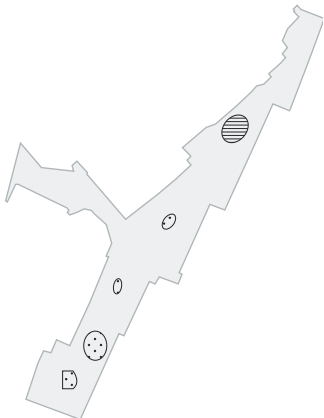

Fig. 6.4.5 Typologische analyse positie en openbaarheid.

In Park de Groene Scheg zijn een viertal verschillen- de gemeenschappelijke voorzieningen aanwezig.

Samenhang en afwisseling

Situering

1 De voorzieningen zijn verspreid over een groot deel van het park. In het midden van het park zijn de speelvoorzieningen gepositioneerd en de overige voorzieningen hebben meer richting de uiteinden een plaats gekregen. Verspreiding van de voorzie- ningen over het park, zorgt ervoor dat de voorzienin- gen niet op één plek de overhand krijgen en hiermee dominant worden. De ruimtelijke spreiding van de voorzieningen is in dit park een kwaliteit omdat er ruimtelijke afwisseling ontstaat en de voorzieningen opgenomen worden in het park.

Openbaarheid

Bijna alle voorzieningen zijn in de park geheel open- baar, alleen de kinderboerderij heeft een semi-open- baar karakter. Door het openbare karakter van (bijna alle) voorzieningen, kan er samenhang ontstaan in de inrichting van de randen van de voorzieningen.

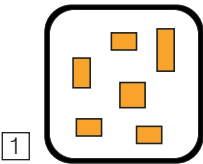

Fig. 6.4.6 Ontwerpprincipes van met betrekking tot de positionering.

Park de Groene Scheg Putten

Functionele relaties

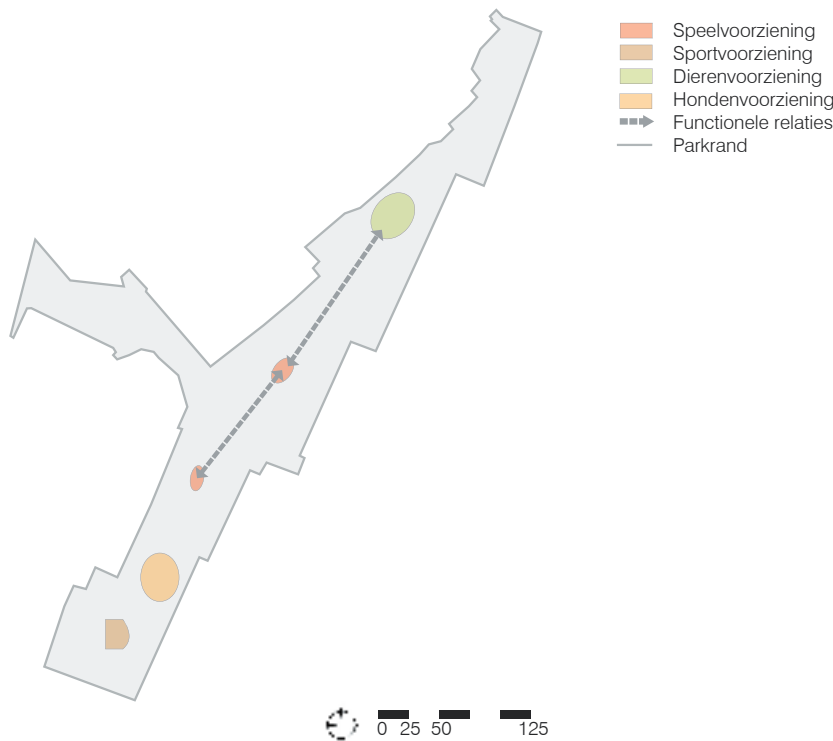

Fig. 6.4.7 Morfologische analyse functionele relaties.

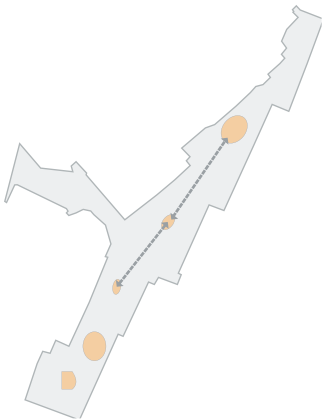

Fig. 6.4.8 Typologische analyse functionele relaties.

In Park de Groene Scheg zijn vier verschillende typen gemeenschappelijke voorzieningen aanwezig. Tussen een paar van deze voorzieningen zijn functionele relaties te herkennen.

Samenhang en afwisseling

Situering

1 Binnen Park de Groene Scheg zijn functionele relaties aanwezig tussen de twee speelvoorzieningen en tussen de speel- en dierenvoorziening doordat deze voorzieningen voor kinderen zijn ingericht. Opvallend is dat in de route deze relatie niet doorbroken wordt door een andere voorziening, waardoor er in beperkte mate functionele samenhang te herkennen is.

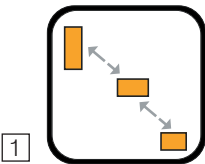

Fig. 6.4.9 Ontwerpprincipes met betrekking tot de functionele relaties.

Park de Groene Scheg Putten

Geomorfologie

Fig. 6.4.10 Morfologische analyse geomorfologie.

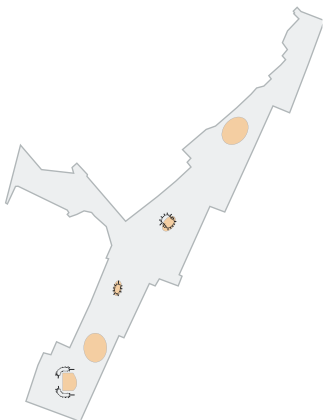

Fig. 6.4.11 Typologische analyse geomorfologie.

In Park de Groene Scheg zijn weinig hoogteverschillen aanwezig. Hoogteverschillen zijn alleen op kleine schaal toegepast om voorzieningen te accentueren.

Park de Groene Scheg Putten

Routing en ingangen

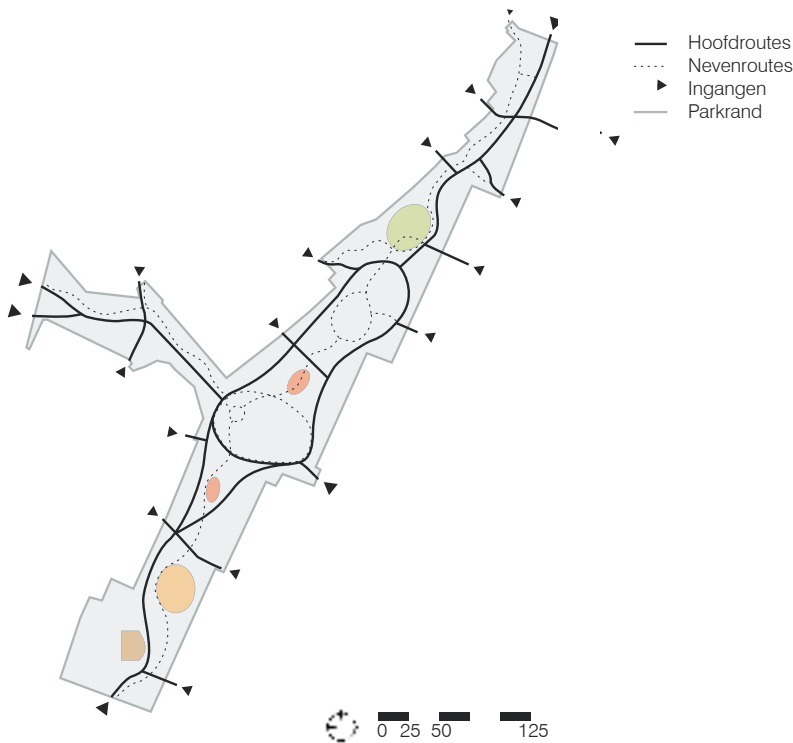

Fig. 6.4.12 Morfologische analyse routing en ingangen.

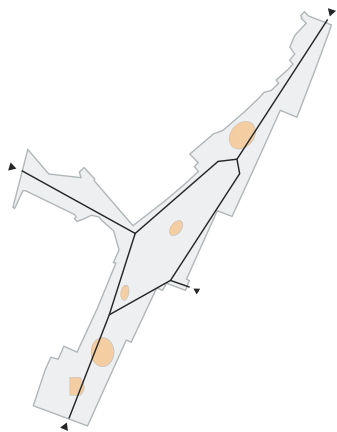

Fig. 6.4.13 Typologische analyse routing en ingangen.

Het park kent een hoofdroute met in het midden een rondgang. Opvallend in het park zijn de vele ingangen vanuit de omliggende wijken.

Samenhang en afwisseling

Situering

De gemeenschappelijke voorzieningen zijn aan de hoofdroute van het park gekoppeld.

[1] Alle voorzieningen bevinden zich aan de hoofdroute. De route slingert om de voorzieningen heen en rijgt als het ware alle voorzieningen aan elkaar. De voorzieningen krijgen hierdoor functionele samenhang.

Bereikbaarheid en toegankelijkheid

Routing en ingangen

[2] De ingangen van het park bevinden zich vrij dicht

bij de voorzieningen. Dit komt door de vele ingangen en door de langgerekte vorm van het park. De voorzieningen zijn vanuit de omgeving hierdoor goed bereikbaar.

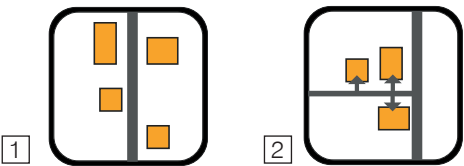

Fig. 6.4.14 Ontwerpprincipes met betrekking tot de situering van de voorzieningen ten opzichte van de routing.

Park de Groene Scheg Putten

Massa-ruimte

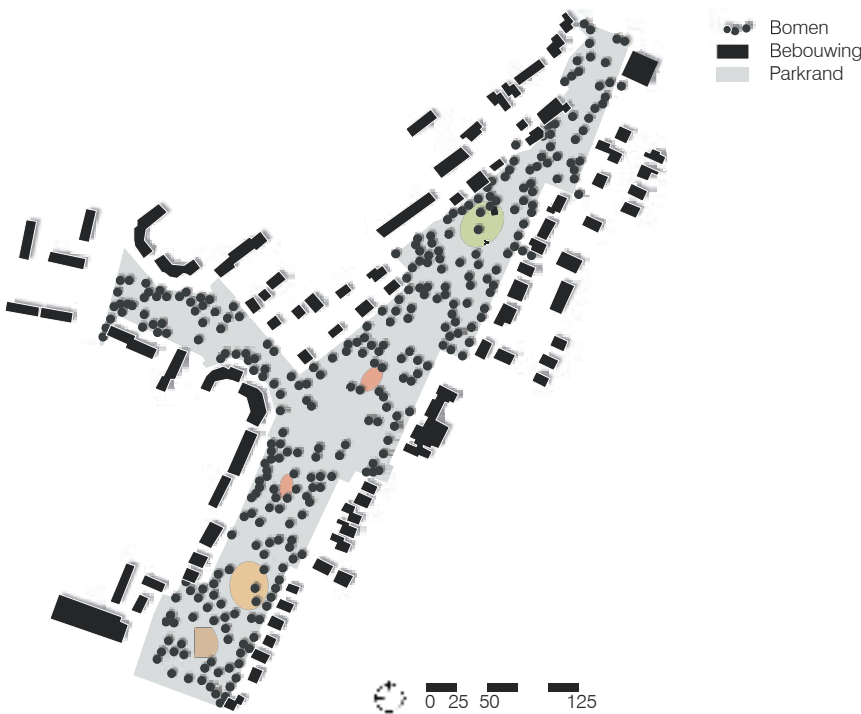

Fig. 6.4.15 Morfologische analyse massa-ruimte.

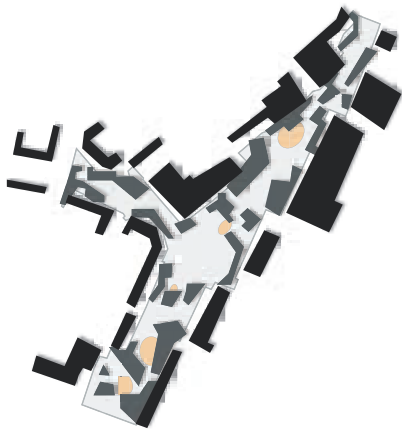

Fig. 6.4.16 Typologische analyse massa-ruimte.

De massa's binnen park de Groene Scheg bestaan voornamelijk uit groen in de vorm van boomgroepen en bosschages. De massa's zijn vrij gelijkmatig over het park verdeeld. In het midden van het park is een duidelijke open ruimte te herkennen.

de voorziening meer in het park opgenomen wordt. Bovendien is er ook gespeeld met de grootte van de massa's om de voorzieningen heen, waardoor er ruimtelijke afwisseling ontstaat.

Samenhang en afwisseling

Situering

De massa's zijn binnen park de Groene Scheg vaak op ongeveer dezelfde manier gesitueerd ten opzichte van de voorzieningen. Ondanks dat het voorzieningen van uiteenlopende typen betreft, is er geprobeerd de voorzieningen telkens in een min of meer open ruimte te plaatsen. Dit zorgt voor ruimtelijke samenhang tussen de verschillende voorzieningen en het park. Echter overlappen de massa's ook vaak een klein deel van de voorzieningen, waardoor

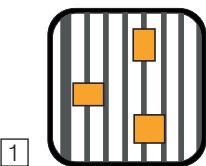

Fig. 6.4.17 Ontwerpprincipes met betrekking tot de situering van de voorzieningen ten opzichte van de massa's / ruimtes.

Positie en openbaarheid

Functionele relaties

Geomorfologie

Routing en ingangen

Massa-ruimte

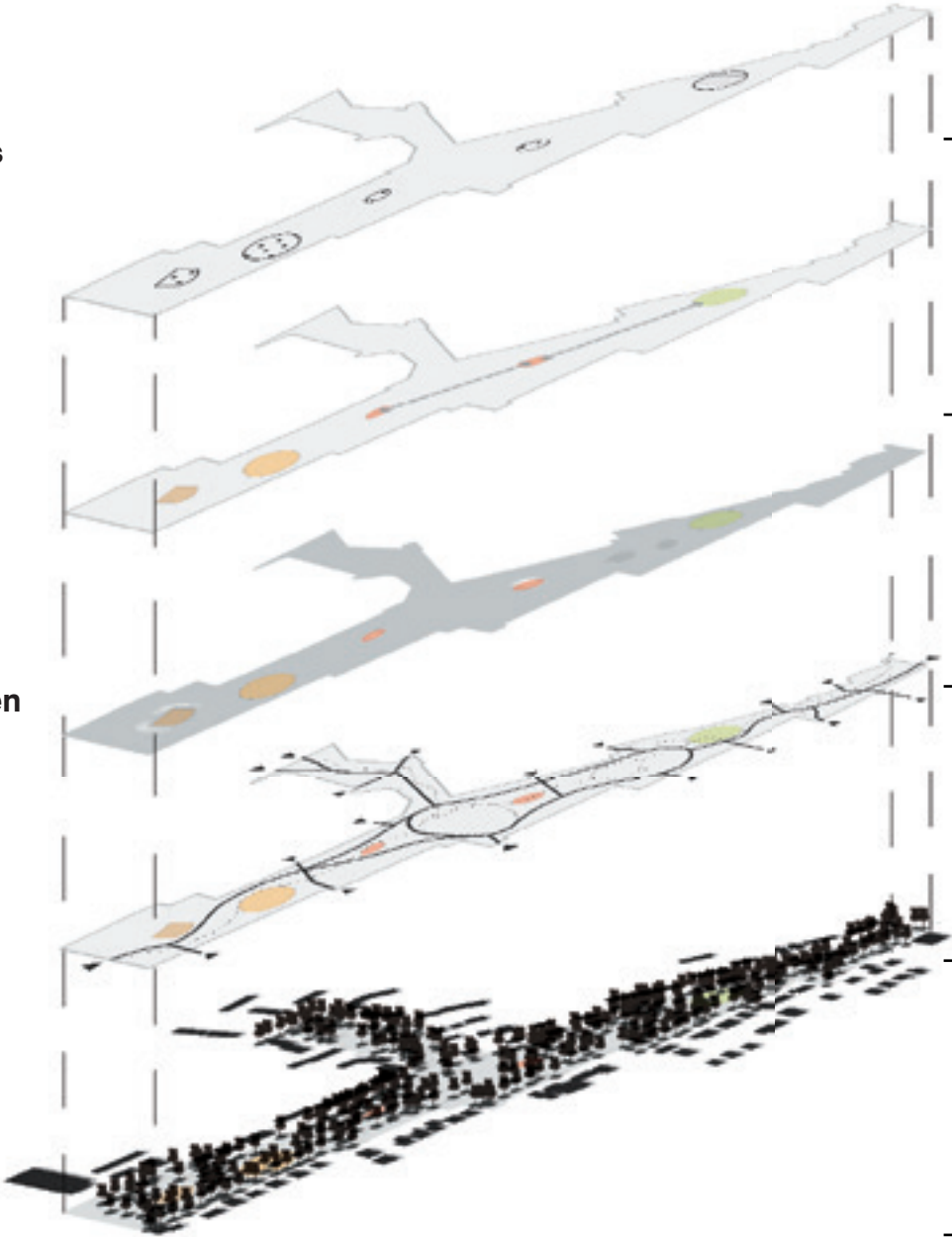

Fig. 6.4.18 Synthese van de verschillende morfologische lagen.

Park de Groene Scheg Putten

6.4.2 SYNTHESE / (TUSSEN)CONCLUSIE GEHELE PARK

Ontwerpprincipes

Voorzieningen verspreiden over het park

Belangrijke conclusies

- De ruimtelijke spreiding van de voorzieningen is in dit park een kwaliteit omdat er ruimtelijke afwisseling ontstaat.

Voorzieningen met functionele relaties dichtbij elkaar plaatsen

- De voorzieningen met functionele relaties zijn in één ononderbroken lijn geplaatst, waardoor er functionele samenhang ontstaat tussen deze voorzieningen.

Alle (verspreide) voorzieningen aan de hoofdroute positioneren

Voorzieningen dichtbij de parkingangen situeren

- Een hoofdroute die alle verspreide voorzieningen aan elkaar rijgt zorgt voor functionele samenhang.
- Door de voorzieningen dichtbij de ingangen van het park te situeren zijn ze goed bereikbaar vanuit de omgeving.

Verspreide voorzieningen plaatsen in een halfopen ruimte.

- Door te spelen met de groottes van de ruimtes rond de voorzieningen ontstaat er ruimtelijke afwisseling tussen het park en de voorzieningen.

Park de Groene Scheg Putten

6.4.3 DEELUITWERKINGEN

Speelvoorziening

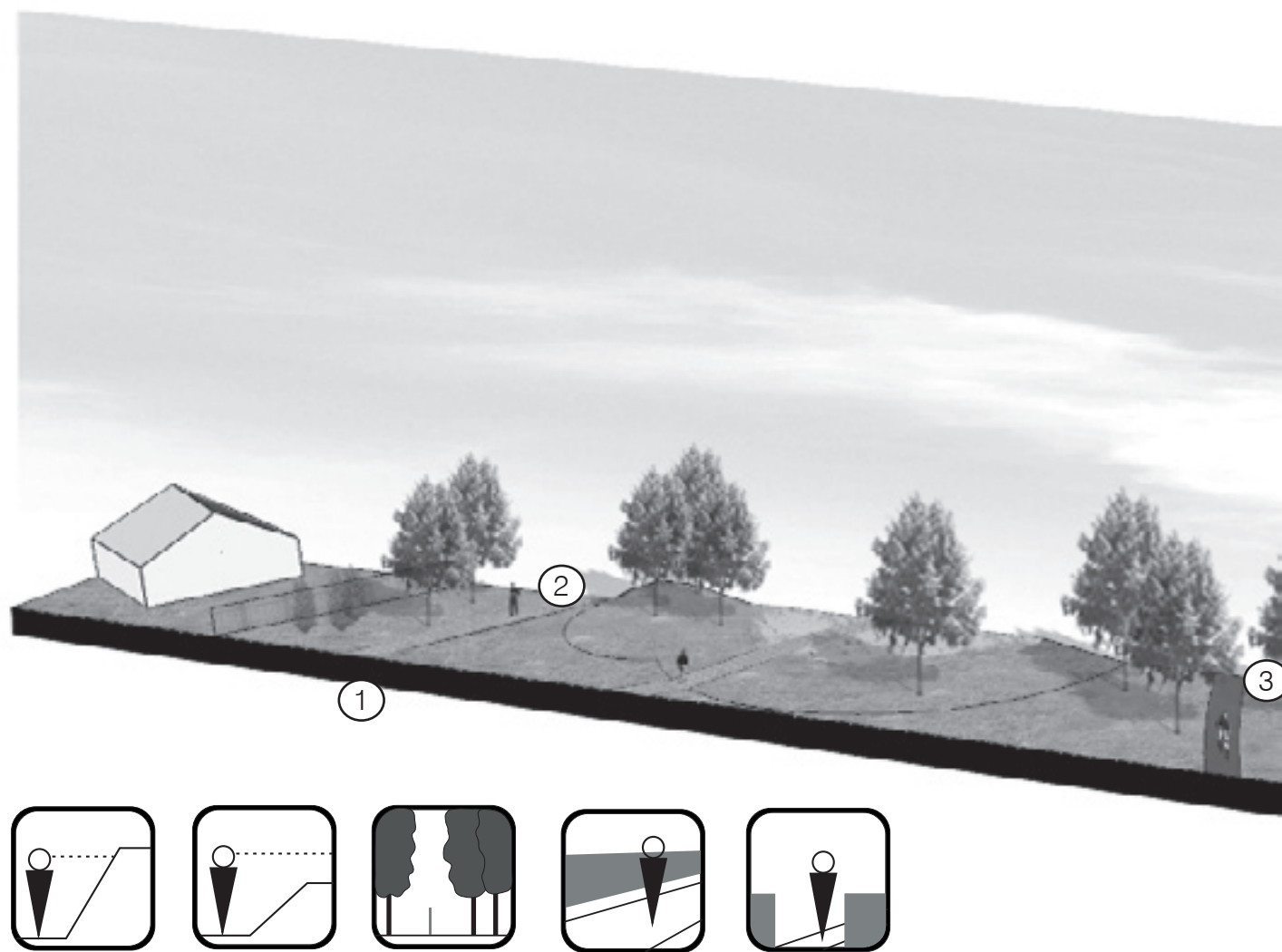

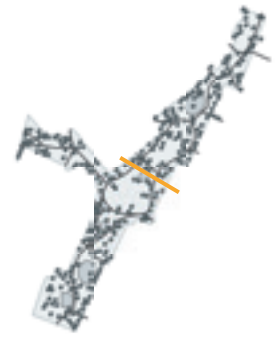
Fig. 6.4.19 Ontwerpprincipes met betrekking tot de speelvoorziening in Park de Groene Scheg.

Fig. 6.4.21 Pad langs de voorziening en pad er doorheen.

Fig. 6.4.22 Heuvel neemt het zicht op speelvoorziening weg.

De gekozen speelvoorziening in park de Groene Scheg bevindt zich ten noorden van de open ruimte in het midden van het park.

Samenhang en afwisseling

Randen en overgangen

Deze openbare speelvoorziening kent geen begrenzing. De overgang van de speelplek naar het park wordt gevormd door hoogteverschillen. De speelvoorziening is namelijk geplaatst op een klein hoogteverschil. Dit hoogteverschil zorgt voor een accentuering van de voorziening in het park. Er ontstaat ruimtelijke afwisseling doordat het hoogteverschil ervoor zorgt dat de speelvoorziening vanaf verschillende zijden anders beleefbaar is. Aan de ene zijde is de heuvel namelijk hoger waardoor de speelvoorziening minder zichtbaar wordt (fig. 6.4.22). Vanaf de andere zijde is de speelvoorziening beter beleefbaar omdat hier minder hoogteverschil toegepast is. Vanaf deze zijde lijkt het alsof de speelvoorziening op een voetstuk geplaatst is. (fig. 6.4.23).

Elementen die zorgen voor ruimtelijke samenhang zijn in deze voorziening bomen. Deze lopen namelijk vanuit het park door tot op de heuvel van de voorzieningen en zorgen ervoor dat de voorziening op wordt genomen in het park.

Bereikbaarheid en toegankelijkheid

Routing

De voorziening is goed bereikbaar, het ligt namelijk tussen twee hoofdroutes in. Een nevenroute loopt daarnaast door de voorziening heen (over de heuvel) en versterkt hiermee de bereikbaarheid en de toegankelijkheid van de voorziening (6.4.21).

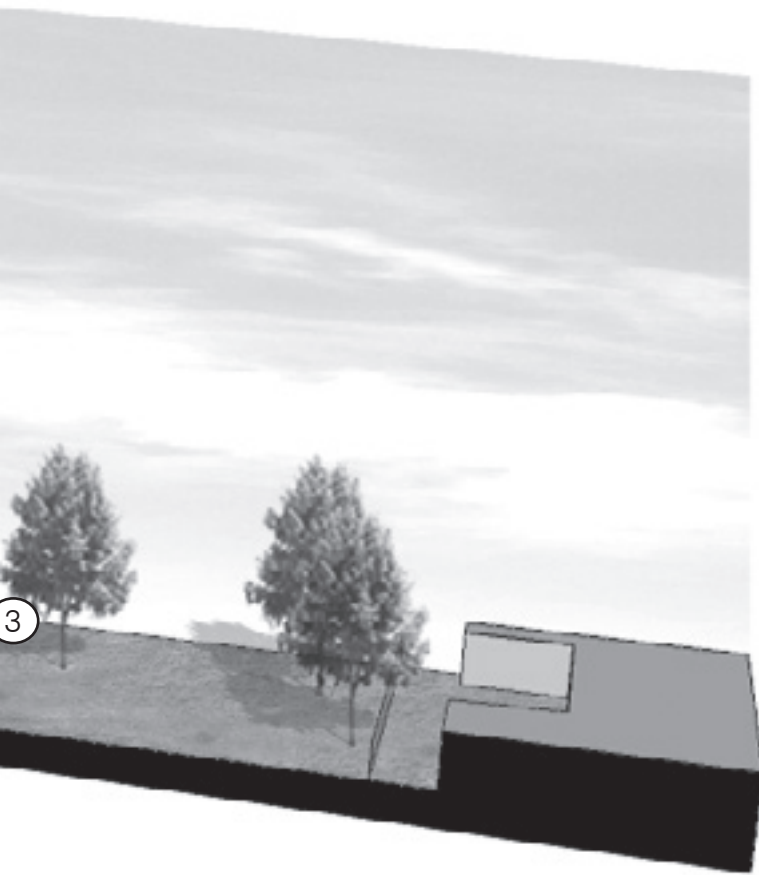

Fig. 6.4.20 Doorsnede-aanzicht van de speelplek.

Fig. 6.4.23 Zicht op hoger gelegen speelplek.

Park de Groene Scheg Putten

Sportvoorziening

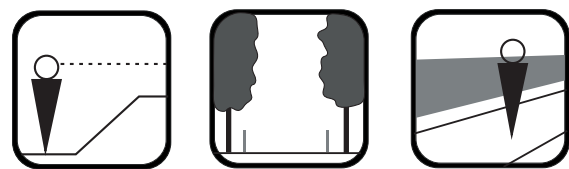
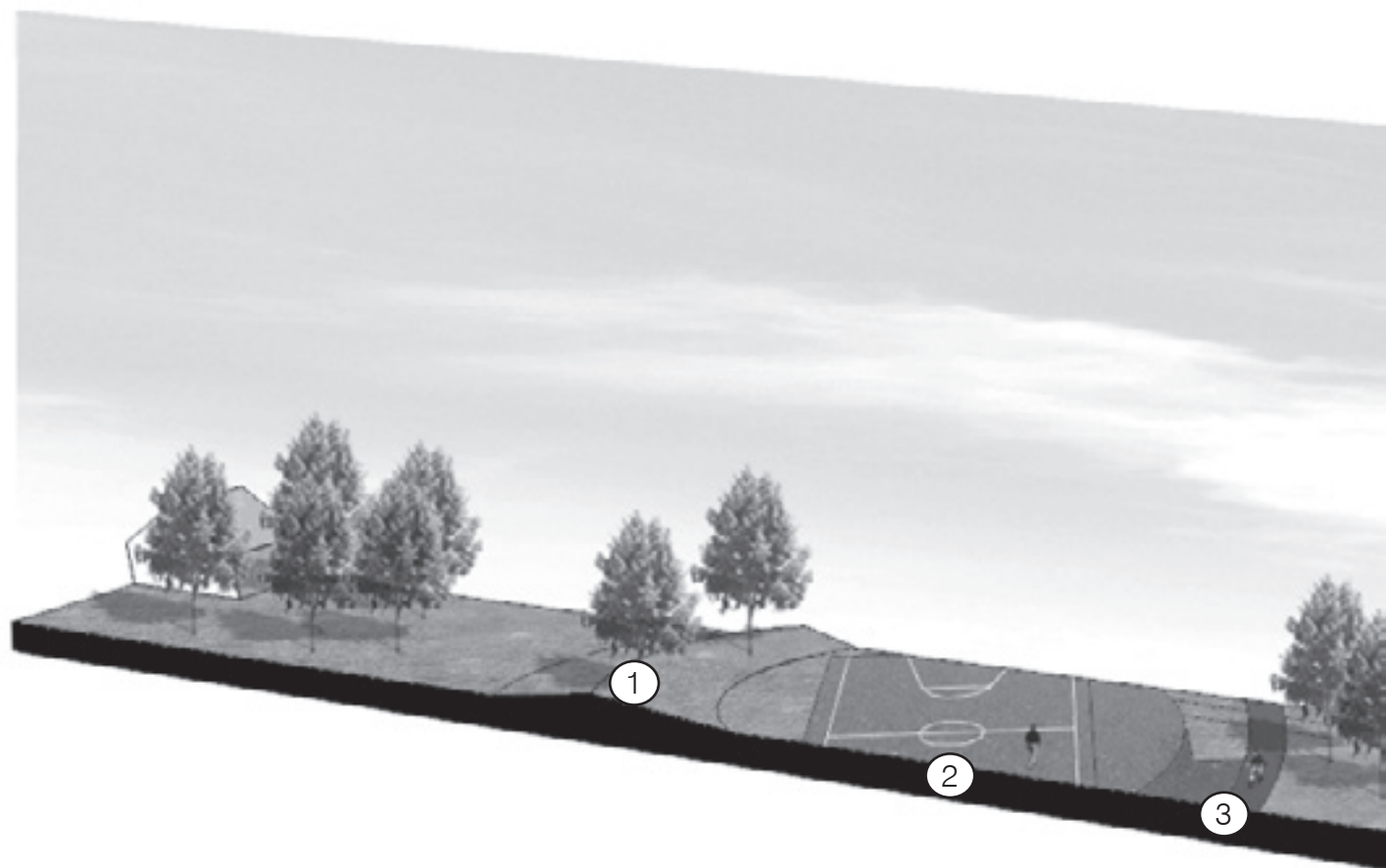

Fig. 6.4.24 Ontwerpprincipes met betrekking tot de sportvoorziening in Park de Groene Scheg.

Fig. 6.4.26 Grondlichamen hebben een afscheidende werking.

Fig. 6.4.27 Bomen zorgen voor ruimtevorming rond sportveld.

Het basketbalveld bevindt zich in het meest zuidelijke deel van Park de Groene Scheg.

Samenhang en afwisseling

Randen en overgangen

Het basketbalveld is een openbare voorziening in Park de Groene Scheg. De voorziening heeft geen begrenzingsen. De overgang tussen het park en de voorziening wordt gevormd door een twee grondlichamen die zich rond het basketbalveld bevinden. Deze grondlichamen hebben in zekere zin een afscheidende werking, en zorgen dan ook voor ruimtelijke afwisseling (fig. 6.4.26).

Belangrijke elementen die zorgen voor ruimtevorming rond het sportveld zijn bomen. Deze bomen (in combinatie met de grondlichamen) geven het basketbalveld positie in het park (fig. 6.4.27).

Bereikbaarheid en toegankelijkheid

Routing

Belangrijk ten aanzien van de bereikbaarheid en toegankelijkheid van deze voorziening is het feit dat de voorziening aan de hoofdroute ligt (fig. 6.4.28).

Fig. 6.4.25 Doorsnede-aanzicht van het sportveld.

Fig. 6.4.28 Pad langs het sportveld.

Park de Groene Scheg Putten

Dierenvoorziening

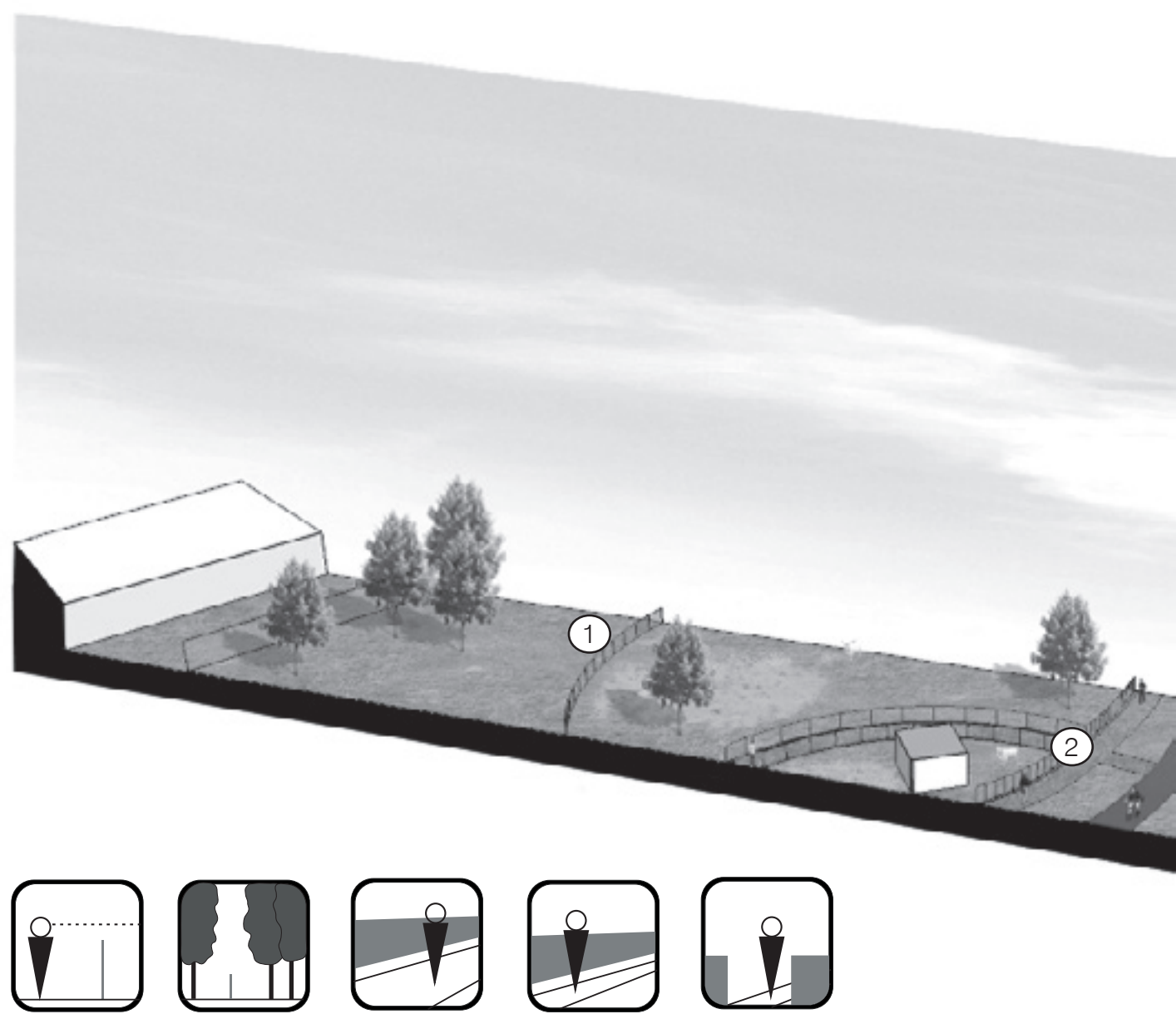

Fig. 6.4.29 Ontwerpprincipes met betrekking tot de dierenvoorziening in Park de Groene Scheg.

Fig. 6.4.31 Laag hekwerk als afscheiding.

Fig. 6.4.32 Paden door de voorziening én er langs.

De dierenvoorziening is de meest noordelijke voorziening in Park de Groene Scheg.

Samenhang en afwisseling

Randen en overgangen

Deze semi-openbare voorziening wordt begrenst door een laag hekwerk. De toepassing van een laag hekwerk maakt dat de voorziening niet erg dominant in het park ligt (fig. 6.4.31).

Door de toepassing van een aantal bomen in deze voorziening wordt ook deze voorziening, net als de speelvoorziening opgenomen in het park. De boomstructuur zorgt voor ruimtelijke samenhang tussen het park en de voorziening.

Bereikbaarheid en toegankelijkheid

Routing

Opvallend bij deze voorziening is dat er twee nevenroutes aanwezig zijn: een nevenroute loopt door de voorziening en de andere loopt erlangs. Met een kleine afstand van de nevenroute loopt ook de hoofdroute langs de voorziening (fig. 6.4.32).

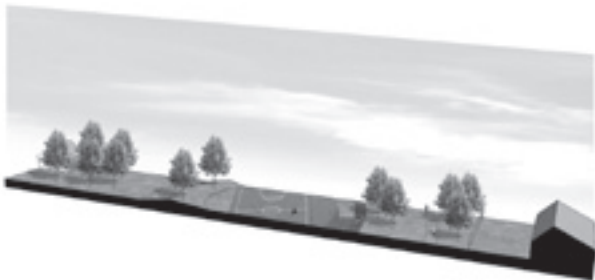

Fig. 6.4.30 Doorsnede-aanzicht van de dierenweiden.

Speelvoorziening

Sportvoorziening

Dierenvoorziening

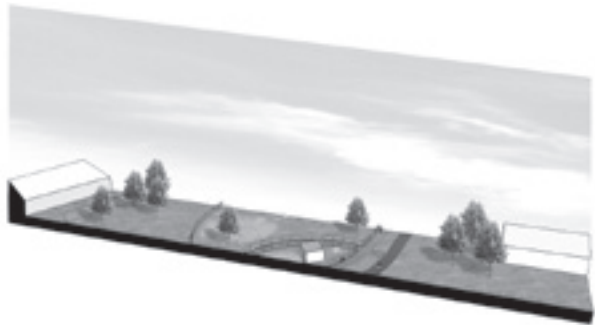

Fig. 6.4.33 Overzicht van de doorsnedes.

Park de Groene Scheg Putten

6.4.4 (TUSSEN)CONCLUSIE DEELUITWERKINGEN

Ontwerpprincipes

Hoge talud als visuele en functionele afscheiding (pad aan onderzijde)

Lage talud als functionele afscheiding (pad aan onderzijde)

Bomen als samenhangend element tussen voorziening en park

Hoofdroute loopt langs voorziening

Nevenroute loopt door voorziening heen

Lage talud als functionele afscheiding (pad aan onderzijde)

Bomen als ruimtevormend element rond voorziening

Hoofdroute loopt langs voorziening

Laag hekwerk als afscheiding

Bomen als samenhangend element tussen voorziening en park

Hoofdroute loopt langs voorziening

Nevenroute loopt langs voorziening

Nevenroute loopt door voorziening heen

Belangrijke conclusies

- Er ontstaat ruimtelijke afwisseling doordat het hoogteverschil ervoor zorgt dat de speelvoorziening vanaf verschillende zijden anders beleefbaar is.
- Bomen kunnen als samenhangende structuur ingezet worden, wanneer ze in het park én in de voorziening toegepast worden. Hierdoor ontstaat er ruimtelijke samenhang.
- Een nevenroute door de voorziening heen, zorgt voor een betere verankering en bereikbaarheid van de voorziening.

- Lage grondlichamen hebben in zekere zin een afscheidende werking en kunnen hiedoor zorgen voor een ruimtelijke afwisseling in het park en voorziening.
- Massa rond een voorziening kan de positie van een voorziening in het park versterken.

- De toepassing van een laag hekwerk om een voorziening zorgt ervoor dat de voorziening niet erg dominant in het park ligt.
- Bomen kunnen als samenhangende structuur ingezet worden, wanneer ze in het park én in de voorziening toegepast worden. Hierdoor ontstaat er ruimtelijke samenhang.
- Een nevenroute door de voorziening heen, zorgt voor een betere verankering en bereikbaarheid van de voorziening.

7

Conclusies

In dit hoofdstuk worden de conclusies van het gehele onderzoek samengebracht. De opzet van het conclusiehoofdstuk volgt de indeling van het onderzoek van de studiegebieden. In het eerste deel van dit hoofdstuk komen de conclusies op de grote schaal van het gehele park aanbod, in het tweede deel worden de conclusies op de kleine schaal besproken.

In het eerste deel van de conclusies worden de principes op de grote schaal bij elkaar gebracht in de vijf lagen waarin ze ook telkens per referentie behandeld zijn. Per onderdeel zullen telkens een of meerdere deelvragen beantwoord worden. De vijf onderdelen met de bijbehorende deelvragen zijn:

1. Positie

Hoe kunnen gemeenschappelijke voorzieningen gepositioneerd worden in een park?

2. Functionele relaties

Welke functionele relaties kunnen verschillende gemeenschappelijke voorzieningen met elkaar hebben?

Welke combinaties tussen gemeenschappelijke voorzieningen zijn er mogelijk binnen een parkgebied?

3. Geomorfologie

Hoe zijn de gemeenschappelijke voorzieningen gesitueerd ten opzichte van de aanwezige terreinvormen in het park?

4. Routing en ingangen

Hoe sluiten de hoofd- en nevenroutes binnen het parkgebied aan op de gemeenschappelijke voorzieningen en waar bevinden zich de ingangen ten opzichte van de voorzieningen?

5. Massa-ruimte

Wat is de invloed van de massa's in het park op de gemeenschappelijke voorzieningen? Hoe zijn de voorzieningen ruimtelijk ingepast?

Op de kleine schaal wijkt de opzet van het conclusiehoofdstuk af van de opzet van de studie naar de referentiegebieden. Er is gekozen om de conclusies te ordenen op twee soorten ontwerpprincipes en niet per type voorziening, om zo de ontwerpprincipes los te koppelen van de voorzieningen. Eenzelfde ontwerpprincipes kan namelijk vaak bij meerdere typen

voorzieningen toegepast worden.

De soorten twee ontwerpprincipes met bijhorende deelvragen zijn:

1. Randen en overgangen

Hoe is de overgang van de gemeenschappelijke voorzieningen naar het park vormgegeven?

Hoe is de bebouwing in het park gepositioneerd ten opzichte van de gemeenschappelijke voorzieningen?

2. Routing

Hoe sluiten de hoofd- en nevenroutes binnen het parkgebied aan op de gemeenschappelijke voorzieningen?

Deze laatste deelvraag zal deels op de grote schaal aan bod komen, maar om deze vraag volledig te kunnen beantwoorden is ook de kleine schaal van belang.

Vanuit de vooraf genoemde onderzoeksonderdelen op de grote en kleine schaal zijn tal van ontwerpprincipes voortgekomen. Deze ontwerpprincipes zullen telkens gelinkt worden naar de hoofdvraag (Welke ontwerpprincipes voor de inpassing van gemeenschappelijke voorzieningen dragen bij aan de ruimtelijke kwaliteit van een park?) door een waardering ten aanzien van de ruimtelijke kwaliteit uit te spreken over elk principe.

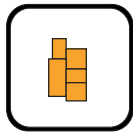
Per ontwerpprincipe zijn telkens de positieve en negatieve punten benoemd met betrekking tot de ruimtelijke kwaliteit die het al dan niet oplevert. De negatieve punten hoeven niet altijd 'negatief' te zijn, het zijn vaak valkuilen waar op gelet moet worden bij de toepassing van een bepaald principe.

7.1 Conclusies analyses gehele park

7.1.1 CONCLUSIES POSITIE

In deze paragraaf zal de deelvraag: *Hoe kunnen gemeenschappelijke voorzieningen gepositioneerd worden in een park?* beantwoord worden. Uit het voorgaand onderzoek zijn een vijftal ontwerpprincipes naar voren gekomen over de positionering van gemeenschappelijke voorzieningen in een park. Vanuit deze principes zal er telkens een link worden gelegd naar de hoofdvraag (*Welke ontwerpprincipes voor de inpassing van gemeenschappelijke voorzieningen dragen bij aan de ruimtelijke kwaliteit van een park?*) door een waardering ten aanzien van de ruimtelijke kwaliteit uit te spreken over elk principe.

Positie

GECLUSTERD

Toelichting

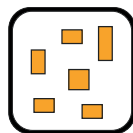
Hoge concentratie van voorzieningen op een plek

-

Voorzieningen kunnen te dominant worden waardoor andere parkonderdelen ondergeschikt raken. Dit is negatief voor de ruimtelijke samenhang tussen het park en de voorziening.

+

Voorzieningen vormen geen losse eilanden in het park, maar gaan meer een geheel vormen. Dit heeft een positief effect op de ruimtelijke samenhang tussen voorzieningen.

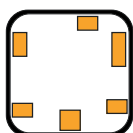

VERSPREID

Voorzieningen liggen uitgesmeerd over het park / liggen los van elkaar

Door de tussenliggende afstand kan de ruimtelijke samenhang tussen de voorzieningen ontbreken.

Doordat de voorzieningen door het hele park gepositioneerd zijn kunnen ze bijdragen aan de ruimtelijke afwisseling binnen een park.

AAN RANDEN

Aan de rand gepositioneerde voorzieningen

Het middengebied kan minder belangrijk worden, de focus wordt meer op de voorzieningen gericht.

Door een neutraal middengebied, ontstaat er samenhang tussen het park en de voorzieningen er rondom heen.

Positie

IN MIDDEN

Toelichting

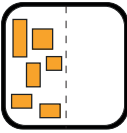
Een centrale positionering van de voorzieningen in het park

-

De voorzieningen kunnen het park gaan domineren, waardoor ruimtelijke samenhang en evenwicht tussen het park en de voorzieningen kan ontbreken.

+

Door een neutrale parkrand, krijgen de voorzieningen positie in het park en ontstaat er ruimtelijke samenhang tussen de parkrand en de voorzieningen.

GEZONEERD

Voorzieningen in bepaalde parkdelen gepositioneerd

Door de concentratie van voorzieningen in één bepaald deel van het park kan dit de ruimtelijke samenhang binnen park verminderen.

Er ontstaat ruimtelijke afwisseling tussen verschillende parkgebieden doordat de intensiteit van de voorzieningen varieert.

Algemene conclusies met betrekking tot de positionering

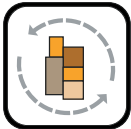
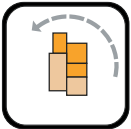
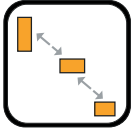
Ruimtelijke samenhang en afwisseling

Voorzieningen kunnen dus op een aantal verschillende manieren gepositioneerd worden in een park. Belangrijk bij de positionering van gemeenschappelijke voorzieningen in een park is dat er ruimtelijke samenhang ontstaat tussen het parkdeel en de voorzieningen. De voorzieningen en het parkdeel moeten elkaar in de positie versterken wil er voldoende ruimtelijke samenhang ontstaan. Alleen verspreide voorzieningen bijvoorbeeld zorgen voor weinig ruimtelijke samenhang. Deze ruimtelijke samenhang zal dan gecreëerd moeten worden door andere middelen (groen, hoogteverschillen e.d.).

Naast ruimtelijke samenhang dient er ook ruimtelijke afwisseling aanwezig te zijn. Een combinatie van twee of maximaal drie typen kan voor meer ruimtelijke kwaliteit zorgen, omdat er dan meer ruimtelijke afwisseling ontstaat binnen een park. Niet in elk deel van het park zijn namelijk de voorzieningen op dezelfde manier gepositioneerd.

7.1.2 CONCLUSIES FUNCTIONELE RELATIES

In deze paragraaf zullen de deelvragen: *Welke functionele relaties kunnen verschillende gemeenschappelijke voorzieningen met elkaar hebben?* en *Welke combinaties tussen gemeenschappelijke voorzieningen zijn er mogelijk binnen een parkgebied?* beantwoord. Uit voorgaand onderzoek zijn een drietal ontwerpprincipes naar voren gekomen met betrekking tot functionele relaties tussen gemeenschappelijke voorzieningen in een park. Vanuit deze principes zal er telkens een link worden gelegd naar de hoofdvraag (*Welke ontwerpprincipes voor de inpassing van gemeenschappelijke voorzieningen dragen bij aan de ruimtelijke kwaliteit van een park?*) door een waardering ten aanzien van de ruimtelijke kwaliteit uit te spreken over elk principe.

Functionele relatie	Toelichting	-	+
 GECLUSTERD - FUNCTIONELE RELATIES	Alle voorzieningen binnen een clustering hebben functionele relaties met elkaar	Door de sterke functionele relaties tussen de voorzieningen kan er een naar binnen gekeerde plek ontstaan met weinig relatie met het park (gebrek ruimtelijke samenhang tussen park en voorzieningen).	Voorzieningen kunnen elkaar versterken doordat er een functionele samenhang aanwezig is.
 GECLUSTERD - MET / ZONDER FUNCTIONELE RELATIES	Een deel van de voorzieningen binnen een clustering hebben functionele relaties met elkaar, een deel van de voorzieningen niet	Het ontbreken aan een aantal functionele relaties kan tot negatieve effecten leiden (gebrek aan functionele samenhang).	Voorzieningen kunnen elkaar versterken doordat er een functionele samenhang aanwezig is.
 VERSPREID-FUNCTIONELE RELATIES	Voorzieningen met functionele relaties zijn vrij dicht bij elkaar gesitueerd in een ononderbroken 'lijn'	Functionele samenhang kan ontbreken doordat de voorzieningen te ver uit elkaar liggen.	Voorzieningen kunnen doordat ze een functionele relatie met elkaar hebben en vrij dicht bij elkaar liggen elkaar versterken.

Algemene conclusies met betrekking tot de functionele relaties

Functionele samenhang

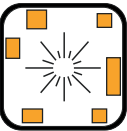
Voorzieningen die bij elkaar liggen kunnen bijdragen aan de ruimtelijke kwaliteit wanneer ze functionele relaties hebben. Bij het ontbreken van functionele relaties kunnen voorzieningen met elkaar botsen en kunnen geclusterde voorzieningen juist

een negatief effect hebben op de ruimtelijke kwaliteit. Voorzieningen met functionele relaties die goed te combineren zijn en vaak in clusteringen voorkomen zijn voorzieningen voor de doelgroep kinderen (speeltuin, schooltuin, kinderboerderij e.d.) Tenslotte kan nog gezegd worden dat functionele samenhang tussen voorzieningen over het algemeen afneemt naarmate de afstand tussen de voorzieningen groter wordt.

7.1.3 CONCLUSIES GEOMORFOLOGIE

In deze paragraaf zal de deelvraag: *Hoe zijn de gemeenschappelijke voorzieningen gesitueerd ten opzichte van de aanwezige terreinvormen in het park?* beantwoord worden. Uit voorgaand onderzoek zijn een vijftal ontwerpprincipes naar voren gekomen met betrekking tot de situering van gemeenschappelijke voorzieningen ten opzichte van verschillende terreinvormen. Vanuit deze principes zal er telkens een link worden gelegd naar de hoofdvraag (*Welke ontwerpprincipes voor de inpassing van gemeenschappelijke voorzieningen dragen bij aan de ruimtelijke kwaliteit van een park?*) door een waardering ten aanzien van de ruimtelijke kwaliteit uit te spreken over elk principe.

Terreinvorm

RONDOM
HOOGTE-
VERSCHIL

Toelichting

Voorzieningen
gesitueerd rondom
een heuvel

-

Park wordt opgedeeld
door het hoogteverschil
waardoor er minder
ruimtelijke samenhang
tussen het park en de
voorzieningen aanwezig
kan zijn.

+

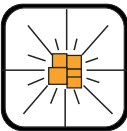
De voorzieningen
krijgen een positie
waardoor er ruimtelijke
samenhang tussen de
voorzieningen ontstaat.
Tevens ontstaat er
ruimtelijke afwisseling
tussen de voorzieningen
en het park door het
hoogteverschil.

GECLUSTERD -
AAN HOOGTE-
VERSCHIL

Geclusterde
voorzieningen
worden aan een
heuvel gekoppeld

De voorzieningen
krijgen een positie ten
opzichte van de heuvel
en kunnen elkaar
hierdoor versterken.

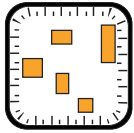

GECLUSTERD -
OP HEUVEL

Geclusterde
voorzieningen
worden op een
heuvel gesitueerd

Door reeds dominante
voorzieningen (vanwege
clustering) op een
heuvel te plaatsen
kunnen ze té dominant
worden en zich
afschieden van het
park (gebrek ruimtelijke
samenhang)

De voorzieningen zullen
opvallen in het park
door de dominante
positie, waardoor er
ruimtelijke afwisseling
ontstaat met andere
(minder dominante)
voorzieningen en het
park.

Terreinvorm

OP PLATEAU

Toelichting

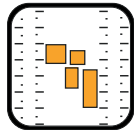
Een aantal al dan niet verspreide voorzieningen zijn op een plateau gesitueerd

-

Het hoger gelegen deel kan zich afzonderen van de rest van het park en de directe omgeving.

+

Door het positioneren van de voorzieningen op hetzelfde hoger gelegen grondvlak, krijgen de voorzieningen en het park ruimtelijke samenhang.

TUSSEN
HOOGTE-
VERSCHILLEN

Voorzieningen zijn tussen hoogteverschillen in gesitueerd

De lager gelegen voorzieningen kunnen zich ruimtelijk afzonderen van het park, waardoor er te weinig ruimtelijke samenhang tussen het park en de voorzieningen kan zijn.

Versterking van de ruimtelijke samenhang tussen de voorzieningen doordat de voorzieningen een positie hebben gekregen.

Algemene conclusies met betrekking tot de geomorfologie

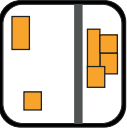
Ruimtelijke samenhang en afwisseling

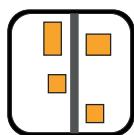
Hoogteverschillen kunnen de positie van de voorzieningen versterken, wanneer er een koppeling tussen de terreinvorm en de situering van de voorzieningen aanwezig is. Door verschillende voorzieningen aan eenzelfde terreinvorm te koppelen krijgen de voorzieningen meer ruimtelijke samenhang.

Situering van voorzieningen rond een terreinvorm kan voor ruimtelijke afwisseling tussen het park en de voorzieningen zorgen.

7.1.4 CONCLUSIES ROUTING EN INGANGEN

In deze paragraaf zal de deelvraag: *Hoe sluiten de hoofd- en nevenroutes binnen het parkgebied aan op de gemeenschappelijke voorzieningen en waar bevinden zich de ingangen ten opzichte van de voorzieningen?* deels beantwoord worden. Uit voorgaand onderzoek zijn zeven ontwerpprincipes naar voren gekomen met betrekking tot de situering van gemeenschappelijke voorzieningen ten opzichte van de routing en ingangen. Vanuit deze principes zal er telkens een link worden gelegd naar de hoofdvraag (*Welke ontwerpprincipes voor de inpassing van gemeenschappelijke voorzieningen dragen bij aan de ruimtelijke kwaliteit van een park?*) door een waardering ten aanzien van de ruimtelijke kwaliteit uit te spreken over elk principe.

Routing / ingang		Toelichting	-	+
	RANDOM RONDGANG	Voorzieningen zijn gesitueerd rondom een rondgang		Door de voorzieningen aan eenzelfde hoofdroute te koppelen krijgen deze functionele samenhang. Koppeling met het neutrale parkdeel in het midden (functionele samenhang tussen park en voorzieningen).
	BINNEN RONDGANG	Voorzieningen zijn gesitueerd binnen een rondgang	Hoofdrouting kan het neutrale parkdeel negeren (gebrek aan functionele samenhang tussen park en voorzieningen).	Door de voorzieningen aan eenzelfde hoofdroute te koppelen krijgen deze functionele samenhang. Koppeling tussen de voorzieningen en de omgeving.
	AAN RONDGANG	Voorzieningen zijn zowel binnen als buiten een rondgang gesitueerd.		Door de voorzieningen aan eenzelfde hoofdroute te koppelen krijgen deze functionele samenhang. Ruimtelijke afwisseling door situering van de voorzieningen aan twee zijden van de rondgang.
	GECLUSTERD- AAN HOOFDROUTE	Geclusterde voorzieningen zijn gesitueerd aan een hoofdroute		De geclusterde voorzieningen worden belangrijker in de hiërarchie van de voorzieningen. Hoofdrouting wordt versterkt door de aanliggende geclusterde voorzieningen.

Routing / ingang

VERSPREID-
AAN
HOOFDROUTE

Toelichting

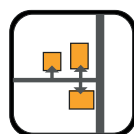
Verspreide
voorzieningen zijn
gesitueerd aan een
hoofdroute

-

Voorzieningen kunnen
allemaal even belangrijk
worden waardoor
er geen duidelijke
hiërarchie te herkennen
is (weinig functionele
afwisseling).

+

Hoofdroute rijgt alle ver-
spreide voorzieningen
aan elkaar waardoor er
een functionele samen-
hang aanwezig is.

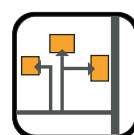

DICHTBIJ
INGANG

Voorzieningen
dichtbij de
parkingangen
gesitueerd

Overige parkdelen,
verder van de
parkingangen vandaan,
kunnen minder intensief
bezocht worden.

Voorzieningen zijn goed
bereikbaar vanuit de
omgeving.

VER VAN
INGANG

Voorzieningen
vrij ver van de
parkingangen af
gesitueerd.

Voorzieningen kunnen
minder goed bereikbaar
zijn vanuit de omgeving
van het park.

Voorzieningen krijgen
het omliggende park als
'entree' en parkroutes
worden meer gebruikt,
waardoor de functionele
samenhang tussen het
park en de voorzienin-
gen toeneemt.

Algemene conclusies met betrekking tot de routing

Functionele samenhang en afwisseling

Door voorzieningen aan eenzelfde hoofdroute/ rondgang te koppelen kan de functionele samenhang tussen voorzieningen toenemen.

Wanneer de ingangen van het park vrij ver van de voorziening vandaan gesitueerd zijn, wordt de functionele samenhang tussen het park en de voorzieningen groter doordat een groter deel van de routing de entree tot de voorziening vormt.

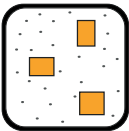
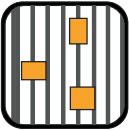
Er ontstaat functionele afwisseling door voorzieningen niet allemaal aan dezelfde hoofdroute te situeren. Er wordt door dit te doen een zekere hiërarchie aan de voorzieningen toegekent. De route zorgt er namelijk voor dat de ene voorziening belangrijker wordt dan de andere.

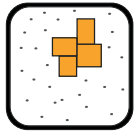
Bereikbaarheid en toegankelijkheid

Door voorzieningen dicht bij de ingangen te situeren worden de voorzieningen goed bereikbaar vanuit de omgeving.

7.1.5 CONCLUSIES MASSA-RUIMTE

In deze paragraaf zal de deelvraag: *Wat is de invloed van de massa's in het park op de gemeenschappelijke voorzieningen? Hoe zijn de voorzieningen ruimtelijk ingepast?* beantwoord worden. Uit voorgaand onderzoek zijn vijf ontwerpprincipes naar voren gekomen met betrekking tot de situering van gemeenschappelijke voorzieningen ten opzichte van de massa's en ruimtes. Vanuit deze principes zal er telkens een link worden gelegd naar de hoofdvraag (*Welke ontwerpprincipes voor de inpassing van gemeenschappelijke voorzieningen dragen bij aan de ruimtelijke kwaliteit van een park?*) door een waardering ten aanzien van de ruimtelijke kwaliteit uit te spreken over elk principe.

Massa-ruimte		Toelichting	-	+
	VERSPREID - OPEN	Verspreide voorzieningen gesitueerd in een open gebied	De voorzieningen kunnen te dominant worden in de open ruimte.	In een open ruimte komt het accent te liggen op de voorzieningen. Voorzieningen in een open ruimte zorgen voor ruimtelijke afwisseling binnen het park.
	VERSPREID - HALFOPEN	Verspreide voorzieningen gesitueerd in een halfopen gebied	Voorzieningen kunnen te veel wegvallen in de halfopen massa.	Voorzieningen worden meer opgenomen in het park, doordat de massa's zorgen dat er minder accent wordt gelegd op de voorzieningen.
	VERSPREID - MASSA	Verspreide voorzieningen gesitueerd in een dichte massa	Voorzieningen kunnen te veel wegvallen in de massa.	Voorzieningen in een dichte massa zijn niet erg dominant aanwezig in het park.

Massa-ruimteCLUSTERING -
OPEN**Toelichting**

Geclusterde voorzieningen gesitueerd in een open gebied

-

De geclusterde voorzieningen kunnen te dominant worden in de open ruimte.

+

De geclusterde voorzieningen in een open ruimte zorgen voor ruimtelijke afwisseling binnen het park.

CLUSTERING -
HALFOPEN

Geclusterde voorzieningen gesitueerd in een halfopen gebied

Voorzieningen kunnen te veel wegvallen in de halfopen massa.

Voorzieningen worden meer opgenomen in het park, doordat de massa's zorgen dat er minder accent wordt gelegd op de voorzieningen.

Algemene conclusies met betrekking tot de massa-ruimte*Ruimtelijke samenhang en afwisseling*

De combinatie tussen verschillende vormen van ruimtelijke inpassing (in open gebied, halfopen gebied of in een dichte massa) zorgt voor ruimtelijke afwisseling in een park, doordat niet alle voorzieningen even dominant aanwezig zijn.

7.2 Conclusies deeltuitwerkingen

7.2.1 CONCLUSIES RANDEN EN OVERGANGEN

In deze paragraaf zullen de deelvragen: *Hoe is de overgang van de gemeenschappelijke voorzieningen naar het park vormgegeven?* en *Hoe is de bebouwing in het park gepositioneerd ten opzichte van de gemeenschappelijke voorzieningen?* beantwoord worden. Uit voorgaand onderzoek zijn veertien ontwerpprincipes naar voren gekomen met betrekking tot de inrichting van de randen en overgangen van gemeenschappelijke voorzieningen naar het park. Vanuit deze principes zal er telkens een link worden gelegd naar de hoofdvraag (*Welke ontwerpprincipes voor de inpassing van gemeenschappelijke voorzieningen dragen bij aan de ruimtelijke kwaliteit van een park?*) door een waardering ten aanzien van de ruimtelijke kwaliteit uit te spreken over elk principe.

Rand / overgang	Toelichting	-	+
 HOGE GROENMASSA - GEEN ZICHT	De hoge groenmassa (haag / bosschage) zorgt ervoor dat er geen zicht is op de voorziening	De ruimtelijke samenhang tussen voorziening en park kan ontbreken doordat er geen visuele verbinding aanwezig is.	Er kan een afwisseling in ruimtes gecreëerd worden.
 LAGE GROENMASSA - ZICHT	Een lage groenmassa (haag / bosschage) zorgt ervoor dat er zicht is op de voorziening	Er kan minder ruimtelijke afwisseling zijn doordat een lage haag geen visuele barrière is.	Er is meer ruimtelijke samenhang aanwezig, doordat er geen visuele barrières aanwezig zijn.
 HOOG HEKWERK - ZICHT	Een hoge afscheiding die zicht biedt op de voorziening	Vanwege de harde materialen kan het een erg dominante afscheiding zijn.	De afscheiding belemmert het zicht niet, waardoor er ruimtelijke samenhang aanwezig kan zijn.
 LAAG HEKWERK - ZICHT	Een lage afscheiding die zicht biedt op de voorziening	Vanwege de harde materialen kan het een dominante afscheiding zijn.	De afscheiding belemmert het zicht niet, waardoor er ruimtelijke samenhang aanwezig kan zijn.
 LAAG TALUD - ZICHT	Een laag talud die zicht biedt op de voorziening (pad ernaast)	De voorziening kan zich te sterk afzonderen van het park, waardoor ruimtelijke samenhang kan ontbreken.	Het hoogteverschil zorgt voor ruimtelijke afwisseling tussen het park en de voorzieningen.

Rand / overgang**HOOG TALUD -
GEEN ZICHT****Toelichting**

Een hoog talud die geen zicht biedt op de voorziening (pad ernaast)

-

De voorziening kan zich te sterk afzonderen van het park, waardoor ruimtelijke samenhang kan ontbreken.

+

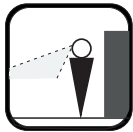
Het hoogteverschil zorgt voor ruimtelijke afwisseling tussen het park en de voorzieningen.

VERHOGING

Een verhoging met een pad en voorziening erop

Pad en voorziening scheiden kunnen zich afscheiden van de rest van het park.

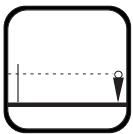
Doordat het pad en de voorziening zich op dezelfde hoogte bevinden en zich afscheiden kan er ruimtelijke samenhang aanwezig zijn tussen het pad en de voorziening.

**MASSA -
VERDRAAIING
ZICHT**

Een massa zorgt ervoor dat het zichtveld verdraait wordt (richting de voorziening)

De aandacht kan te veel op de voorziening gefocust worden, waardoor deze te dominant wordt.

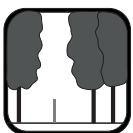
De voorziening kan nadrukkelijker aanwezig worden in het park, dan andere voorzieningen (ruimtelijke afwisseling).

RUIMTEBUFFER

Een open ruimte tussen de voorzieningen en het pad

De voorziening kan te veel wegvallen, waardoor ruimtelijke samenhang ontbreekt.

Door wisselende breedtes van ruimtes tussen de voorzieningen en het pad ontstaat er ruimtelijke afwisseling en wordt de voorziening minder dominant beleefd.

**DOORZETTEN
BOOM-
STRUCTUUR**

Bomen worden zowel in het park als in een voorziening toegepast

Te weinig ruimtelijke afwisseling, doordat de boomstructuur van het park door wordt gezet in de voorziening.

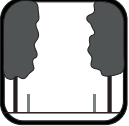
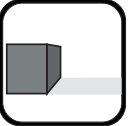
Meer ruimtelijke samenhang tussen het park en de voorziening, doordat eenzelfde structuur door wordt gezet.

**DOORTREKKEN
GRONDVLAK**

Het doortrekken van eenzelfde grondvlak tot aan het pad (voorbij de afscheiding)

De kan minder dominant worden bij een eenduidig grondvlak.

Ruimtelijke samenhang tussen het pad en de voorziening wordt vergroot, door een eenduidig grondvlak.

Rand / overgang		Toelichting	-	+
	ONDERBREKEN BOOM - STRUCTUUR	Bomen worden rond een voorziening toegepast	Er kan te weinig ruimtelijke samenhang aanwezig zijn tussen het park en de voorziening, door een te dominante accentuatie.	De voorziening wordt geaccentueerd waardoor er ruimtelijke afwisseling ontstaat tussen het park en de voorziening.
	OPEN RUIMTE	Voorziening in een open ruimte gesitueerd	De voorzieningen kunnen te dominant worden in de open ruimte.	Er ontstaat ruimtelijke afwisseling tussen de voorziening en de open ruimte, doordat de voorziening geaccentueerd wordt door de omliggende open ruimte.
	BEBOUWING	Voorzieningen gekoppeld aan bebouwing	Door de hoge bebouwingsintensiteit kan de voorziening te dominant naar voren komen.	Voorzieningen gekoppeld aan een gebouw kunnen ruimtelijke samenhang krijgen.

Algemene conclusies met betrekking tot randen en overgangen

Ruimtelijke samenhang en afwisseling

Uit de studiegebieden zijn een aantal verschillende ontwerpprincipes naar voren gekomen met betrekking tot de inrichting van de randen en overgangen van een voorziening naar het park.

Belangrijk is dat er vaak combinaties worden gemaakt tussen verschillende afscheidingen (bijvoorbeeld een haag en een hekwerk). Dit zorgt voor ruimtelijke afwisseling tussen het park en de voorziening.

Door een eenduidige afscheiding rond verschillende voorzieningen in een park krijgen de voorzieningen meer samenhang.

Taluds worden vaak toegepast om ruimtelijke afwisseling tussen de voorziening en het park te creëren. Ze kunnen er namelijk voor zorgen dat de voorziening meer of minder gaat opvallen.

Door wisselende breedtes van ruimtes tussen het pad en de voorziening toe te passen, ontstaat er ruimtelijke afwisseling.

Bomen zijn elementen die kunnen zorgen dat de voorziening meer in het park wordt opgenomen en dat er ruimtelijke samenhang ontstaat. Maar bomen

kunnen ook de positie versterken en voor ruimtelijke afwisseling zorgen, wanneer ze alleen rond de voorziening toegepast worden.

De positie van een gebouw ten opzichte van de voorzieningen kan in sommige gevallen belangrijk zijn. Dit is vooral bij clusteringen van voorzieningen belangrijk, omdat het vaak de entree vormt tot meerdere voorzieningen. Een gebouw vormt namelijk vaak een accent in een park. Door meerdere voorzieningen te koppelen aan één (of meerdere) gebouwen, krijgen deze een positie en ontstaat er ruimtelijke samenhang tussen de voorzieningen.

7.2.2 CONCLUSIES ROUTING

In deze paragraaf zal de deelvraag: *Hoe sluiten de hoofd- en nevenroutes binnen het parkgebied aan op de gemeenschappelijke voorzieningen?* beantwoord worden. Uit voorgaand onderzoek zijn een vijftal ontwerpprincipes naar voren gekomen met betrekking tot de aansluiting van de routes op de gemeenschappelijke voorzieningen. Vanuit deze principes zal er telkens een link worden gelegd naar de hoofdvraag (*Welke ontwerpprincipes voor de inpassing van gemeenschappelijke voorzieningen dragen bij aan de ruimtelijke kwaliteit van een park?*) door een waardering ten aanzien van de ruimtelijke kwaliteit uit te spreken over elk principe.

Routing	Toelichting		-	+
	HOOFDROUTE ERLANGS	De hoofdroute van het park loopt langs de voorziening		Goede ontsluiting / bereikbaarheid van de voorziening.
	NEVENROUTE ERLANGS	Een nevenroute van het park loopt langs de voorziening		Voldoende ontsluiting / bereikbaarheid van de voorziening.
	NEVENROUTE ER DOORHEEN	Een nevenroute van het park loopt door de voorziening heen	De voorziening is niet te vermijden vanuit de nevenroute.	Goede ontsluiting / bereikbaarheid van de voorziening.

Routing

VIA ANDERE
VOORZIENING

Toelichting

De voorziening
is alleen via een
andere voorziening
bereikbaar

-

De voorziening kan
slecht bereikbaar zijn
vanuit het park.

+

Functionele samenhang
tussen verschillende
voorzieningen, door
het delen van dezelfde
routing.

DOORGAANDE
(AUTO)ROUTE
ERLANGS

Een doorgaande
(auto)route
loopt langs de
voorziening

Autoverkeer kan
wandel- en fietsroutes
belemmeren
(toegankelijkheid neemt
af).

Voorziening zijn goed
bereikbaar voor auto-
verkeer.

Algemene conclusies met betrekking tot de routing

Bereikbaarheid en toegankelijkheid

De bereikbaarheid van een voorziening is goed wanneer een voorziening aan een hoofd- of nevenroute gesitueerd is. Dit kan ook gezegd worden wanneer een nevenroute door de voorziening loopt, echter is de voorziening dan niet meer te vermijden waardoor de voorziening te dominant kan worden vanuit de routing gezien.

Voorzieningen die alleen via een andere voorziening bereikbaar zijn, zijn het minst goed bereikbaar. Echter heeft dit wel positieve invloed op de functionele samenhang.

Voor met name (grote) sportvoorzieningen is het belangrijk dat deze aan een autoweg gesitueerd zijn vanwege de bereikbaarheid. Wanneer dit niet het geval is en auto's het park in moeten kan dit de toegankelijkheid van andere voorzieningen belemmeren voor wandel - en fietsverkeer. Dit heeft een negatief effect heeft op de ruimtelijke kwaliteit.

8

Terugkoppeling hypothese

Voorafgaand aan het onderzoek is de volgende hypothese met betrekking tot de hoofdvraag (Welke ontwerpprincipes voor de inpassing van gemeenschappelijke voorzieningen dragen bij aan de ruimtelijke kwaliteit van een park?) opgesteld:

Ontwerpprincipes die ruimtelijke en functionele verbanden tussen het park en de voorzieningen creëren, kunnen bijdragen aan de ruimtelijke kwaliteit van het park.

Er wordt dus verondersteld dat voornamelijk samenhang tussen de voorzieningen en het park belangrijk zou zijn. Na afronding van dit onderzoek blijkt dat er veel meer aspecten van belang zijn voor de inpassing van gemeenschappelijke voorzieningen, willen ze een bijdrage leveren aan de ruimtelijke kwaliteit van een park. Naast het creëren van zowel ruimtelijke als functionele samenhang is het belangrijk dat er een 'evenwicht' wordt gevonden tussen de aspecten samenhang en afwisseling (zowel ruimtelijk als functioneel). Dit met betrekking tot de situering van de voorzieningen ten opzichte van onder andere hoogteverschillen, routing en massa's en ruimtes, maar ook met betrekking tot de randen en overgang tussen de voorzieningen en het park. Daarnaast zijn ook de bereikbaarheid en toegankelijkheid van een voorziening belangrijke aspecten die bij kunnen dragen aan de ruimtelijke kwaliteit van een park en voorzieningen.

Literatuurlijst

Aben, R., de Wit, S. (2000) *De omsloten Tuin. Geschiedenis en ontwikkeling van de hortus conclusus en de herintroductie ervan in het hedendaagse stadslandschap*. 2e dr. Rotterdam: Uitgeverij 010

Buiter, H., Jansonius, T., van Santen, B., Volkers, K. (2009) *Alleen schoon is mooi. De geschiedenis van het Griftpark*. Amsterdam: Stokerkade cultuurhistorische uitgeverij.

Buro Son (2012) *Park 'de Groene Scheg'*. <http://www.buroson.nl/>
Geraadpleegd op 3 april 2012

Van Dale (2012) <http://www.vandale.nl/>
Geraadpleegd op 19 april 2012

Gemeente Deventer (2012) *Gooikerspark*. <http://www.deventer.nl/bewoners/leefomgeving/groen/parken-natuurgebieden/gooikerspark>
Geraadpleegd op 3 april 2012

Hooimeijer, P., Kroon, H., Luttik, J. (2001) *Kwaliteit in meervoud. Conceptualisering en operationalisering van ruimtelijke kwaliteit voor meervoudig ruimtegebruik*. Gouda: Habiforum

Janssen-Jansen, L., Klein, E.H., Opdam, P. (2009) *Ruimtelijke kwaliteit in gebiedsontwikkeling*. Gouda: Habiforum

De Josselin de Jong, F., van der Mispel, A. (2008) *Parkanalyse Rotterdam. Succes- en faalfactoren van parken*. Delft

Kennis, A. (2003) *Ontwerpanalyse... op weg naar inspiratie..* Velp

Leupen, B., Grafe, C., Körnig, N., Lampe, M., de Zeeuw, P. (2010) *Ontwerp en analyse*. 7e dr. Rotterdam: Uitgeverij 010

Mecanoo architecten (2007) *Bijlmerpark. Definitief ontwerp*.

Ministerie van VROM (2012) *Ruimtelijke kwaliteit*. <http://www.ruimtexpmilieu.nl/index.php?nID=229>
Geraadpleegd op 16 april 2012.

Vroom, M.J. (2005) *Lexicon voor de tuin- en landschapsarchitectuur*. Wageningen: Uitgeverij Blauwdruk

Van Wieringen, S. (2009) *De Groene Scheg. Een kei van een park*. *Groen: vakblad voor groen in stad en landschap* (pp. 42-43)

Van der Zwart (2004) *Tussen Haard & Horizon. Landschapsarchitectonische bouwstenen*. Amsterdam: Uitgeverij SUN